

České vydání

Informace a oznámení

Ročník 61

28. června 2018

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

532. plenární zasedání EHSV, 14. 2. 2018–15. 2. 2018

2018/C 227/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Poučení, jak se vyhnout přísným politikám úsporných opatření v EU (stanovisko z vlastní iniciativy)	1
2018/C 227/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Průmyslové změny ve zdravotnictví (stanovisko z vlastní iniciativy)	11
2018/C 227/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha Turecka v uprchlické krizi (stanovisko z vlastní iniciativy)	20
2018/C 227/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji v dohodách EU o volném obchodu (stanovisko z vlastní iniciativy)	27
2018/C 227/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zintenzivnění opatření nestátních subjektů v oblasti klimatu (průzkumné stanovisko na žádost Evropské komise)	35

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

532. plenární zasedání EHSV, 14. 2. 2018–15. 2. 2018

2018/C 227/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k a) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Zajistit lepší fungování zadávání veřejných zakázek v Evropě a pro Evropu [COM(2017) 572 final] b) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Podpora investic prostřednictvím dobrovolného posouzení ex ante aspektů zadávání veřejných zakázek pro velké projekty infrastruktury [COM(2017) 573 final] c) Doporučení Komise o profesionalizaci zadávání veřejných zakázek – Budování architektury pro profesionalizaci zadávání veřejných zakázek [C(2017) 6654 final – SWD(2017) 327 final]	45
2018/C 227/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví výkonnostní emisní normy pro nové osobní automobily a pro nová lehká užitková vozidla v rámci integrovaného přístupu Unie ke snižování emisí CO ₂ z lehkých vozidel a kterým se mění nařízení (ES) č. 715/2007 [COM(2017) 676 final – 2017/0293 (COD)]	52
2018/C 227/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých aspektech smluv o prodeji zboží, kterou se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES a kterou se zrušuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES [COM(2017) 637 final]	58
2018/C 227/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1093/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovnínictví), nařízení (EU) č. 1094/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), nařízení (EU) č. 1095/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), nařízení (EU) č. 345/2013 o evropských fondech rizikového kapitálu, nařízení (EU) č. 346/2013 o evropských fondech sociálního podnikání, nařízení (EU) č. 600/2014 o trzích finančních nástrojů, nařízení (EU) 2015/760 o evropských fondech dlouhodobých investic, nařízení (EU) 2016/1011 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a nařízení (EU) 2017/1129 o prospektu, který má být uveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu, [COM(2017) 536 final – 2017/0230 (COD)] a k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů a směrnice 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II), [COM(2017) 537 final – 2017/0231 (COD)] a k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1092/2010 o makrobezpečnostním dohledu nad finančním systémem na úrovni Evropské unie a o zřízení Evropské rady pro systémová rizika, [COM(2017) 538 final – 2017/0232 (COD)]	63
2018/C 227/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance Investice do inteligentního, inovativního a udržitelného průmyslu – Obnovená strategie průmyslové politiky EU [COM(2017) 479 final]	70
2018/C 227/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí Rady 2003/17/ES, pokud jde o rovnocennost přehlídek porostu prováděných v Brazílii u množitelského porostu pro produkci osiva píce a množitelského porostu pro produkci osiva obilovin a rovnocennost osiva píce a osiva obilovin vyprodukovaných v Brazílii a pokud jde o rovnocennost přehlídek porostu prováděných v Moldavsku u množitelského porostu pro produkci osiva obilovin, množitelského porostu pro produkci osiva zeleniny a množitelského porostu pro produkci osiva olejnin a přadných rostlin a rovnocennost osiva obilovin, osiva zeleniny a osiva olejnin a přadných rostlin vyprodukovaných v Moldavsku [COM(2017) 643 final – 2017/0297 (COD)]	76

2018/C 227/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o rámci pro volný pohyb neosobních údajů v Evropské unii [COM(2017) 495 <i>final</i> – 2017/0228 (COD)]	78
2018/C 227/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o agentuře ENISA, Evropské agentuře pro kybernetickou bezpečnost, a zrušení nařízení (EU) č. 526/2013 a o certifikaci kybernetické bezpečnosti informačních a komunikačních („akt o kybernetické bezpečnosti“) [COM(2017) 477 <i>final</i> /2 – 2017/0225 (COD)]	86
2018/C 227/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance Roční analýza růstu na rok 2018 [COM(2017) 690 <i>final</i>]	95
2018/C 227/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 92/66/EHS, kterou se zavádějí opatření Společenství pro tlumení newcastleské choroby [COM(2017) 742 <i>final</i> – 2017/0329 COD]	101
2018/C 227/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1139, pokud jde o rozmezí hodnot úmrtnosti způsobené rybolovem a úrovně ochrany některých populací sledě obecného v Baltském moři [COM(2017) 774 <i>final</i> – 2017/0348 COD]	102
2018/C 227/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 256/2014 o povinnosti informovat Komisi o investičních projektech do energetické infrastruktury v rámci Evropské unie [COM(2017) 769 <i>final</i> – 2017/0347(COD)]	103

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

532. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV, 14. 2. 2018–15. 2. 2018

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Poučení, jak se vyhnout přísným politikám úsporných opatření v EU**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2018/C 227/01)

Zpravodaj: **José LEIRIÃO**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	21. 1. 2016
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato ve specializované sekci	29. 1. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	177/26/18
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

Úvod

K obsahu stanoviska přispěli zástupci institucí občanské společnosti a sociálních partnerů v hospodářských a sociálních radách ze tří dotčených členských států (Řecko, Irsko a Portugalsko) v návaznosti na mise EHSV, které se v těchto členských státech uskutečnily s cílem poznat a shromáždit názory těch, kteří jsou svědky negativních dopadů úsporných politik trojky na sociální dimenzi, podnikatelský sektor a sociální a občanský dialog a pociťují je.

1. Závěry a doporučení

1.1. Prvním poučením z krize bylo to, že eurozóna není na řešení finanční krize připravena. EHSV proto blahopřeje Komisi za ambice reformovat euro v jeho základních aspektech a opustit politiky úsporných opatření a prohloubit hospodářskou a měnovou unii. EHSV se domnívá, že to jsou základy velké evropské koalice, díky níž bude možné pokračovat v obnově „společného evropského osudu“ a opětovném zisku důvěry všech Evropanů.

1.2. V podobě ozdravných programů došlo k řadě nesrovnalostí na různých úrovních, jako jsou: koordinace a propojení mezi partnery trojky (MMF, EU, ECB), pokud jde o plánování, rozsah a předjímání možných rizik plynoucích z krize, poučení získaná z předchozích krizí, která nebyla vždy vzata v úvahu nebo nebyla použitelná v nové oblasti jednotné měny, a určitá nerovnováha mezi mechanismy MMF a makroekonomickými nástroji eurozóny. EHSV sice uznává odbornost MMF, doporučuje však, aby v budoucích krizových situacích zasahujících jakýkoliv členský stát EU odpovídaly za navrhování a zavádění ozdravných programů výhradně instituce Evropské unie. Pokud bude pro účely řešení krize potřeba vytvořit partnerství s neunijními institucemi, musí se vůdčí úlohy chopit Evropská unie a eurozóna a jejich reakce by měla být v souladu s „evropskými hodnotami“, aby se posílil sociální a občanský dialog a sociální práva, jež platí v EU. V řízení budoucích krizí se musí dosáhnout lepší rovnováhy mezi fiskálními cíli, sociálními cíli a cíli v podobě kvalitativního posílení podnikatelského sektoru.

1.3. Krize a ozdravné programy realizované v těchto třech členských státech je dovedly do takové hospodářské, finanční a sociální situace, která je v některých případech vrátila o dvacet let zpátky, čímž došlo k trvalým nebo velmi dlouhodobě napravitelným poškozením jejich výrobních faktorů a fungování trhu práce. EHSV žádá Komisi, aby navrhla „doplňkové programy hospodářského a sociálního oživení“, které by byly prováděny souběžně s „ozdravnými programy“ nebo po jejich ukončení, aby byl umožněn urychlený návrat do konkurenceschopnější fáze vedoucí k procesu konvergence.

1.4. Znovu upoutat pozornost Komise k evropským hodnotám solidarity a okamžitě přijmout mimořádná opatření s cílem pomoci nejvíce znevýhodněným osobám nacházejícím se v situaci extrémní chudoby a strádání, pokud jde o potraviny, bydlení, lékařskou péči a nákup léčivých přípravků. EHSV doporučuje vytvořit zvláštní program pro obnovu sociálního rozměru, který by se měl zavést v zemích, kde se uplatňují nebo uplatňovaly „ozdravné programy“. Tento podpůrný program musí odpovídat zásadám evropského pilíře sociálních práv, jež Evropská unie nedávno přijala a který se v dotčených třech členských státech uplatňuje.

1.5. Vlivem zavedení politik úsporných opatření se dramaticky zvýšil počet chudých (ať již pracujících, nezaměstnaných, ekonomicky neaktivních či bezdomovců). EHSV vyzývá Komisi, aby naléhavě vypracovala „evropskou strategii vymýcení chudoby v EU a integrace osob bez domova“, která by byla patřičně podpořena prostředky určenými nejen na výstavbu budov vhodných jako útočiště, ale také na vypracování programů specifického odborného vzdělávání zaměřeného na zaměstnání přizpůsobená dovednostem poskytovaným těmito vzdělávacími kurzy, ať ve veřejném (obce), tak v soukromém sektoru. Rovněž je zásadně důležité, aby se společně s členskými státy sestavil plán na pomoc nadměrně zadluženým podnikům a občanům, kteří nemohou splácet půjčky, a předešlo se jejich insolvenční a konfiskaci jejich obydlí.

1.6. Pravidla Paktu o stabilitě a růstu, postupu při nadměrném schodku a rozpočtového paktu a následné politiky úsporných opatření penalizují v eurozóně značně země, které jsou krizí stále postiženy, protože brání expanzi veřejných investic a podpory vytváření pracovních míst soukromým sektorem; na tyto země by totiž v případě nedodržení pravidel dolehly přísné sankce a tresty. Tato situace prohloubila nerovnost v Evropě, protože chudé země jsou stále chudší a v důsledku těchto omezení se dostávají do „začarovaného kruhu“. EHSV doporučuje, aby Lisabonská smlouva prošla změnami, v jejichž důsledku bude potvrzen primát politik hospodářské spolupráce, hospodářského růstu a solidarity jakožto skutečných alternativ k restriktivním politikám úsporných opatření. EHSV dále navrhuje, aby bylo prozkoumáno, zda by „**zlaté pravidlo veřejných investic**“ mohlo být vhodným nástrojem, jenž by stimuloval veřejné investice v eurozóně a zajistil nejen růst, tvorbu pracovních míst, podnikatelskou aktivitu, nové dovednosti potřebné pro budoucnost práce, ale i „mezigenerační spravedlnost“, čímž se zajistí dlouhodobá udržitelnost veřejných financí a rovněž spravedlivé rozdělení daňového zatížení, jež ponesou jednotlivé generace a různé sociální a ekonomické skupiny, aby se zamezilo přetěžování jedné ve prospěch druhé.

1.7. V posledních dvou letech bylo zaznamenáno zlepšení míry nezaměstnanosti v EU obecně a zejména v těch členských státech, které podléhají „ozdravným programům“. Důležité je zdůraznit, že to je v tomto případě způsobeno nejen hospodářským růstem, ale také tím, že stovky tisíc pracovníků emigrovaly, a rychlým tempem zavádění práce na částečný úvazek. **Míry chudoby a hmotné deprivace na různých úrovních však i nadále** rostou vlivem nižších platů a nejistoty nových pracovních míst. Ta se vytvářejí v činnostech spojených s cestovním ruchem a dalších souvisejících činnostech, kde postačují nízké kvalifikace, a tak se sice vytváří více pracovních míst, nevede to však ke zvýšení konkurenceschopnosti ani přidané hodnoty. EHSV doporučuje, aby byly dány k dispozici specifické fondy, jež finančně podpoří tvorbu pracovních míst ve zdravotnictví a odvětvích, jež jsou nejvíce ovlivněna emigrací (věda, programování, nové technologie, inženýrství a medicína), aby se podpořil návrat emigrantů do jejich vlasti.

1.8. Digitalizace, robotizace a umělá inteligence zavádějí hluboké změny v ekonomice, na trhu práce, včetně nových forem práce, v kvalifikacích a ve společnosti, představují výzvu pro její struktury, včetně automatických stabilizátorů, a následně nepředvídatelně dále navyšují počet vyloučených osob. EHSV doporučuje, aby byly dále prozkoumány návrhy týkající se vytvoření „všeobecného základního evropského pojištění pro případ nezaměstnanosti“. Kromě toho by měla být také prozkoumána možnost stanovit v celé EU minimální normy pro vnitrostátní systémy podpory v nezaměstnanosti, aby bylo možné účinně reagovat na tuto výzvu a zajistit důstojnou sociální ochranu pro všechny, která bude k dispozici během celého produktivního věku (15–65 let). Co se týče otázky vymýcení chudoby, musí Komise také vytvořit „životní minimum“ a přijmout evropský přístup a evropský cíl „nikoho neopomíjet“.

1.9. Budoucí „ozdravné programy“ musejí odrážet všechny aspekty a zájmy vyplývající ze sociálních a občanských dialogů za účasti zástupců organizované občanské společnosti. EHSV vyzývá Komisi, aby vytvořila „ekonometrické modely s lidskou tvář“, které budou zahrnovat parametry ochrany sociálního rozměru a zhodnocení podniků, aby se zajistil dvojitý cíl: blahobyt společnosti a udržitelná obnova kvality podnikatelského sektoru. Sociální partneři a zástupci občanské společnosti musejí být zapojeni do monitorovacího a hodnotícího panelu programu na stejné úrovni jako zástupci EU, ECB a další, s cílem zhodnotit konstruktivní úlohu občanské společnosti a zajistit, aby nedošlo k devalorizaci ekonomického a sociálního modelu, jako tomu bylo v analyzovaných případech. Všechny instituce, které připravují, monitorují a hodnotí ozdravné programy, musejí podléhat demokratické kontrole (např. vnitrostátní parlamenty). Období hodnocení a kontroly musí být každých šest měsíců (nebo jiné délky, která bude považována za přiměřenou), aby se předešlo nenapravitelným škodám a umožnila se jejich včasná náprava. Soubor ukazatelů pro sledování makroekonomické situace je nutné doplnit o srovnávací přehled sociálních ukazatelů „překračujících DPH“, který se musí aktualizovat v souladu s evropským pilířem sociálních práv.

1.10. Veřejný dluh těchto tří členských států dosáhl astronomických hodnot a částky úroků, které se mají platit, se staly omezením, které blokuje veřejné investice do hospodářského rozvoje a snižuje investice do sociální ochrany, zdraví, vzdělávání, důchodů, dávek v nezaměstnanosti a do podpory pro nejvíce znevýhodněné a vyloučené osoby. Tyto členské státy, s výjimkou Irska, jsou nadále silně zadluženy a tuto situaci ještě zhoršují spekulace na finančních trzích. EHSV doporučuje Komisi, aby toto téma umístila na vrchol evropské agendy a navázala na závěry skupiny na vysoké úrovni týkající se fondu pro vzájemné sdílení dluhu a dluhových cenných papírů v eurech, jmenované Komisí v červenci 2013. EHSV rovněž blahopřeje ECB za její program kvantitativního uvolňování pro nákup veřejného dluhu členských států, který významně a rozhodně přispěl k hospodářskému oživení a správě veřejného dluhu v členských státech, kde se provádí ozdravné programy.

1.11. Evropský projekt v době, kdy dovršuje 60 let své existence, čelí vážným výzvám, což vede k pochybnostem o jeho budoucnosti, včetně důsledků brexitu. Jedním z důvodů odtržení občanské společnosti od řídicích struktur Komise je to, že Evropská unie nenaplnila očekávání občanů, pokud jde o hospodářskou konvergenci a růst podporující začlenění. Přestože v poslední době dochází k určité stabilizaci růstu, eurozóna jako celek ztratila deset let – HDP dosáhl předkrizové hodnoty z roku 2008 teprve v roce 2015. EHSV se domnívá, že je zapotřebí pragmatická a ambiciózní iniciativa pro reformu hospodářské a měnové unie, aby se tato stala odolnější a přátelštější k občanům. Taková reforma by spočívala ve zlepšení koordinace hospodářské politiky a reformě, která by inteligentně kombinovala obojí, severní a střední Evropu více založenou na tržních pravidlech a jižní Evropu založenou na větší solidaritě, sdílení rizik a integraci. Kromě toho se Evropská unie nesmí vzdát společné solidarity, a to zejména v extrémních situacích, jako je snižování platů a jejich nerovnost a řízení migrace, ani pokračovat v myšlence, že každý členský stát bude jednat, jak uzná za vhodné.

1.12. Rozhodující vliv na rozpoutání vážné krize státního dluhu měly ratingové agentury. Jejich důvěryhodnost lze zpochybnit, protože když na počátku finanční krize v USA vyhlásila banka Lehman Brothers v roce 2008 bankrot, zachovala si až do svého úpadku nejvyšší hodnocení ratingových agentur. EHSV navrhuje Komisi, aby vyvinula úsilí o vytvoření nezávislého mezinárodního orgánu, jehož úkolem by bylo hodnotit důvěryhodnost a nestrannost provedených hodnocení. Rovněž by měla podporovat zřízení evropské ratingové agentury.

1.13. EHSV doporučuje, aby se při řízení budoucích krizí v Evropské unii dosáhlo lepší rovnováhy mezi fiskálními a sociálními cíli a začalo se uvažovat o přístupu, který nebude čistě makroekonomický, a také o dalších otázkách, např.: nerovnosti v příjmech a bohatství, snížení chudoby, silný a konkurenceschopný podnikatelský sektor, růst a tvorba pracovních míst, jež podporují začlenění, změna klimatu, zapojení žen do trhu práce a korupce. V úvahách a v jednáních musíme mít na paměti to, že kromě deficitů existují i občané a lidské životy.

2. Obecný úvod

2.1. Finanční krize se v Řecku, Irsku a Portugalsku rozpoutala v návaznosti na finanční krizi, jež propukla v USA, a dále se prohloubila po přistoupení těchto zemí k eurozóně. Následně došlo k nekontrolovanému hospodářskému boomeru v důsledku uvolnění podmínek kontroly veřejných výdajů a bankovního dohledu, včetně skutečnosti, že veřejné podniky nadále sjednávaly půjčky se státní zárukou, což vedlo k velmi významnému zvýšení veřejných výdajů. Výsledky se pak pohybovaly od rychlého a nekontrolovaného růstu rozpočtových schodků, až po negativní dopad na obchodní a platební bilance.

2.2. Finanční liberalizace a nekontrolovaný růst bankovních úvěrů podněcovaný agresivními prodejními praktikami bank vedly k nadměrnému zadlužení rodin a malých a středních podniků, které následně nebyly schopny splácet dluhy, a bankovního sektoru tím, že se zvýšilo znehodnocení úvěrů vlivem spekulativních praktik, jež ohrožovaly normální fungování bank. Vlády pokračovaly v procyklické fiskální politice, což vedlo k nebezpečnému zhoršení rozpočtového schodku a státního dluhu, takže všechny tři členské státy se staly velmi zranitelnými vůči spekulacím v oblasti půjček mezinárodních investorů. Tyto špatné praktiky vedly k využívání daní placených občany k tomu, aby se předešlo vyhlášení bankrotu bank, čímž se ještě zvýšily státní dluhy.

2.3. Globální krize, která začala v letech 2007–2008, ukázala slabost stále mladé měny a tvrdě zasáhla eurozónu (mezi 3. čtvrtletím roku 2011 a 1. čtvrtletím roku 2013). Ačkoliv první postižené členské státy nebyly součástí eurozóny, pravdou zůstává, že když byla v některých zemích eurozóny zaznamenána nějaká slabá místa, narušení bylo značné. Dotčené členské státy musely přijímat obtížná rozhodnutí a používat peníze daňových poplatníků na finanční podporu bank, aby zabránily jejich kolapsu, přičemž banky se dostaly do potíží po prasknutí bublin na trhu s nemovitostmi a finančních bublin, které se v předchozích letech nahromadily a rostly. V kombinaci s nižšími příjmy a vysokými výdaji v důsledku „velké recese“ se v EU v průměru významně zvýšila úroveň veřejného dluhu, a sice z průměrné hodnoty 70 % na 92 % HDP v roce 2014 ⁽¹⁾.

2.4. Nicméně „finanční ratingové agentury“ daly Řecku, Irsku a Portugalsku hodnocení jako „odpad“, což vedlo mezinárodní investory ke zvýšení úrokových sazeb na hodnoty neúnosné na to, aby tyto členské státy financovaly své rozpočtové schodky na finančních trzích. S cílem zabránit úpadku se tyto členské státy obrátily na Evropskou komisi se žádostí o půjčky na financování své činnosti s dostupnějšími úrokovými sazbami, aby mohly přinejmenším pokrýt platy státních zaměstnanců a sociální dávky. Komise požádala vzhledem k rozsáhlým zkušenostem MMF v této oblasti o jeho pomoc s vytvořením sdružení (trojky) skládajícího se z Komise, ECB a MMF. Toto sdružení půjčilo daným členským státům částky potřebné k předejití neplnění, což zase vedlo k přijetí programů hospodářského, finančního a fiskálního ozdravení s těmito obecnými cíli:

- strukturální reformy pro stimulaci potenciálního růstu, vytváření pracovních míst, zlepšení konkurenceschopnosti a strukturálního schodku *(je nutné si uvědomit, že během tohoto období a v jeho důsledku vzrostla exponenciálním způsobem nezaměstnanost s tím, jak upadaly a krachovaly tisíce podniků, byl pozastaven sociální dialog a revidovány pracovněprávní předpisy, což poškodilo pracovní sílu)*, fiskální konsolidace prostřednictvím strukturálních opatření a lepší a účinnější rozpočtové kontroly,
- snížení zadluženosti finančního sektoru a rekapitalizace bank,
- rekapitalizace bank byla provedena se zárukou dotčených států a na jejich odpovědnost, což přispělo k exponenciálnímu nárůstu státních dluhů.

2.5. Tato opatření, známá jako „úsporná opatření“, měla devastující dopad na lidi, kteří již bojovali proti rostoucí nezaměstnanosti a vysoké míře zadlužení, a také na podniky, zejména malé a střední, které byly negativně postiženy nedostatkem bankovních úvěrů a velmi výrazným snížením ekonomické činnosti. Trojka projevila úplnou lhostejnost k dramatickým dopadům svých politik na sociální rozměr a podnikatelskou strukturu, přičemž nejintenzivnější dopad měly na malé a střední podniky.

⁽¹⁾ Easterly 2002; IMF (2010) Greece Request for Stand By Arrangement; Country report n° 10/110, květen; diskusní dokument o prohloubení hospodářské a měnové unie, Evropská komise, 31. května 2017.

2.6. EHSV uznává, že rozsah krize skutečně podrobil zkoušce hospodářskou, sociální a také politickou odolnost Evropské unie obecně a hospodářské a měnové unie (HMU) obzvlášť. Aby se předešlo krizi, bylo jasné, že nestačí zohlednit kvantitativní rozměr hospodářského růstu členského státu, ale je rovněž nezbytné posoudit kvalitu jeho růstu identifikací makroekonomických faktorů, které jsou nebo nejsou základem udržitelnosti takové dynamiky⁽²⁾. Kdyby se tento typ kontroly prováděl efektivně, krize by v těchto členských státech určitě nedosáhla katastrofických rozměrů.

3. Stručný popis událostí, které vedly k intervenci trojky v Portugalsku

3.1. I s vysokými sazbami a cly a vlastní měnou, které umožnily devalvace, byl schodek obchodní bilance mezi roky 1974 a 1995 v průměru 9,1 % HDP a v období od roku 1996 do roku 2010, již s přijetím měny euro, byl průměrný schodek obchodní bilance 8,5 % HDP. Vzhledem k těmto údajům nemůžeme euru přičítat zodpovědnost za ztrátu konkurenceschopnosti.

3.2. A tak hlavní důvod, proč Portugalsko čelí krizi veřejného dluhu, není to, že vývozní sektor ztratil konkurenceschopnost, ale to, že přijetí eura s sebou přineslo odstranění automatických stabilizátorů, které pomáhaly udržovat přijatelné úrovně čistého zahraničního dluhu a vyrovnanost rozpočtového schodku pod kontrolou. Vysvětlení příčin portugalské krize vedlo k jinému přístupu, jak nejlépe reagovat na tuto krizi, a velmi odlišnému od toho, který přijala trojka⁽³⁾.

3.3. Finanční balíček ve výši 78 miliard EUR (přibližně 45 % HDP) zahrnoval období 2011 až 2014 a byl příslibem toho, že zajistí finanční stabilitu Portugalska, eurozóny a Evropské unie. Program obsahoval 222 opatření, která se týkala různých odvětví, a během jeho platnosti bylo provedeno několik revizí, které obsahovaly ještě přísnější úsporná opatření. Tato opatření byla považována za plán širokého dosahu ke kompletnímu přebudování země⁽⁴⁾.

4. Stručný popis událostí, které vedly k intervenci trojky v Irsku

4.1. Když Irsko přistoupilo k EU, dosahoval průměrný příjem 63 % průměru EU a po několika letech se mu podařilo dosáhnout 125 %, tedy více než je evropský průměr, a tuto nadprůměrnou situaci dosud udržuje navzdory hloubce krize. Zlaté období hospodářského růstu nastalo v letech 1994 až 2000, kdy HDP rostl v průměru o 9,1 % ročně. Během období 2008 až 2010 se však HDP prudce propadal přibližně o 13 % ročně. Domácí poptávka začala na počátku roku 2008 prudce klesat. Politika úsporných opatření v návaznosti na finanční ozdravný program vedla ke ztraceným deseti letům⁽⁵⁾.

4.2. V prvních letech platnosti eura a do roku 2007/2008 prošlo Irsko expanzí trhu s nemovitostmi a ceny nemovitostí se podstatně zvýšily. Expanze úvěrů byla značně koncentrována ve spekulativním úvěru na nemovitosti. Když vypukla finanční krize a ceny nemovitostí se zarazily, dramaticky se zhroutily daňové příjmy, neboť byly úzce spjaty s expanzí trhu s nemovitostmi. Výsledkem bylo výrazné zvýšení schodku se současným velmi negativním postižením finančního systému a ceny akcií největších irských bank se propadly⁽⁶⁾.

4.3. Dne 21. listopadu 2010 se Irsko stalo druhou zemí eurozóny, která požádala o finanční pomoc. Program spočíval v půjčce ve výši 85 miliard eur, z čehož 35 miliard eur bylo určeno pro finanční systém⁽⁷⁾. Dne 14. listopadu 2013 dospěla Eurokupina k závěru, že hospodářský ozdravný program byl úspěšný, a proto by Irsko mohlo do konce roku program ukončit.

5. Stručný popis událostí, které vedly k intervenci trojky v Řecku

5.1. Mezi roky 2001 a 2007 byla řecká ekonomika po irské ekonomice nejrychleji rostoucí ekonomikou v eurozóně, s průměrným růstem 3,6 % HDP v letech 1994–2008. Nicméně v průběhu tohoto období nepřetržitému růstu se v důsledku slabého politického systému zvýšily místní makroekonomické nerovnováhy a prohloubila se strukturální selhání.

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV týkající se *makroekonomické nerovnováhy* (Úř. věst. C 218, 23.7.2011, s. 53).

⁽³⁾ ZBW – Leibniz Information Centre for Economics (Intereconomics 2013).

⁽⁴⁾ ZBW – Leibniz Information Centre for Economics (Intereconomics 2013).

⁽⁵⁾ ZBW – Leibniz Information Centre for Economics (Intereconomics 2013).

⁽⁶⁾ Studie EHSV The impact of anti-crisis measures and the social and employment situation: Ireland (2013) (Dopad protikrizových opatření a situace v oblasti sociálních věcí a zaměstnanosti: Irsko).

⁽⁷⁾ ZBW – Leibniz Information Centre for Economics (Intereconomics 2013).

5.2. V letech 1974–2009 se míra národních úspor snížila o zhruba 32 procentních bodů, čímž se zvýšil schodek běžných účtů a prohloubilo chronické zahraniční zadlužení. Nekontrolované veřejné výdaje spojené se selháním v zajištění přiměřených daňových příjmů vedly k nárůstu veřejného dluhu ⁽⁸⁾.

5.3. V srpnu roku 2015 byl dohodnut Třetí program stability prostřednictvím dodatku k Memorandu o porozumění, v němž byly podrobně specifikovány podmínky politiky a který zahrnoval posouzení sociálního dopadu, jako způsob jak podpořit proces vyjednávání ze strany Komise a také jako příručka pro sledování a monitorování jeho zavádění. Tento záměr reagoval na naléhání a rady předsedy Jean-Clauda Junkera v roce 2014, že „v budoucnu musí jakýkoli program podpory a reforem sledovat nejen hodnocení fiskální udržitelnosti, ale také posouzení sociálního dopadu“, a to s cílem také zajistit, aby „sociální účinky strukturálních reforem byly veřejně projednávány“. Komise si plně uvědomuje sociální podmínky v Řecku a považuje jejich zlepšení za zásadní pro dosažení udržitelného a inkluzivního růstu ⁽⁹⁾.

5.4. Na základě rozhodnutí Evropské rady ze dne 15. června 2017 byla Řecku poskytnuta dodatečná půjčka na pomoc při hospodářském, finančním a sociálním oživení.

6. Dosažené makroekonomické, sociální a finanční výsledky vyplývající z ozdravného programu

6.1. Obecně lze konstatovat, že jediným faktorem úspěchu programů hospodářského a finančního ozdravení bylo to, že členské státy (Irsko a Portugalsko) mohly ukončit „postup při nadměrném schodku“ a opět získaly přístup na finanční trhy za přijatelných podmínek financování. Od roku 2014 došlo také ke zlepšení, pokud jde o snižování rozpočtového schodku a zvyšování vývozu, jež přispěly ke zlepšení salda zahraničního běžného účtu (zboží, služby a kapitál), o hospodářský růst a zaměstnanost. Všechny ostatní ukazatele mají i nadále dramatické dopady na blahobyt společnosti a v podobě znehodnocení makroekonomických ukazatelů a budou přetrvávat velmi dlouho. Některé způsobené škody budou trvalé, jako například emigrace vysoce kvalifikovaných osob, jež má negativní dopady na potenciální růst inovací a rozvoj v zemích původu, prudký nárůst chudoby a nerovnosti v příjmech a v přístupu k základní zdravotní péči a obecný blahobyt obyvatelstva ⁽¹⁰⁾.

7. Získaná ponaučení, jež musí vést ke změně a inovacím v evropských politikách

7.1. Evropská unie (a eurozóna) ukázala, že byla zcela nepřipravena čelit finanční krizi ve svých členských státech, a musela zcela přijmout návrhy MMF namísto toho, aby je přizpůsobila společným evropským hodnotám a normám solidarity. V případě Řecka ztratila Evropská unie cenný čas, než začala problém řešit, a její návrhy nebyly zpočátku jasné ani konečné. Komise např. váhala a několikrát změnila potřebnou celkovou výši půjčky, čímž došlo ke spekulacím na trzích a zhoršila se již tak špatná situace.

7.2. Hospodářské, finanční a fiskální ozdravné programy realizované v Řecku, Irsku a Portugalsku vypracoval MMF a částečně se řídily stejnou logikou, kterou MMF sledoval v obdobích krizí v Africe v roce 1980 a v devadesátých letech v některých asijských zemích, v nichž sehrála devalvace měny prostřednictvím mechanismu směnného kurzu účinnou úlohu z hlediska zachování růstu a odlehčení platební bilance, aby se dosáhlo makroekonomické stabilizace, zejména fiskální konsolidace a stabilizace inflace, a podpořil se vývoz (1). Novinkou bylo v případě Řecka, Irska a Portugalska to, že programy byly poprvé zavedeny v oblasti jednotné měny (aniž by bylo nutné devalvovat měnu) a v zemích, které jsou součástí Evropské unie a eurozóny. V případě členských států se MMF domníval, že je vzhledem k jejich cílům napravit fiskální a vnější nerovnováhu a obnovit důvěru potřeba výrazně přeorientovat ekonomiku, v níž se očekává nízký růst HDP (2). Ozdravné programy tedy usilovaly o dosažení fiskální konsolidace pomocí úsporných opatření a zaměřily se na radikální škrt ve veřejných výdajích a na dlouhodobá strukturální opatření, jako je daňová reforma, reformy pracovněprávních předpisů a reforma příjmů, s cílem snížit schodky a zvýšit příjmy států. Tato politika úsporných opatření byla zavedena prostřednictvím „**vnitřní devalorizace složek ekonomického a sociálního modelu**“.

⁽⁸⁾ Studie EHSV The impact of anti-crisis measures and the social and employment situation: Greece (2013) (Dopad protikrizových opatření a situace v oblasti sociálních věcí a zaměstnanosti: Řecko).

⁽⁹⁾ Studie Oddělení pro podporu správy ekonomických záležitostí EP *The Troika and financial assistance in the euro area: successes and failures* (únor 2014).

⁽¹⁰⁾ Viz příloha 1, kde jsou uvedeny hlavní statistické ukazatele.

7.3. V celkovém hodnocení programů MMF provedeném jeho Nezávislým hodnotícím orgánem (IEO) (červenec 2016) se uvádí, že ačkoliv předkrizový dohled správně identifikoval problémy v daných třech zemích, **nedokázal předpovědět a určit velikost rizik**, která se později **ukázala jako zásadní z hlediska negativních dopadů**, což přispělo k nerovnoměrnému provádění ozdravných programů. Byly zmíněny také nesrovnalosti v koordinaci mezi partnery trojky ohledně provádění a souladu s nástroji eurozóny (hospodářská a měnová unie, Pakt o stabilitě a růstu, postup při nadměrném schodku a evropský semestr) a dále to, že výcvik vyjednávacích týmů a odpovědnost jejich členů nebyly jasné definovány a samotná poučení z minulých krizí nebyla vždy uplatňována.

7.3.1. Úsporná opatření vedla k „**začarovanému kruhu**“: vyvolala recesi a byla následována dalšími úspornými opatřeními, což vedlo ke katastrofické situaci s poklesem HDP (který se dostal na úroveň, na níž byl o 10 a 20 let dříve), ke snížení výdajů na veřejné a soukromé investice, kolapsu bankovního systému (v jehož důsledku se zhroutil výrobní systém – malé a střední podniky a rodinné podniky a samostatně výdělečně činné osoby) a ke katastroficky závažné situaci na všech úrovních sociální ochrany.

7.4. Nedostatky a nesrovnalosti při sestavování programů pomoci byly všeobecně tyto:

- Byl zanedbán strukturální rozsah krize.
- Byla podceněna úroveň zadluženosti podniků a domácností.
- Byl podhodnocen význam domácí poptávky pro růst a tvorbu pracovních míst.
- Státní reforma se nedotkla základních strukturálních aspektů.
- Strukturální reforma ekonomiky byla omezena na devalorizaci faktorů vnitřní konkurenceschopnosti (mzdy, delší profesní život, restriktivní reforma práce, drastické zvýšení daní atd.).
- Časový horizont zavádění programů nebyl dostatečný.
- Je neobyčejně obtížné dosáhnout současně vnitřní a vnější rovnováhy, pokud mají obě velmi vysoké schodky.
- Opatření fiskální konsolidace, uplatňovaná hlavně na straně výdajů v situaci vážné recese, kdy země nemá mechanismus devalvace měny a kdy partneři dělají přesně totéž, se neosvědčila v žádné zemi na světě, v žádném historickém období. Jejich účinky jsou dnes konsensuálně považovány za krátkodobě recesivní a jizvy, které zanechávají v ekonomice, jsou často trvalé.
- Nevhodné fiskální multiplikátory vedly k hrubým chybám.

7.5. „Ozdravný program“ musí odrážet všechny aspekty a politické dialogy, které jsou důležité pro jeho úspěch, ale musí vždy zahrnovat „ukazatele distribučního dopadu“ ozdravných opatření se zvláštním zřetelem na určení dopadů na sociální rozměr a na podniky na nejrozličnějších úrovních a musí stanovit kompenzační opatření, aby se těmto negativním dopadům (např. úpadek podniků, nárůst míry nezaměstnanosti, snížení mezd, růst chudoby, nárůst emigrace) mohlo úspěšně čelit prostřednictvím programů obnovy a zamezilo se dramatickým sociálním situacím, včetně emigrace. Vítězně musí vyjít všechna odvětví, nelze připustit, aby mezi nimi byli vítězové a poražení, jak tomu bylo u programů zavedených v Řecku, Irsku a Portugalsku.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

PŘÍLOHA 1

Pro informaci se uvádějí následující hlavní ukazatele:

Hlavní ukazatele	Řecko			IRSKO			PORTUGALSKO		
	2008	2013	2016	2008	2013	2016	2008	2013	2016
Celková míra nezaměstnanosti	8 %	27,5 %	23,4 %	6,4 %	13,1 %	6,9 %	7,8 %	16,2 %	10,5 %
Míra nezaměstnanosti mladých lidí (15–24 let)	22 %	58,3 %	48 %	12,8 %	27,5 %	16 %	16,5 %	38,1 %	28 %
Míra chudoby	28,7 %	35,7 %	36,4 %	22,3 %	30,5 %	26 %	19,7 %	24 %	23,1 %
Růst HDP	- 0,3 %	- 3,2 %	2,1 %	- 4,4 %	1,1 %	5,2 %	0,2 %	- 1,1 %	1,4 %
Schodek rozpočtu v % HDP	- 7,7 %	- 6,1 %	- 1,2 %	- 7 %	- 7,2 %	0,5 %	- 2,6 %	- 2,9 %	- 2,1 %
Veřejný dluh v % HDP	100 %	177,9 %	178,8 %	42,4 %	119,5 %	75,4 %	71,7 %	129 %	130,4 %

Pramen: Eurostat.

Portugalská úsporná opatření a jejich sociální dopady a dopady na strukturu podniků

- Příjmy ze zaměstnání poklesly mezi roky 2009 a 2014 o 12 %.
- Pokles příjmů byl velmi nerovnoměrný a do velké míry regresivní a nejvíce zasáhl „střední třídu“, nejchudší osoby ve společnosti a malé rodinné podniky.
- Skutečnost, že příjmy v Portugalsku poklesly o 5 %, byla v protikladu k vývoji v Evropě, kde příjmy domácností vzrostly o 6,5 % (mezi roky 2009 a 2013).
- Podstatným způsobem se zvýšily nerovnosti v důsledku snížení nejnižších mezd a značného nárůstu „nejistých forem zaměstnání“, což znamenalo zvýšení počtu zaměstnaných, nicméně chudých pracovníků.
- Vzhledem ke zhoršení situace, co se týče příjmové chudoby, vzrostla míra chudoby o 1,8 % – ze 17,7 % na 19,5 % – a počet chudých osob dosáhl v roce 2014 2,02 milionů.
- Klesající zdroje nejchudších obyvatel měly dopad na nejzranitelnější skupiny (starší osoby a děti).
- V průběhu provádění ozdravného programu emigrovalo více než 400 000 Portugalců, převážně osob s vysokou kvalifikací v oblasti vědy a techniky ⁽¹⁾, a tisíce podniků (především malých a středních podniků a rodinných podniků) vyhlásily úpadek.

Irská úsporná opatření a jejich sociální dopady a dopady na strukturu podniků

- V roce 2009 klesl zaručený minimální příjem o 15 %, poté se ale v roce 2011 vrátil na svou původní výši.
- Přizpůsobení domácího trhu, maloobchodního trhu a stavebního trhu si vyžádalo značnou ztrátu pracovních míst v těchto odvětvích ⁽²⁾, a to v důsledku úpadku tisíců podniků.

⁽¹⁾ *Desigualdade de rendimento e Pobreza em Portugal* (Příjmové nerovnosti a chudoba v Portugalsku), Fundação Francisco Manuel dos Santos, září 2016.

⁽²⁾ Studie EHSV The impact of anti-crisis measures and the social and employment situation: Ireland (2013) (Dopad protikrizových opatření a situace v oblasti sociálních věcí a zaměstnanosti: Irsko).

- Míra nezaměstnanosti vzrostla ze 6,4 % v roce 2008 na 15 % v roce 2012. Zvýšení se týkalo především dlouhodobé nezaměstnanosti a nezaměstnanosti mladých lidí, jež byla v souladu s mírami v zemích jižní Evropy (kolem 30 %).
- Od roku 2008 rychle rostl počet emigrantů (82 000 jen v roce 2012).
- Sociální dávky byly sníženy zhruba o 15 %.
- Kromě škrtů ve veřejném sektoru a sociálních dávkách se uplatňovala strategie snižování počtu zaměstnanců ve veřejném sektoru (zdravotnictví, vzdělávání, bezpečnost a veřejná služba), a to na základě dobrovolného odchodu ze zaměstnání.
- Čistý příjem v dolním decilu klesl o 25 %.
- Podíl obyvatel ohrožených chudobou vzrostl na 15,8 % (přibližně 700 000 osob, z toho 220 000 dětí)⁽³⁾.
- Úplné zastavení projektů ve stavebnictví způsobilo nedostatek dostupného bydlení, který trval dalších deset let po kolapsu. Podniky spojené s tímto odvětvím (v první řadě malé a střední podniky) byly těžce zasaženy, což mělo mimořádně negativní dopad na zaměstnavatele i zaměstnance.

Řecká úsporná opatření a jejich sociální dopady a dopady na strukturu podniků

Krise a protikrizová politika prováděná v Řecku měly přímé i nepřímé negativní dopady na podniky (úpadky), zaměstnanost a sociální rozměr. Pro zaměstnance, důchodce, daňové poplatníky a jejich rodiny nebyly důsledky stejné:

- míra nezaměstnanosti činila v říjnu 2010 13,5 % a do roku 2013 stoupla na 27,5 %;
- míra nezaměstnanosti mladých lidí se i nadále pohybovala kolem 45,5 %;
- s vysokou mírou nezaměstnanosti souvisí závažné ztráty příjmů;
- radikální škrtů v oblasti mezd a důchodů v kombinaci s částečnými pracovními úvazky, nadměrným zadlužením a vysokými daněmi se odrazily v drastickém snížení příjmů domácností, poklesu kupní síly a marginalizaci širokých vrstev obyvatelstva;
- organizace občanské společnosti se potýkaly s vážnými finančními problémy, které jim znemožnily se systematicky účastnit sociálního a občanského dialogu či náležitým způsobem řešit vzniklé problémy. To může oslabit kvalitu demokracie, jelikož to může vést k nedostatečnému zastoupení různých hospodářských a sociálních zájmů;
- mechanismy monitorování trhu, jež nabízí občanská společnost, se zhoršují následkem nedostatku lidských a finančních zdrojů, což vede k nedostatkům v ochraně široké palety zájmů, včetně spotřebitelů;
- v důsledku škrtů se značně snížila úroveň sociální ochrany, vzdělávání a zdraví⁽⁴⁾;
- nadále přetrvává dramatická situace, pokud jde o přístup ke zdravotní péči, nákup léčivých přípravků a sociální ochranu;
- tyto situace zhoršily míru chudoby, takže chudobou je nyní zasaženo více než 20 % obyvatelstva a zvyšuje se nerovnost.

⁽³⁾ ZBW – Leibniz Information Centre for Economics (Intereconomics 2013).

⁽⁴⁾ Studie EHSV The impact of anti-crisis measures and the social and employment situation: Greece (2013) (Dopad protikrizových opatření a situace v oblasti sociálních věcí a zaměstnanosti: Řecko).

PŘÍLOHA 2

Následující pozměňovací návrh byl v průběhu diskuse zamítnut, obdržel však nejméně jednu čtvrtinu hlasů pro:

Odstavec 1.7

Změnit:

„Digitalizace, robotizace a umělá inteligence zavádějí hluboké změny v ekonomice, na trhu práce, včetně nových forem práce, v kvalifikacích a ve společnosti, představují výzvu pro její struktury, včetně automatických stabilizátorů, a následně nepředvídatelně dále navyšují počet vyloučených osob. EHSV doporučuje Komisi, aby vytvořila ‚všeobecné základní evropské pojištění pro případ nezaměstnanosti‘, aby tak účinně reagovala na tuto výzvu a zajistila důstojnou sociální ochranu pro všechny, která bude k dispozici během celého produktivního věku (15–65 let). ~~Co se týče otázky vymýcení chudoby, musí Komise také vytvořit ‚životní minimum‘ a přijmout evropský přístup a evropský cíl ‚nikoho neopomíjet‘.~~“

Odůvodnění

Návrh není v této formě reálný a rovněž nespadá do pravomoci Komise.

Pozměňovací návrh byl zamítnut. Obdržel 74 hlasů pro, 129 hlasů bylo proti a 13 členů se zdrželo hlasování.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Průmyslové změny ve zdravotnictví**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2018/C 227/02)

Zpravodaj: **Joost VAN IERSEL**Spoluzpravodaj: **Enrico GIBELLIERI**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	1. 6. 2017
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědný orgán	Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI)
Přijato v CCMI	23. 1. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	jednomyslně (163 hlasů pro)

1. Závěry

1.1. Odvětví zdravotnických technologií, na které se toto stanovisko zaměřuje, hraje zásadní úlohu v současné transformaci zdravotnictví ve prospěch pacientů a zdravotní péče v Evropě založené na hodnotách.

1.2. Velmi důležitou záležitostí je vysoce individualizovaná zdravotní péče, která zaručuje rovný a lepší přístup a rovnocennou a vyšší kvalitu. Nové léčebné postupy a operace do značné míry usnadní technologie a velké zdroje anonymních dat, jež rovněž zlepší všechny fáze prevence a rekonvalescence. Rekonvalescence stále častěji probíhá mimo nemocnice za využití technologií elektronického zdravotnictví.

1.3. V systémech zdravotní péče jakožto službách veřejného zájmu se bedlivě sleduje zásada subsidiarity. Zdravotnictví a jeho organizace jsou velmi decentralizované a roztržité. Je nutné omezit vnitrostátní a regionální překážky, aby se maximálně využily výsledky nových technologií a dosáhlo se lepší účinnosti a efektivnosti v souladu s veřejně vyhlášenými cíli systémů zdravotní péče.

1.4. Probíhající interakce mezi širokou škálou příslušných zainteresovaných subjektů (ministerstvy jednotlivých států, organizacemi pacientů, lékaři a jinými zdravotnickými pracovníky, nemocnicemi, pojišťovnami a orgány dohledu) vytváří složité podmínky pro průmyslové aktéry, zejména malé a střední podniky.

1.5. Proces průmyslové transformace má rovněž náležitě zohlednit společné hodnoty a zásady, na nichž stojí evropské systémy zdravotní péče, jak stanovila Rada v roce 2006 ⁽¹⁾ a jak bylo potvrzeno v nedávných závazcích v sociálním pilíři EU a v dohodnutých cílech udržitelného rozvoje ⁽²⁾.

1.6. Průmysl potřebuje evropský rozměr jako základ pro spolehlivý domácí trh a k vybudování dostatečné mezinárodní odolnosti. EU má zásadní význam pro vytvoření rovných podmínek i pro vedení a monitorování transformačního procesu.

⁽¹⁾ Viz závěry Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (2006/C 146/01) a jejich příloha o dopadu evropských hodnot, 2. června 2006.

⁽²⁾ Viz zejména cíle 3, 5, 9 a 10.

1.7. Klíčové zainteresované subjekty a členské státy by měly zaujmout optimální přístup a přijmout závazky týkající se přístupu ke zdravotní péči, její kvality, cenové dostupnosti a prevence. V téže souvislosti jsou nutné specifické přístupy pro uspokojení potřeb zranitelných jedinců, zejména starších lidí, a to mj. v oblasti ošetrovatelské péče. Stejně důležité jsou optimální přístupy k novým technologiím a inovacím, modely integrované péče, sdružování, (přeshraniční) sítě a (rozsáhlá) partnerství veřejného a soukromého sektoru. Mělo by se zajistit řádné provádění pravidel a pokynů EU. Každá z těchto otázek vyžaduje aktivní a stimulující úlohu útvarů Komise.

Doporučení

1.8. Evropské instituce by měly podporovat hospodářskou výkonnost, inovace, digitalizaci a efektivní zadávání veřejných zakázek a usnadňovat přeshraniční obchod se zdravotnickými prostředky a průmyslovými výrobky.

1.9. Průmyslová politika EU musí stavět na sdílených pravomocích členských států a EU na základě článku 168 SFEU. Ve stejném duchu by měly být oporou inovační politiky EU. Financování EU (Horizont 2020 a další) musí být řádně koordinováno a musí se slučovat s vnitrostátními programy.

1.10. Odvětví bude mít obrovský prospěch ze strategie pro jednotný digitální trh. Měl by se podporovat volný pohyb dat (velkého objemu) v Unii, ale je přitom potřeba respektovat soukromí a bezpečnost pacientů.

1.11. Ve spouštění projektů s vyspělými technologiemi hrají velmi důležitou úlohu veřejné zakázky. Komise by měla zaručit efektivní zadávání veřejných zakázek v Unii podle směrnice 2014/12.

1.12. V širším kontextu vnitrostátních přístupů existuje mnoho iniciativ vycházejících z regionů. Komise by měla podporovat výměnu úspěšných zkušeností. Je nutné pobízet k dvoustranným kontaktům mezi státními a soukromými zdravotnickými orgány.

1.13. Evropský semestr a doporučení pro jednotlivé země⁽³⁾ by se měly rovněž hlouběji zabývat vlivem technologických změn na transformaci systémů zdravotní péče.

1.14. Komise musí usilovat o efektivní vnitřní koordinaci. Měla by podporovat dialogy a platformy mezi univerzitami, místními orgány, sociálními partnery a odvětvím zdravotnických technologií. Ty mohou být příkladem pro úzkou spolupráci mezi veřejnými aktéry, jako jsou státní ministerstva zdravotnictví, financí a průmyslu, a soukromým sektorem.

1.15. Rozhodující význam má lidský kapitál. Přechod na novou zdravotní péči vyžaduje otevřenost a nové formy profesionality v odvětví na všech úrovních, jakož i úpravu činností souvisejících se zdravotní péčí. Evropský sociální dialog v oblasti zdravotních a sociálních služeb, který funguje od roku 2006, by měl být posílen, aby bylo možné zajistit potřebné programy vzdělávání a odborné přípravy a zvýšila se kvalita pracovních podmínek a pracovišť.

2. Současný stav

2.1. EHSV se nejnovějším vývojem ve zdravotnictví zabýval v různých stanoviscích⁽⁴⁾. Toto stanovisko se konkrétně zaměřuje na současnou rozsáhlou transformaci odvětví zdravotnických technologií.

2.2. Jen v evropském odvětví zdravotnických technologií je zaměstnáno více než 575 000 lidí, pracujících přibližně v 26 000 společnostech. Ve struktuře tohoto odvětví převládají malé a střední podniky spolupracující s velkými společnostmi.

⁽³⁾ Country Specific Recommendations.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 160, Úř. věst. C 242, 23.7.2015, s. 48, SOC/560 – Udržitelné systémy sociálního zabezpečení a sociální ochrany v digitálním věku (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku), Úř. věst. C 133, 9.5.2013, s. 52, Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 1.

2.3. Hodnota odvětví se odhaduje na zhruba 100 miliard EUR. Aktivní obchodní bilance ve výši 14,1 miliardy EUR v roce 2015 byla dvakrát vyšší než v roce 2006 a výrazně převýšila obchodní přebytek USA, který činil 5 miliard EUR. Odvětví má vynikající vyhlídky do budoucnosti.

2.4. Hybnou silou výzkumu jsou jak neustálé postupné inovace, tak průlomové a radikální inovace podniků, často ale také vedlejší produkty existujících struktur, jako jsou fakultní nemocnice. O přidané hodnotě, kterou inovace přinášejí, svědčí počet patentů. V roce 2015 bylo v oblasti zdravotnických technologií podáno 12 474 patentových přihlášek. Toto číslo je přibližně o 17 % vyšší než počet přihlášek v oblasti digitální a počítačové komunikace a o téměř 55 % vyšší než v oblasti léčivých přípravků a biotechnologií⁽⁵⁾.

2.5. V roce 2015 představovala zdravotní a dlouhodobá péče 8,7 % HDP EU a 15 % celkových výdajů vládních institucí. Toto číslo by se vlivem nákladnější léčby, stárnutí obyvatelstva a prudkého nárůstu počtu případů chronických onemocnění a komorbidit⁽⁶⁾ mohlo do roku 2060 zvýšit na 12,6 % HDP. Vzhledem k finančním omezením je na poskytování zdravotní péče vyvíjen stále větší rozpočtový tlak. To by mohlo vést ke krátkodobým rozpočtovým škrtům, které by pak měly negativní dopad na výdaje na výzkum a vývoj.

2.6. Normou se staly spoluvytváření a spolupráce mezi velkými korporacemi a malými a středními podniky. Korporace se soustřeďují na vývoj hardwarových a softwarových platform náročných na kapitál, zatímco malé a střední podniky se zaměřují na konkrétní platformy pro konkrétní účely.

2.7. Rozdíly mezi jednotlivými zeměmi jsou velmi výrazné. Velmi se mezi nimi také liší systémy zdravotní péče a finanční struktury, jakož i stav technologií, včetně přijímání inovativních řešení a převládající lékařské praxe.

2.8. Kromě příležitostí čelí odvětví zdravotnických technologií také velkým problémům. Jedná se o samostatné průmyslové odvětví vzhledem k převládajícím veřejným subjektům, široké škále zúčastněných stran, dopadu evropských hodnot⁽⁷⁾, potřebě udržitelného veřejného financování, pečlivě sledované zásadě subsidiarity a často decentralizovaným ekosystémům převážně na regionálním základě.

2.9. Regiony jsou příznivým prostředím pro spolupráci. Nedostatek podnětů ke spojování a regionální roztržičnost však často představují překážku pro inovativní malé a střední podniky, jelikož jejich schopnost přitáhnout kapitálové investice přímo souvisí s jejich schopností rozvíjet větší trhy pro řešení v oblasti digitálního zdravotnictví.

2.10. Na rozdíl od Spojených států, kde je velká část zdravotní péče organizována prostřednictvím soukromých pojišťovacích systémů, je zdravotní péče v Evropě financována především z veřejných prostředků.

2.11. Pokrok v oblasti zdravotnických technologií je podněcován úzkou součinností všech zainteresovaných subjektů. Ekosystém se drasticky mění, přičemž hnací silou digitální transformace jsou noví hráči. Toto odvětví rovněž musí nalézt citlivou rovnováhu mezi tržními silami a veřejným zájmem, který vyžaduje cenově dostupnou zdravotní péči pro všechny.

2.12. Musí fungovat v zavedeném prostředí zahrnujícím průmysl, lékaře, nemocnice, pacienty s posíleným postavením a jejich organizace a zdravotní pojišťovny (včetně státních statutárních/povinných systémů sociálního zabezpečení). Jinými slovy v tomto komplexním systému spolupůsobí celá řada zainteresovaných subjektů.

2.13. V tomto specifickém ekosystému jsou zakotveny technologie a inovace. Inovace již nejsou podněcovány především ze strany nabídky. Současná praxe nasvědčuje přesunu na stranu poptávky, která obecně není velmi nakloněna přijímání nových přístupů. Konečný výsledek je obvykle plodem intenzivní koordinace mezi všemi zainteresovanými subjekty na vnitrostátní a často také na regionální úrovni.

⁽⁵⁾ The European Medical Technological Industry in figures (Evropské odvětví zdravotnických technologií v číslech), 2015.

⁽⁶⁾ Evropská komise, 2017.

⁽⁷⁾ Viz poznámka pod čarou 1.

2.14. Průmysl se soustředí na konkrétní řešení a obnovení jakéhokoli prvku průmyslového hodnotového řetězce. Každý lékařský obor má své vlastní rysy. Současně narůstá množství řešení integrované péče.

2.15. Fungování systému je soustavně ověřováno. Pro průmysl není ani zdaleka snadné splňovat veškeré požadavky, přičemž některé regulační povinnosti se překrývají.

3. Průmyslová politika EU

3.1. EHSV vítá nejnovější zaměření EU na produktivnější výstupy ve zdravotnictví prostřednictvím většího množství inovací, větší (nákladové) efektivity, lepšího přístupu a lepších digitálních dovedností⁽⁸⁾. Strategie pro jednotný digitální trh otevírá nové možnosti, ale přináší také výzvy.

3.2. Průmyslová politika EU může stavět na sdílených pravomocích členských států a EU na základě článku 168 SFEU⁽⁹⁾. Současně je potřeba posilovat spolupráci s WHO a OECD. EU a vnitrostátní orgány by měly aktivně bojovat proti kontraproduktivní roztržičnosti. Je zapotřebí objektivní měření.

3.3. Musí se podporovat výkonnost průmyslu a vzájemné působení průmyslu a vnitrostátních a regionálních zainteresovaných subjektů. Mechanismy financování EU a vnitrostátní financování by se měly navzájem doplňovat. Evropské, vnitrostátní a regionální cíle by se měly sjednotit.

3.4. Na toto odvětví má přímý dopad řada směrnic a nařízení v oblasti zdravotnictví, jež se týkají zdraví a bezpečnosti⁽¹⁰⁾, práv pacientů⁽¹¹⁾, soukromí a práv duševního vlastnictví. Projekty spolufinancování týkající se zdravotnických prostředků jsou zejména sedmý rámcový program pro výzkum a technologický rozvoj/program Horizont 2020 a financování v rámci politiky soudržnosti. Pokud jde o akademické a zdravotnické technologie, má program Horizont 2020 přínos zejména pro farmaceutický průmysl. Od roku 2015 se na financování regionálních iniciativ velmi aktivně podílí Evropský inovační a technologický institut (EIT)⁽¹²⁾.

3.5. Průmyslová politika EU je rozhodující vzhledem k finanční podpoře a technologickým úspěchům konkurujících jurisdikcí. V Číně se strategie Čína 2025 v podstatě rovná upřednostňování domácích značek a motivaci nemocnic k upřednostňování čínského průmyslu a odmítání zahraničních investic. To může silně zasáhnout mnoho evropských společností. Vzhledem k současnému a narůstajícímu protekcionismu ve Spojených státech lze těžko hovořit o transatlantických rovných podmínkách. Ve Spojených státech rovněž probíhá digitální revoluce⁽¹³⁾. Podniky ze Spojených států mají snadný přístup na evropský trh. Novým silným konkurentem je Google. Obchodní jednání EU musí zabezpečit moderní evropskou produkci v poskytování všeobecné zdravotní péče.

3.6. Optimalizace dat zvyšuje příležitosti pro všechny společnosti se sídlem v Evropě⁽¹⁴⁾. Systémy elektronických zdravotních záznamů jsou velmi nákladné. Roztržičnost a přeshraniční překážky omezující data týkající se zdraví brání snahám o interoperabilitu a omezují evropské malé a střední podniky. Budoucí individualizovaná zdravotnická řešení (lepší prevence, přesnější diagnóza, lepší léčba) budou do značné míry těžit ze sdílení údajů a zdrojů napříč EU. Toto sdílení je ve srovnání se Spojenými státy a Čínou stále poněkud nízké.

⁽⁸⁾ Viz závěry Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (2006/C 146/01) a jejich příloha o dopadu evropských hodnot, 2. června 2006.

⁽⁹⁾ Článek 168 hlavy XIV SFEU: Veřejné zdraví.

⁽¹⁰⁾ Rada nedávno opět přijala dvě nařízení s velmi významným dopadem na toto odvětví: jedno se týká nových prostředků a druhé diagnostiky *in vitro*.

⁽¹¹⁾ V této souvislosti viz článek 35 Listiny základních práv, dokument 2012/C 326/02 a Evropská charta práv pacientů z roku 2002.

⁽¹²⁾ Znalostní a inovační společenství EIT pro zdraví bylo vytvořeno 9. prosince 2014.

⁽¹³⁾ Viz studie Goldman Sachs (2015). *A digital healthcare revolution is coming – and it could save America \$300 billion*.

⁽¹⁴⁾ Viz sdělení Komise *Budování evropské ekonomiky založené na datech* z března 2011 a reakce EHSV v podobě stanoviska TEN/630.

3.7. Partnerství veřejného a soukromého sektoru, která sdružují zainteresované subjekty veřejného a soukromého sektoru, musí být důkladně posouzena a monitorována z hlediska jejich schopnosti vytvářet inovativní a trvalá řešení, z hlediska průmyslových cílů a užitečné spolupráce a výměny.

4. Inovace a potřeba udržitelných dlouhodobých řešení

4.1. V současné době jsou investice do technologií v systému zdravotní péče omezeny na 2–3 % celkových nákladů na zdravotní péči. Rozsah inovací podrobně zasahuje každý jednotlivý lékařský obor⁽¹⁵⁾ a významně ovlivňuje budoucnost lékařské profese i organizaci nemocnic a zdravotnictví obecně. V celé Unii se zavádějí nové obchodní modely.

4.2. Finanční tlak by mohl vést k levnějším krátkodobým řešením, a tudíž k menšímu množství inovací. Pobídky v řadě členských států navíc k inovacím řádně nepřispívají, ale mohou vést k neuspokojeným potřebám v oblasti zdravotní péče či k menšímu přínosu pro pacienty a v konečném důsledku k nákladnější léčbě. Jsou žádoucí dvoustranné výměny informací a sdílení iniciativ na evropské úrovni.

4.3. V tomto odvětví by měly být podporovány plodná regionální spolupráce a živé laboratoře. EIT podporuje spolupráci prosazováním rozvoje katalyzátorů a synergií, mimo jiné prostřednictvím center, jakož i podporou dialogů, platforem a propojení samostatných projektů.

4.4. Digitální inovace, zejména inovace týkající se mobilních zdravotnických aplikací, mohou přispět k řešení rizikových faktorů spojovaných s chronickými onemocněními. Mobilní zdravotnictví a dálkové monitorování podporují prevenci a mohou rovněž omezit potřebu náročné léčby v budoucnu.

4.5. Výzkum, vývoj a inovace nejsou samohybnými silami. Pro stranu poptávky – což je téměř výlučně veřejný sektor – je charakteristická neochota podstupovat riziko a tendence volit nejlevnější řešení.

4.6. Někdy je třeba překonávat nedůvěru orgánů veřejné moci. Lékaři mohou zpomalovat inovace, které by mohly vést ke změně pracovních metod, například při operacích, nebo ke zcela novým způsobům léčby, zahrnujícím například robotiku. Ochotu k inovacím mohou omezit také finanční opatření pro specializované lékaře. Zdravotní pojišťovny také často nespolutracují. Zkrátka přirozená otevřenost vůči inovacím bude často vyžadovat kulturní posun, aby mohly být plně využity jejich výhody.

4.7. Byl by užitečný přehled různých prospěšných inovací, jež pomáhají zvyšovat kvalitu života, zlepšovat prevenci nemocí, zvyšovat a zlepšovat střední délku života nebo zlepšovat poměr nákladů a ceny.

4.8. Bude to rovněž v souladu s koncepcí co nejvyšší efektivnosti nákladů. Zdravotní péče byla – a teoreticky stále je – nejrychleji rostoucím odvětvím ve vnitrostátních rozpočtech. Ministerstva financí a zdravotnictví a zainteresované subjekty by měly mít společné povědomí o potřebě inovací a dlouhodobých řešení pro pacienty.

4.9. Z tohoto hlediska jsou nepostradatelné evropské fondy, případně v kombinaci s vnitrostátním financováním.

5. Zadávání veřejných zakázek

5.1. Zadávání veřejných zakázek se týká odhadem 70 % prodejí zdravotnických technologií po celém světě a 70 % rozhodnutí je přitom založeno na ceně a obě čísla se neustále zvyšují. To obvykle vede k omezené hospodářské soutěži a menšímu množství inovací/nových technologií, což je spojeno s vyššími náklady a sníženou přidanou hodnotou pro pacienty⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁵⁾ Viz mimo jiné strategický výzkumný plán v rámci programu Horizont 2020, COCIR, září 2016.

⁽¹⁶⁾ Procurement, The Unexpected Driver of Value Based Health Care (Zadávání veřejných zakázek, Nečekaný hybatel zdravotní péče založené na hodnotách), Boston Consulting Group – MedTech Europe, 2015.

5.2. Zvyšující se náklady by měly být podnětem pro nemocnice a systémy zdravotní péče k tomu, aby přestaly nakupovat zdravotnické přípravky na základě předem zjištěných pořizovacích nákladů⁽¹⁷⁾. Důležitými aspekty jsou:

- výrazné úspory, budou-li krátkodobé zisky při pořizování nahrazeny dobře propočítanými dlouhodobými výhodami,
- inovativní řešení zaměřená na podporu kvality spolu s náklady na celý životní cyklus,
- dostatečné odborné znalosti kupujících, jež často chybějí,
- transparentní a nediskriminační vyjednávání mezi stranou nabídky a poptávky.

5.3. Kompetentní kupující zaměřující se na nejnovější a ověřené inovace by měli být považováni za významné činitele ovlivňující výstupy. Do jisté míry by kupující mohl být vnímán jako styčný bod mezi zájmy pacienta a dodavatele, jehož úkolem je minimalizace nákladů a podpora kvalitních výsledků.

5.4. Výběrová řízení je nutné posuzovat uceleně s přihlédnutím ke kvalitě a nákladům produktů a služeb v průběhu jejich celého životního cyklu. Podpoří se tak rovněž potřeba integrované péče, již podporuje síť Integrated Care Alliance⁽¹⁸⁾.

5.5. Všechny zainteresované subjekty sdílejí odpovědnost za určování potřeb uživatelů a partnerů v zadávacím řízení. Vzhledem k rozmanitým problémům spojeným s výpočtem nákladů a posuzováním kvality napříč širokým spektrem oblastí ve zdravotnictví je tento proces komplikovaný. Vyžaduje správný přístup všech zainteresovaných subjektů. Velmi prospěšné bude sdílení osvědčených postupů v Evropě a otevřené mezinárodní diskuse a výměny informací na úrovni EU.

6. Digitalizace

6.1. Technologické změny a radikální průřezové účinky digitalizace vyžadují pevné odhodlání a účast všech zainteresovaných subjektů ve zdravotnictví.

6.2. Elektronické zdravotnictví umožní odborníkům na dálku komunikovat s pacienty a jinými kolegy. Pomáhá šířit odborné znalosti a usnadňuje výzkum. Vytváří celou řadu nových řešení a je nepochybně faktorem růstu. Zmírňuje také zátěž na rozpočty na zdravotnictví. Mobilní zdravotnictví zlepšuje zdravotní péči doma. Hraje rozhodující úlohu v rámci podporování mobility pacientů, přičemž je nutné zajistit ochranu údajů, soukromí pacientů a bezpečnost.

6.3. Komise se domnívá, že mezi potenciálem digitální transformace a realitou v systémech zdravotní péče dnešní doby je stále propastný rozdíl⁽¹⁹⁾. Překážky jsou rozmanité: vnitrostátní právní předpisy, systémy financování a platební systémy, tradiční přístupy v celém odvětví zdravotnictví a veřejném sektoru, roztržistost trhu a nedostatek rozvíjejících podniků. Průmysl má také zájem na správném provádění transformace, aby se předešlo neuspokojivým výsledkům a případně i větší pracovní zátěži.

6.4. Zdravotnictví je na druhou stranu významným průmyslovým odvětvím (tvoří přibližně 10 % HDP EU), a vyhlídka na rozsáhlou digitalizaci tedy otevírá významné možnosti dalšího rozvoje⁽²⁰⁾. Povědomí o dopadech digitalizace, včetně umělé inteligence, rychle roste⁽²¹⁾. Komise nedávno přijala sdělení zabývající se třemi prioritami pro zdravotní péči v rámci strategie pro jednotný digitální trh:

- bezpečný přístup veřejnosti k elektronickým zdravotním záznamům a možnost jejich přeshraničního sdílení, jakož i využívání elektronických lékařských předpisů,

⁽¹⁷⁾ Zdravotnictví rozhodně není jediným odvětvím, které takovými praktikami trpí. Syndrom *nejnižší ceny* je přítomen ve většině procesů zadávání veřejných zakázek v celé Evropě. Jedná se o jeden z hlavních důvodů pro evropské právní předpisy. Viz zejména směrnice o zadávání veřejných zakázek z roku 2014.

⁽¹⁸⁾ Viz mimo jiné evropský návrh, GR pro komunikační sítě, obsah a technologie (kapitola 6) a www.integratedcarealliance.org.

⁽¹⁹⁾ Viz European Industry: Working Group 2 – Digital Industrial Platforms (Evropský průmysl: pracovní skupina 2 – Digitální průmyslové platformy), kapitola 5: Overview of the Strategy in „Digital Transformation of Health and Care“ (Přehled strategie v rámci „digitalizace zdravotní péče“).

⁽²⁰⁾ Viz Pracovní skupina 2, s. 31.

⁽²¹⁾ Viz mimo jiné *Blueprint on Digital Transformation of Health and Care for the Ageing Society, a Strategic Vision developed by Stakeholders* (Plán digitalizace zdravotní péče pro stárnoucí společnost, strategická vize vyvinutá zainteresovanými subjekty), Brusel, 5.–8. prosince 2016.

- podpora datové infrastruktury v zájmu pokročilého výzkumu, prevence nemocí a individualizované zdravotní péče v klíčových oblastech,
- usnadnění zpětné vazby a interakce mezi pacienty a poskytovateli zdravotní péče v zájmu posílení prevence, posílení postavení pacienta, kvality péče a její individualizace; se zaměřením na chronická onemocnění a lepší výsledky systémů zdravotní péče.

6.5. Plán uvádí, že nesblíží-li EU účinné inovační, hospodářské a průmyslové politiky s politikami v oblasti zdravotnictví a sociální péče, jakož i s potřebami uživatelů a pacientů, jsou ohroženy naše sociální a hospodářské modely stejně jako kvalita života našich obyvatel. Jedná se o klíčovou otázku, kterou musíme vyřešit ⁽²²⁾. OECD dospěla k závěru, že vlády hrají významnou úlohu, jelikož zaujímají vedoucí postavení při umožňování efektivního využití IKT v rámci změn a úprav systémů zdravotní péče ⁽²³⁾. OECD však poznamenává, že roztržitost a rychle se vyvíjející povaha technologických řešení mohou spolu s chybějícími standardy pro celé odvětví a nedodržováním stávajících pravidel týkajících se systémů IKT vést k vysokému riziku neúspěchu a nedostatečné návratnosti ⁽²⁴⁾.

6.6. V současné době již existuje široké spektrum úspěšných iniciativ v oblasti elektronického zdravotnictví. Mezi jednotlivými zeměmi a regiony však existují výrazné rozdíly. V rámci projektu digitalizace evropského průmyslu byla nedávno spuštěna zastřešující strategie zaměřená na spolupráci a synergie a byl zaveden nový model propojení různých iniciativ EU s jasnými závazky tohoto odvětví, podporou ze strany členských států a regionálními strategiemi ⁽²⁵⁾.

6.7. Komise následovala příkladu *průmyslu 4.0* a zahájila *zdravotnictví 4.0*. Probíhají různé programy EU. V zájmu dosažení synergií je nezbytná shoda všech dotčených GŘ. Musí se podporovat technologické platformy fungující souběžně s vnitrostátními a regionálními iniciativami a navazování (přeshraničních) kontaktů. Nedávno vytvořená pracovní skupina by měla podporovat podobný vývoj ⁽²⁶⁾.

6.8. Řada pilotních projektů a iniciativ EU není plně dokončena a zároveň byly zahájeny nové iniciativy. Udržitelnější metodou by bylo zavedení trvalých mechanismů na podporu průmyslu a inovací, včetně jejich provádění.

6.9. Data velkého objemu mají velký potenciál pro další radikální změny v oblasti léčebných postupů. Je důležité, aby byly elektronické zdravotní záznamy bezpečně spravovány a chráněny v souladu s protokoly o správě zdravotních údajů podléhajícími vládním nařízením ⁽²⁷⁾. Jsou důležité účinné strategie dalšího profesního rozvoje ⁽²⁸⁾, zejména v oblasti správy dat a norem pro soukromí pacientů, prostředí cloudů a investic do bezpečného ukládání dat velkého objemu.

6.10. Je statisticky dokázáno, že zdravotnictví je zvláště zranitelné vůči kybernetickým útokům. V nových průmyslových aplikacích tedy musí být prioritou i kybernetická bezpečnost.

6.11. Data velkého objemu podporují individualizaci, a to i ve vztahu mezi výrobcí a pacienty. Ovlivňují tyto oblasti:

- přechod od zdravotní péče k domácí péči,
- přechod od obecných řešení k individualizované léčbě,
- přechod od léčení k prevenci,
- odstranění omezení v případě nemoci nebo zdravotního postižení.

⁽²²⁾ Plán, s. 6.

⁽²³⁾ *Improving Health Sector Efficiency, the role of Information and Communication technologies* (Zlepšování efektivity zdravotnictví, úloha informačních a komunikačních technologií), OECD 2010.

⁽²⁴⁾ Tamtéž, s. 16.

⁽²⁵⁾ Pracovní skupina 2, s. 35.

⁽²⁶⁾ Pracovní skupina pro další rozvoj politik v oblasti zdravotnictví a digitalizace, 27. února 2017.

⁽²⁷⁾ Viz rovněž rámec pro ochranu údajů z roku 2012.

⁽²⁸⁾ Continuing Professional Development Strategies.

6.12. Digitalizace a data velkého objemu nejenže přispívají k rychlejšímu šíření individuálních senzorů a prostředků, ale hrají také klíčovou úlohu v nových diagnostických metodách, výzkumu a prevenci, jakož i při posilování postavení pacienta a péče o vlastní zdraví a zároveň umožňují optimální řešení integrované péče. Výměna údajů o pacientech bude mít zásadní význam pro interoperabilitu.

6.13. Velmi užitečné budou evropské osvědčené postupy, vzájemný tlak a objektivní hodnocení a pilotní projekty, pokud ovšem budou kompletně dokončeny.

7. Sociální dopad a dovednosti

7.1. Transformace tohoto odvětví má sociální dopad jednak v lékařství, ale také v celém zdravotnictví. Stejně jako v jiných průmyslových odvětvích vyžaduje změna obchodních modelů, k níž dochází vlivem digitalizace, úpravu pracovních podmínek a mechanismů trhu práce a také zapojení sociálních partnerů na různých úrovních.

7.2. Technologie a inovace mají obvykle silný vliv na situaci pracovníků v samotném zdravotnictví. Toto odvětví může kromě propojenějších zainteresovaných subjektů (jako jsou nemocnice a kliniky) a společně s nimi pomoci připravit pracovní sílu na měnící se podmínky a postupy léčby.

7.3. Jsou nezbytné specifické přístupy a nástroje, aby bylo možné uspokojit potřeby zranitelných jedinců, zejména starších lidí (domovy pro seniory), kteří by měli mít možnost využívat specifické individuální druhy podpory a asistence. Profesionální ošetřovatelé potřebují cílená školení v oblasti používání nových technologií u této kategorie pacientů.

7.4. Zdravotnictví je jedním z největších poskytovatelů pracovních míst v EU. Předpokládaný nedostatek až dvou milionů zdravotnických pracovníků a 20 milionů pečovatелů, který EU postihne do roku 2025, představuje problém pro udržitelný budoucí rozvoj tohoto odvětví jako celku⁽²⁹⁾.

7.5. Optimalizovaný systém zdravotní péče bude významně těžit z vkladu a odhodlání vysoce kvalifikovaného a motivovaného pečovatelského systému. Práce v oblasti zdravotní péče je často nejistá, špatně placená a velmi náročná. Nesoulad mezi potřebami a požadovanou prací (kvalitou) vyžaduje úpravu práce a organizace souvisejících se zdravotní péčí.

7.6. IKT a inteligentní organizace mohou pomoci vytvářet atraktivní pracovní podmínky podporující produktivitu a lepší pracoviště. Na vnímaná rizika a problémy a také na nejrůznější otázky spojené s novými technologiemi by měly reagovat komplexní informace a konzultace v souladu s právy zdravotnického personálu na různých úrovních.

7.7. Velký dopad budou mít nové dovednosti, uzpůsobené pracovní metody a posílení postavení pacientů. Tyto procesy mohou být úspěšné jen při plnění závazků všech dotčených stran. Měly by pramenit z vnitrostátních, odvětvových nebo podnikových dohod či řešení, jež řádně připravují zaměstnance a zdravotnické organizace na nadcházející změny. Od roku 2006 funguje výbor EU pro odvětvový sociální dialog ve zdravotnictví.

7.8. Klíčové jsou vzdělávání a praxe, stejně jako průběžné odborné vzdělávání. Jsou žádoucí společné evropské moduly vzdělávání a odborné přípravy. V souvislosti s těmito otázkami by mezi dotčenými stranami měla být podporována výměna informací o zvyšování povědomí a osvědčených postupech v Evropě. Vzdělávání a odborná příprava byly obsaženy ve společném prohlášení sociálních partnerů z roku 2016⁽³⁰⁾.

7.9. Osvědčené postupy v odvětví zdravotní péče používané v celé EU a týkající se vývoje systému a hodnocení inteligentních organizací mohou být také užitečné při podpoře slibných způsobů zapojení pracovníků.

⁽²⁹⁾ Plán, s. 19.

⁽³⁰⁾ Viz společné prohlášení HOSPEM a EPSU (sociální partneři) Continuing Professional Development and Life Long Learning for All Health Workers in the EU (Další profesní rozvoj a celoživotní vzdělávání pro všechny zdravotnické pracovníky v EU), listopad 2016. Další informace o potřebě investic do pracovní síly ve zdravotnictví viz společná zpráva OSN, MOP, WHO a OECD *Working for health and growth: investing in the health workforce* (Pro zdraví a růst: investice do pracovní síly ve zdravotnictví).

7.10. S potřebou otevřenosti vůči novým řešením, umožněným prostřednictvím IKT, souvisí potřeba digitální gramotnosti zdravotnických pracovníků a pečovatелů a jejich povědomí o nejnovějších technologiích. Kromě dovedností celé škály odborníků vyžaduje i posílení postavení pacienta správný přístup a odpovídající schopnosti.

7.11. Obdobně jako v případě zdravotnických pracovníků je nezbytné šířit lékařské poznatky v odvětví IT s cílem optimalizovat využití nástrojů IT v odvětví zdravotní péče.

7.12. Přehled o nejnovějším vývoji musí mít také pracovníci v oblasti neformální a sociální péče. Neformální péče a postavení pacientů se neúměrně posilují. Obojí může výrazně zlepšit mobilitu stárnoucí generace, a to jak zdravotně postižených, tak zdravých starších osob. Pojem „stříbrná ekonomika“ nevyžaduje vysvětlení.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha Turecka v uprchlické krizi**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2018/C 227/03)

Zpravodaj: **Dimitris DIMITRIADIS**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	22. 9. 2016
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	Vnější vztahy
Přijato ve specializované sekci	7. 11. 2017
Přijato na plenárním zasedání	14. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	227/6/12
(pro/proti/zdrželi se hlasování):	

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV uznává, že Turecko hraje zásadní a rozhodující úlohu při řešení tzv. uprchlické krize na Blízkém východě a v oblasti Středomoří a že se tento problém snaží řešit za pomoci svých vlastních prostředků, i když s dodatečnou pomocí EU a mezinárodního společenství.

1.2. EHSV se domnívá, že navzdory výbušné situaci, kterou představuje tzv. uprchlická krize, se EU dosud nepodařilo zavést důvěryhodnou a účinnou společnou evropskou přistěhovaleckou politiku ani společný evropský azylový systém, a to z důvodu neopodstatněného odmítnutí některých členských států splnit své právní povinnosti stanovené v mezinárodních úmluvách i ve Smlouvách EU a povinnosti dohodnuté v rozhodnutích, jež byla jednomyslně přijata na summitech nebo zasedáních Rady ministrů. Naléhavě proto vyzývá Radu a Komisi, aby se touto otázkou zabývaly rozhodněji a aby přiměly ty členské státy, které neplní své evropské závazky, k okamžitému uskutečnění požadovaných opatření.

1.3. EHSV důrazně odsuzuje xenofobní postoj některých členských států k uprchlické krizi a domnívá se, že je tento přístup v rozporu se základními hodnotami EU.

1.4. EHSV opakuje, že je připraven veškerými možnými způsoby přispět k řešení uprchlické krize a spolupracovat při tom s evropskými orgány a organizacemi občanské společnosti (zaměstnavateli, pracovníky a nevládními organizacemi), jak potvrzuje významná práce, kterou již odvedl jak v podobě četných stanovisek, tak v podobě pracovních cest do zemí postižených touto humanitární katastrofou.

1.5. Od podpisu prohlášení EU a Turecka se výrazně a neustále snižuje počet osob, které nezákonně překračují evropské hranice nebo přicházejí o život v Egejském moři. Současně však prudce zesiluje příliv do jiných jižních zemí, což je podle EHSV mimořádně znepokojivé. Výsledky členských států EU jsou i nadále neuspokojivé, a to jak co se týče znovuusídlování, tak relokační. Navzdory tomu, že byly položeny nezbytné základy pro provádění těchto programů, je současné tempo stále nižší než to, které by bylo potřebné ke splnění cílů stanovených za účelem zajištění znovuusídlení a relokační všech způsobilých osob.

1.6. EHSV považuje za nezbytné, aby Turecko vypracovalo jednotný systém udělování mezinárodní ochrany žadatelům o azyl v souladu s mezinárodními a evropskými normami⁽¹⁾, v jehož rámci nebudou žadatelé o mezinárodní ochranu diskriminováni na základě země původu a všem bude poskytována stejná ochrana. Kromě jiného navrhuje odstranit zeměpisné omezení pro mimoevropské žadatele o azyl a rozlišování mezi syrskými a jinými než syrskými žadateli o azyl⁽²⁾. Musí být rovněž zaručeno dodržování zásady nenavrácení.

1.7. EHSV se domnívá, že je nezbytné zlepšit podmínky ubytování v Turecku, jakož i politiky v oblasti sociální a hospodářské integrace osob, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka, zejména pokud jde o přístup k zaměstnání, zdravotní péči, vzdělávání a bydlení. Zvláštní pozornost je třeba věnovat ochraně nezletilých osob a dětí bez doprovodu, především z hlediska přístupu ke vzdělávání a ochrany před nucenou prací a nucenými sňatky⁽³⁾.

1.8. EHSV požaduje, aby byly s ohledem na prohlášení EU a Turecka o uprchlících zavedeny důvěryhodné a nezávislé mechanismy monitorování a dohledu s cílem sledovat – ve spolupráci s tureckými orgány, mezinárodními nevládními organizacemi a specializovanými humanitárními organizacemi –, jak obě strany provádějí a dodržují dohodnuté podmínky podle mezinárodního a evropského práva⁽⁴⁾.

1.9. EHSV považuje za nezbytné posílit úlohu Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž s cílem rozbít sítě obchodujících s lidmi a bojovat proti převaděčství osob v souladu s mezinárodním právem⁽⁵⁾.

1.10. EHSV žádá, aby členské státy, které se dosud neúčastnily postupů relokace a znovusídlování, plnily v plném rozsahu své povinnosti a aby bylo zrychleno provádění příslušných programů. Příznivým krokem tímto směrem jsou rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie a snahy Komise zajistit lepší koordinaci mezi evropskými orgány a členskými státy. Soudní dvůr Evropské unie ve svých rozhodnutích přímo odsuzuje chování některých států, které nepřijímají uprchlíky na svém území, což je podle něj v rozporu s povinností solidarity a spravedlivého rozdělení zátěže, již musejí členské státy Unie dodržovat v oblasti azylové politiky.

1.11. EHSV je hluboce znepokojen celkovou situací v oblasti lidských práv v Turecku, a to zejména po nezdařeném pokusu o převrat. Domnívá se, že zřejmě dochází k útokům na zásady a hodnoty EU uvedené v článku 2 Smlouvy o Evropské unii ze strany současné turecké vlády⁽⁶⁾. Tyto obavy se konkrétně týkají toho, že organizace občanské společnosti v Turecku nemohou fungovat bez překážek, obzvláště od vyhlášení výjimečného stavu. EHSV má za to, že tyto organizace hrají zásadní úlohu v humanitární situaci uprchlíků, co se týče plánování i provádění programů sloužících k integraci uprchlíků do místních společenství.

1.12. EHSV se domnívá, že v zájmu řešení uprchlické krize sociální partneři mohou a musí hrát v Turecku přední úlohu.

1.13. EHSV je znepokojen napětím, které v poslední době panuje ve vztazích mezi EU a Tureckem, a možnými dopady jeho případného dalšího zvýšení na provádění dohody mezi Evropou a Tureckem a evropsko-turecké vztahy obecně. EHSV je i nadále toho názoru, že by evropsko-turecké vztahy měly směřovat k zachování vyhlídek Turecka na přistoupení k EU, přičemž by mělo být plně dodržováno evropské *acquis*.

⁽¹⁾ Evropská komise, Zpráva o Turecku za rok 2016, Brusel, 9. 11. 2016, SWD(2016) 366 final, s. 77–78, k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2016/20161109_report_turkey.pdf.

⁽²⁾ Pracovní cesty delegací EHSV ke zmapování situace uprchlíků z pohledu organizací občanské společnosti, Zpráva o pracovní cestě do Turecka, 9.–11. března 2016, s. 2, k dispozici na adrese: http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/eesc-fact-finding-missions-refugees_turkey_en.pdf.

⁽³⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

⁽⁴⁾ Amnesty International, Europe's gatekeeper: unlawful detention and deportation of refugees from Turkey (Strážce Evropy: nezákonné zadržování a deportace uprchlíků z Turecka), s. 14, k dispozici na adrese: <https://www.amnesty.org/en/documents/document/?indexNumber=eur44%2f3022%2f2015&language=en>.

⁽⁵⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

⁽⁶⁾ V článku 2 Smlouvy o EU se uvádí: „Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.“

2. Úvodní připomínky – od evropského programu pro migraci k dohodě ze dne 18. března 2016

2.1. Po vypuknutí války v Sýrii, která vyvolala vážnou humanitární krizi, a s ohledem na výbušnou situaci, jež nastala v Iráku v důsledku přetrvávající politické nestability, začaly tisíce uprchlíků za nelidských podmínek překračovat tureckou hranici s konečným cílem dostat se do zemí EU, zejména ve střední Evropě.

Samotné Turecko se stalo hostitelskou zemí přibližně tří milionů osob, které prošly válečnými zónami, přičemž riskovaly své životy, a pokusily se a nadále se pokoušejí nedovoleně překročit evropské hranice na cestě do Řecka, přičemž při tom opět riskují své životy.

2.2. Turecko coby první přijímající země hrálo a nadále hraje obzvláště důležitou úlohu v tzv. uprchlické krizi, která se stala jedním z hlavních „nevyřešených“ problémů EU.

2.3. Evropský program pro migraci, který vznikl po obtížných a zdlouhavých jednáních mezi členskými státy v květnu 2015, představoval první pokus EU řešit vážnou situaci tisíců uprchlíků riskujících své životy při překračování válečných zón a snahách přeloučit Středozemní moře. Byly poprvé zavedeny pojmy, jako je relokační v rámci EU a znovuušídlení. Tento program stanoví okamžitá i dlouhodobější opatření pro zvládnutí mohutných migračních toků, kterým čelí EU – a zejména středomořské země –, a problémů, jež se při řešení krizí tohoto druhu objevují. K těmto opatřením patří ztrojnásobení finančních zdrojů pro agenturu Frontex, relokační uprchlíků a migrantů v zemích EU podle zvláštních kritérií a kvót, aktivace – provedená poprvé – mechanismu reakce na mimořádné události, který je stanoven v čl. 78 odst. 3 SFEU, s cílem poskytnout pomoc členským státům, jež čelí náhlému přílivu uprchlíků, a zahájení operace ve Středomoří v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky, která má rozbít sítě obchodujících s lidmi a bojovat proti převaděčství osob v souladu s mezinárodním právem.

2.4. Patří sem také prohlášení EU a Turecka z 18. března 2016, které má omezit uprchlickou krizi a jež bylo z procedurálních důvodů označeno jako neformální dohoda o nelegální migraci z Turecka do EU, která má zajistit nahrazení nelegální migrace legálními způsoby znovuušídlování uprchlíků v rámci Evropské unie⁽⁷⁾. Mimo jiné se v něm stanoví:

- i) Od 20. března 2016 budou všichni „nelegální migranti“ přicházející do Řecka z Turecka navraceni do Turecka na základě bilaterální dohody mezi těmito dvěma zeměmi.
- ii) Všichni ti, kteří nepožádají o azyl nebo jejichž žádost bude shledána nedůvodnou nebo nepřipustnou, budou navraceni do Turecka.
- iii) Řecko a Turecko se za pomoci orgánů a agentur EU dohodnou na veškerých dvoustranných ujednáních nezbytných k provedení těchto dohod, mimo jiné i pokud jde o trvalou přítomnost tureckých úředníků na řeckých ostrovech a řeckých úředníků v Turecku, a to od 20. března 2016.
- iv) Za každého syrského občana navraceného z řeckých ostrovů do Turecka bude jeden syrský občan přesídlen do EU.
- v) Ve spolupráci s Komisí, agenturami EU, Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a členskými státy bude zaveden mechanismus k zajištění toho, aby byla zásada „jeden za jednoho“ uplatňována ode dne, kdy navracení započne.
- vi) Při znovuušídlování v EU budou mít syrští státní příslušníci v Turecku přednost před syrskými státními příslušníky v Řecku a v jejich rámci budou upřednostněni migranti, kteří dříve nevstoupili do EU ani se o vstup nepokusili.

⁽⁷⁾ Evropská rada, Zahraniční věci a mezinárodní vztahy, 18. 3. 2016, <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>.

2.5. Komise ve svém dalším informativním přehledu o prohlášení EU a Turecka, který byl zveřejněn dne 18. března 2016 ⁽⁸⁾, zdůrazňuje, že by Turecko mohlo být označeno za „bezpečnou třetí zemi“ ⁽⁹⁾. Ke stejnému závěru dospívá Komise i ve sdělení Evropskému parlamentu a Radě o aktuálním stavu provádění prioritních opatření v rámci evropského programu pro migraci, v němž uvádí, že podle jejího názoru koncepce bezpečné třetí země – jak je definována ve směrnici o azylovém řízení – nevyžaduje, aby při uplatňování Ženevské úmluvy neexistovaly výjimky nebo geografická omezení, avšak aby v zásadě bylo možné obdržet ochranu v souladu s Ženevskou úmluvou ⁽¹⁰⁾.

2.6. EHSV pak vyjádřil svůj názor, že v žádném případě není možné uplatňovat koncepci bezpečné země původu, pokud není dodržována svoboda tisku nebo je porušován politický pluralismus, ani v zemích, kde dochází k pronásledování na základě pohlaví a/nebo sexuální orientace nebo příslušnosti k národnostní, etnické, kulturní či náboženské menšině. Při zařazování určité země na seznam bezpečných zemí původu musí být v každém případě mimo jiné posouzeny aktualizované informace z takových zdrojů, jako je Evropský soud pro lidská práva, Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO), Rada Evropy a jiné organizace působící v oblasti lidských práv ⁽¹¹⁾.

2.7. Od podpisu prohlášení EU a Turecka se výrazně a neustále snižuje počet osob, které nezákonně překračují evropské hranice nebo přicházejí o život v Egejském moři ⁽¹²⁾. Současně však prudce zesiluje příliv do jiných jižních zemí, což je podle EHSV mimořádně znepokojivé. Výsledky členských států EU jsou i nadále neuspokojivé, a to jak co se týče znovuušídlování, tak i relokační. Navzdory tomu, že byly položeny nezbytné základy pro provádění těchto programů, je současné tempo stále nižší než to, které by bylo potřebné ke splnění cílů stanovených za účelem zajištění znovuušídlení a relokační všech způsobilých osob ⁽¹³⁾.

⁽⁸⁾ Evropská komise, Informativní přehled o dohodě mezi EU a Tureckem, 19. 3. 2016, k dispozici na adrese: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-963_en.htm.

⁽⁹⁾ „Na jakém právním základě budou žadatelé o azyl navraceni z řeckých ostrovů do Turecka? Žádosti osob, které požádají o azyl v Řecku, budou posuzovány individuálně v souladu s požadavky práva EU a mezinárodního práva a zásadou nenavrácení. Budou prováděny individuální rozhovory, individuální posouzení a bude existovat právo na odvolání. Nebude probíhat plošné ani automatické navracení žadatelů o azyl. Pravidla EU v oblasti azylu umožňují členským státům za určitých jasně definovaných okolností prohlásit žádost za „nepřípustnou“, to znamená zamítnout ji, aniž by prozkoumaly její věcnou stránku. Existují dvě zákonné možnosti, kdy lze žádost o azyl prohlásit za nepřípustnou v souvislosti s Tureckem: 1) první země azylu (článek 35 směrnice o azylovém řízení): pokud bylo žadateli již přiznáno postavení uprchlíka v této zemi nebo zde jinak požívá dostatečné ochrany; 2) bezpečná třetí země (článek 38 směrnice o azylovém řízení): pokud žadatel nezískal ochranu ve třetí zemi, ale třetí země může této osobě převzaté zpět zajistit účinný přístup k ochraně“.

⁽¹⁰⁾ „V této souvislosti Komise zdůrazňuje, že koncepce bezpečné třetí země definovaná ve směrnici o azylovém řízení vyžaduje, aby existovala možnost obdržet ochranu v souladu s Ženevskou úmluvou, nevyžaduje však, aby bezpečná třetí země uvedenou úmluvu ratifikovala bez geografické výjimky. Kromě toho, pokud jde o otázku, zda existuje vazba k dotčené třetí zemi a zda je tedy odůvodněné, aby se žadatel do této země uchýlil, lze rovněž zohlednit, zda žadatel přes dotčenou bezpečnou třetí zemi projel nebo zda je daná třetí země v zeměpisné blízkosti země, z níž žadatel pochází.“ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o aktuálním stavu provádění prioritních opatření v rámci evropského programu pro migraci, 10. února 2016, COM(2016) 85 final.

⁽¹¹⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vytvoření společného seznamu EU bezpečných zemí původu (Úř. věst. C 71, 24.2.2016, s. 82), odstavce 2.4 a 2.11.

⁽¹²⁾ Počet osob, které denně dorazí z Turecka na řecké ostrovy, zůstává od poslední zprávy Komise nízký – v průměru se jedná o 75 osob denně. Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě Sedmá zpráva o pokroku dosaženém při provádění prohlášení EU a Turecka, Evropská komise, Brusel, 6. 9. 2017, COM(2017) 470 final. K dispozici na adrese: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20170906_seventh_report_on_the_progress_in_the_implementation_of_the_eu-turkey_statement_en.pdf.

⁽¹³⁾ Celkový počet relokovaných osob činí podle nejnovějších údajů 27 695 (19 244 z Řecka a 8 451 z Itálie), přičemž v rámci prohlášení EU a Turecka bylo z Turecka do EU přesídleno celkem 8 834 Syřanů. Pokud jde o finanční podporu udělovanou v rámci nástroje pro uprchlíky v Turecku, byly z částky 3 miliard EUR, která byla vyčleněna na období 2016–2017, již podepsány smlouvy v hodnotě přesahující 1,66 miliardy EUR a bylo vyplaceno 838 milionů EUR. Počet zranitelných uprchlíků, kteří dostávají podporu z nouzové záchranné sociální sítě, se zvýšil z 600 000 na 860 000 a do konce roku 2017 by měl dosáhnout 1,3 milionu. Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě Patnáctá zpráva o relokační a přesídlování, Evropská komise, Brusel, 6. 9. 2017, COM(2017) 465 final. K dispozici na adrese: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20170906_fifteenth_report_on_relocation_and_resettlement_en.pdf.

3. Mechanismus bezpečné země: bezpečná třetí země a první země azylu

3.1. Ve směrnici 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odmítání statusu mezinárodní ochrany, která stanoví společné procesní normy a záruky pro osoby žádající o mezinárodní ochranu v členských státech EU, jsou definovány pojmy „bezpečná země původu“, „bezpečná třetí země“ a „první země azylu“. Směrnice konkrétně stanoví čtyři kategorie bezpečné země. Jde o první zemi azylu (článek 35), bezpečnou třetí zemi (článek 38), bezpečnou zemi původu (článek 37) a evropskou bezpečnou třetí zemi (článek 39) ⁽¹⁴⁾.

3.2. Ze společného posouzení článku 39 směrnice 2013/32/EU týkajícího se evropských bezpečných třetích zemí a článku 35 této směrnice týkajícího se první země azylu vyplývá větší a menší status mezinárodní ochrany, přičemž mechanismus bezpečné třetí země podle článku 38 leží mezi nimi. Článek 39 zajišťuje nejvyšší míru ochrany, jelikož odkazuje na země, jež ratifikovaly Ženevskou úmluvu bez geografických omezení, poskytují maximální ochranu stanovenou touto úmluvou, plně provádějí článek 36 této úmluvy na svém území a podléhají kontrolním mechanismům úmluvy. V ostrém kontrastu k tomu se článek 35 směrnice omezuje na poskytnutí ochrany uprchlíkům nebo jiné dostatečné ochrany, přičemž klade důraz na uplatňování zásady nenavrácení.

3.3. Podle článku 38 směrnice 2013/32/EU je země považována za bezpečnou třetí zemi pro určitého žadatele, pokud celkově splňuje tato kritéria: a) není ohrožen život a svoboda z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo zastávání určitých politických názorů; b) dotčená země dodržuje zásadu nenavrácení v souladu s Ženevskou úmluvou; c) neexistuje riziko vážné újmy pro žadatele; d) je dodržován zákaz vyhoštění dané osoby do země, kde by jí hrozilo riziko mučení či krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání, jak je stanoven mezinárodním právem; e) existuje možnost požádat o přiznání postavení uprchlíka a v případě přiznání tohoto postavení obdržet ochranu v souladu s Ženevskou úmluvou a f) existuje vazba mezi žadatelem a dotyčnou třetí zemí, na jejímž základě by bylo odůvodněné, aby se tato osoba do dotyčné země odebrala. V důsledku toho v případě, že příslušné orgány vyhodnotí zemi, jako je například Turecko, jako první zemi azylu nebo bezpečnou třetí zemi pro určitého žadatele, vydají rozhodnutí zamítající žádost o mezinárodní ochranu coby nepřipustnou, aniž by prozkoumaly její věcnou stránku ⁽¹⁵⁾.

3.4. Zásada nenavrácení je základním kamenem systému mezinárodní ochrany uprchlíků a je zakotvena v čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy z roku 1951 ⁽¹⁶⁾. UNHCR poukázal na to, že tento článek zavádí do této úmluvy ústřední zásadu, která

⁽¹⁴⁾ Uvádí se, že mechanismus bezpečné země je v rozporu s čl. 31 odst. 1 Ženevské úmluvy, neboť mezinárodní právo nestanoví, že žádost musí být podána v první zemi, ve které by mohla být zajištěna mezinárodní ochrana. V této souvislosti viz M. Symes a P. Jorro, *Asylum Law and Practice* (Azylové právo a praxe), LexisNexis UK, 2003, s. 448; G. Goodwin-Gill a J. McAdam, *The Refugee in International Law* (Uprchlík v mezinárodním právu), Oxford University Press, 2007, s. 392. Opačné stanovisko viz K. Hailbronner, *The Concept of „Safe Country“ and Expeditious Asylum Procedures: A Western European Perspective* (Koncepce „bezpečné země“ a efektivní azylová řízení: západoevropský pohled), *International Journal of Refugee Law*, 1993, roč. 5, č. 1, s. 31–65.

⁽¹⁵⁾ Podle organizace Hellenic Union for Human Rights od počátku uplatňování dohody o uprchlících mezi EU a Tureckem „považoval odborník z úřadu EASO Turecko za bezpečnou třetí zemi, pokud jde o první žádosti o azyl, které byly prozkoumány [...]. Tento názor – standardní text opakovaně uváděný jako důvod všech zamítnutých žádostí – v zásadě žadatelům upírá nezbytné individuální posouzení a, co je nejhorší, uvaluje úkol spočívající v dokázání, že Turecko není bezpečnou třetí zemí, na žadatele o azyl, což zcela odporuje duchu směrnice. V těchto počátečních případech jsou rychlá zamítnutí neoprávněná.“ Hellenic Union for Human Rights, *Comments – critical remarks on the provisions and implementation of Law 4375/2016* (Komentáře – kritické připomínky k ustanovením a provádění zákona 4375/2016), 21. dubna 2016, k dispozici na adrese: <http://www.hlhr.gr/?MDL=pages&SiteID=1215>. Dne 10. května 2016 však bylo vyneseno první řecké rozhodnutí, ve kterém Turecko nebylo označeno za bezpečnou třetí zemi. Konkrétně došlo k tomu, že po odvolání syrského občana na ostrově Lesbos, kterému původně nebyl udělen azyl a měl tedy být vrácen do Turecka, odvolací komise pro uprchlíky rozhodla, že Turecko není bezpečnou třetí zemí, což znamená, že žádost o azyl musela být opětovně prozkoumána, a to podrobněji a na základě více skutečností. Tento „precedens“ daný prvním rozhodnutím, že Turecko nelze považovat za bezpečnou třetí zemi, následovalo velké množství odvolacích komisí pro uprchlíky.

⁽¹⁶⁾ Co se týče zásady nenavrácení, viz mimo jiné E. Lauterpacht a D. Bethlehem, *The scope and content of the principle of non-refoulement: Opinion* (Rozsah a obsah zásady nenavrácení: stanovisko), in E. Feller, V. Tuerk a F. Nicholson (editoři), *Refugee Protection in International Law*, UNHCR's Global Consultations on International Protection (Ochrana uprchlíků v mezinárodním právu: Globální konzultace UNHCR týkající se mezinárodní ochrany), Cambridge University Press, Cambridge 2003, s. 87–177. Viz také posudek Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky na téma uplatňování povinnosti nenavrácení mimo dané území podle úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a jejího protokolu z roku 1967, který je k dispozici na adrese: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/45f17a1a4.html>.

nyní vstoupila do mezinárodního obyčejového práva a je tedy závazná pro všechny státy mezinárodního společenství bez ohledu na to, zda ratifikovaly Ženevskou úmluvu, či nikoliv⁽¹⁷⁾.

3.5. Na každého, kdo je uprchlíkem podle úmluvy o uprchlících z roku 1951 nebo kdo splňuje kritéria definice uprchlíka stanovené v čl. 1 písm. a) bodě 2 úmluvy o uprchlících z roku 1951, i když jeho postavení jako uprchlíka nebylo oficiálně uznáno, se tedy vztahuje ochrana udělovaná podle čl. 33 odst. 1⁽¹⁸⁾. To je obzvláště důležité v případě žadatelů o azyl, neboť je možné, že mohou být uprchlíky, a neměli by tedy být ze země azylu vyhoštěni či vypovězeni, dokud nebude přijato konečné rozhodnutí o jejich postavení⁽¹⁹⁾.

4. Turecko coby „bezpečná třetí země“

4.1. Od roku 2011 přijalo Turecko nejvyšší počet uprchlíků ze Sýrie (přes tři miliony – 3 222 000). V Libanonu, který má přibližně 4,8 milionu obyvatel, byl ve stejné době zaregistrován více než 1 milion uprchlíků. Jordánsko přijalo třetí nejvyšší počet uprchlíků ze Sýrie (654 582), zatímco v Iráku a Egyptě se podle nejnovějších oficiálních údajů nachází 244 235, resp. 124 534 zaregistrovaných uprchlíků⁽²⁰⁾.

4.2. Turecko ratifikovalo Ženevskou úmluvu a její protokol z roku 1967, ale zachovává geografické výjimky týkající se žadatelů o azyl ze zemí mimo Evropu. V praxi uznává pouze uprchlíky z Evropy, tj. ze zemí, které jsou členy Rady Evropy⁽²¹⁾. V dubnu 2014 Turecko schválilo nový zákon o cizincích a mezinárodní ochraně. Tento zákon stanoví čtyři typy chráněného postavení v zemi: a) „postavení uprchlíka“ pro osoby, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka podle Ženevské úmluvy a jež jsou občany jednoho ze 47 členských států Rady Evropy; b) „podmíněné postavení uprchlíka“ pro osoby, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka a jež jsou ze zemí mimo Evropu; c) „doplňkovou ochranu“, kterou lze poskytnout evropským a mimoevropským občanům, již nesplňují kritéria Ženevské úmluvy, aby jim bylo přiznáno postavení uprchlíka, ale v případě navrácení do země původu by jim hrozilo riziko trestu smrti, mučení nebo jiného nelidského či ponižujícího zacházení nebo riziko, že by utrpěli újmu v důsledku ozbrojeného konfliktu ve své zemi, a d) „dočasnou ochranu“ udělovanou v případě hromadných přílivů⁽²²⁾.

4.3. Syrským občanům, kteří přicházeli hromadně, bylo původně udělováno postavení „návštěvníka“ (misâfir) a poté dočasná ochrana, avšak bez práva podat žádost o postavení uprchlíka. Toto ustanovení má zajistit, aby zůstali v Turecku pouze během doby trvání války v Sýrii, a poté, co se zlepší podmínky v jejich zemi, se do Sýrie vrátili.

4.3.1. Státní příslušníci ostatních zemí (kteří nejsou státními příslušníky Sýrie) mohou požádat o azyl jednotlivě a jejich žádosti budou zpracovávány souběžně podle nového zákona o cizincích a mezinárodní ochraně, který vstoupil v platnost v dubnu 2014. Podle tohoto postupu jsou žádosti zasílány Generálnímu ředitelství pro řízení migrace, které provede postup

⁽¹⁷⁾ Note on international protection (Zpráva o mezinárodní ochraně) ze dne 13. září 2001 (A/AC. 96/951, bod 16). Viz také UNHCR, The Principle of Non Refoulement as a Norm of Customary International Law (Zásada nenavrácení jako norma mezinárodního obyčejového práva), odpověď na otázky, které UNHCR položil Spolkový ústavní soud Spolkové republiky Německo ve věcech 2 BvR 1938/93, 2 BvR 1953/93, 2 BvR 1954/93. Také UNHCR, Note on the Principle of Non Refoulement (Zpráva o zásadě nenavrácení) (seminář EU o provádění usnesení EU o minimálních zárukách pro azylové řízení z roku 1995), 1. 11. 1997. Kromě toho viz bod 4 preambule Deklarace smluvních států úmluvy z roku 1951 a/nebo jejího protokolu z roku 1967 o právním postavení uprchlíků, která byla přijata na zasedání ministrů konaném ve dnech 12.–13. prosince 2001, HCR/MMSP/2001/09, a rozhodnutí odvolacího soudu Nového Zélandu ve věci Zaoui v. generální prokurátor (č. 2) [2005] 1 NZLR 690, 20. 9. 2004, body 34 a 136.

⁽¹⁸⁾ Závěr č. 6 (XXVIII) – 1977 o zásadě nenavrácení, písmeno c), závěr č. 79 (XLVIII) – 1996 o mezinárodní ochraně, písmeno j), závěr č. 81 (XLVIII) – 1997 o mezinárodní ochraně, písmeno i).

⁽¹⁹⁾ UNHCR, Global Consultations on International Protection/Third Track: Asylum Processes (Fair and Efficient Asylum Procedures) (Globální konzultace týkající se mezinárodní ochrany/Třetí cesta: Azylové postupy; Spravedlivá a účinná azylová řízení), EC/GC/01/12, 13. 5. 2001, body 4, 8, 13 a 50 c), a E. Leuterpacht a D. Bethlehem, výše uvedená poznámka pod čarou č. 16, body 87–99.

⁽²⁰⁾ Další podrobnosti viz: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>.

⁽²¹⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

⁽²²⁾ Znění zákona je k dispozici v angličtině na adrese: http://www.goc.gov.tr/files/files/eng_minikanun_5_son.pdf.

určování postavení uprchlíka, i úřadu UNHCR, jenž provede souběžný postup určování postavení uprchlíka a vydá doporučení týkající se relokace. Jeho rozhodnutí nemají právní účinek, Generální ředitelství pro řízení migrace je však během svého posouzení zohledňuje. Je tedy jasné, že turecká legislativa v této oblasti uplatňuje odlišné normy ochrany a procesní pravidla na syrské státní příslušníky a na státní příslušníky ostatních třetích zemí, čímž dochází k rozdílu jak v přístupu k ochraně, tak ve způsobu ochrany.

4.4. Existují rovněž závažné překážky, nedostatky a problémy, pokud jde o přístup k práci a základním službám, jako je zdravotnictví a sociální zabezpečení, vzdělávání a obecněji integrace do společnosti⁽²³⁾. Ačkoli od ledna 2016 Turecko uznalo právo syrských státních příslušníků pracovat, v praxi získalo pracovní povolení jen velmi málo z nich, a většina proto vykonává nehlášenou práci⁽²⁴⁾. K výše uvedenému je třeba dodat, že osoby požívající mezinárodní ochrany jsou výslovně a rozhodně vyloučeni z možnosti dlouhodobé integrace v Turecku (článek 25 zákona o cizincích a mezinárodní ochraně) a volný pohyb uprchlíků je omezen podle článku 26 téhož zákona. Je tedy jasné, že ochrana udělovaná osobám žádajícím o mezinárodní ochranu v Turecku nedosahuje právních záruk a práv, která mají osoby, jimž bylo přiznáno postavení uprchlíka podle Ženevské úmluvy, jako je právo volně se pohybovat na území smluvního státu (článek 26 úmluvy o uprchlících z roku 1951), právo na udělení státního občanství (článek 34 úmluvy o uprchlících z roku 1951) a právo pracovat (články 17, 18 a 19 úmluvy o uprchlících z roku 1951).

4.5. Otázka, zda je Turecko „bezpečnou třetí zemí“, vyvstává rovněž v souvislosti s dodržováním zásady nenavrácení zakotvené v čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy, článku 3 Evropské úmluvy o lidských právech (EÚLP) a čl. 3 odst. 2 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání⁽²⁵⁾. Kromě skutečnosti, že Turecko již v minulosti vracelo zpět mimoevropské žadatele o azyl, se nedávne zprávy mezinárodních organizací činných v oblasti lidských práv zmiňují o případech zamítnutí vstupu a kolektivního vrácení zpět na syrské území⁽²⁶⁾. Je výmluvné, že pouze jeden den po podpisu dohody podala organizace Amnesty International zprávu o dalším výskytu hromadné repatriace afghánských uprchlíků do Kábulu⁽²⁷⁾. Podobně se v usnesení, které přijalo Parlamentní shromáždění Rady Evropy dne 20. dubna 2016, mimo jiné uvádí, že navracení státních příslušníků Sýrie a dalších zemí do Turecka je v rozporu s právem EU a mezinárodním právem⁽²⁸⁾. Je tedy zřejmé, že neexistují dostatečné záruky ohledně zajištění dodržování zásady nenavrácení v praxi⁽²⁹⁾.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽²³⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

⁽²⁴⁾ Meltem Ineli-Ciger, Implications of the New Turkish Law on Foreigners and International Protection and Regulation no. 29153 on Temporary Protection for Syrians Seeking Protection in Turkey (Důsledky nového tureckého zákona o cizincích a mezinárodní ochraně a nařízení č. 29153 o dočasné ochraně pro syrské státní příslušníky požadující ochranu v Turecku), Oxford Monitor of Forced Migration, 2014, roč. 4, č. 2, s. 28–36.

⁽²⁵⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

⁽²⁶⁾ Viz mimo jiné zpráva organizace Human Rights Watch ze dne 23. listopadu 2015, která je k dispozici na adrese: <https://www.hrw.org/news/2015/11/23/turkey-syrians-pushed-back-border>.

⁽²⁷⁾ Amnesty International, Η ψευδαίσθηση της „ασφαλούς χώρας“ για την Τουρκία καταρρέει (Klamná představa Turecka coby bezpečné země se hroutí), 23. března 2016, k dispozici pouze v řečtině na adrese: <https://www.amnesty.gr/news/press/article/20243/i-pseydaisthisi-tis-asfaloyis-horas-gia-tin-toyrkia-katarreei>. Další odkazy viz: Ulusoy, Turkey as a Safe Third Country? (Turecko coby bezpečná třetí země?), 29. března 2016, k dispozici na adrese: <https://www.law.ox.ac.uk/research-subject-groups/centre-criminology/centreborder-criminologies/blog/2016/03/turkey-safe-third>. E. Roman, Th. Baird a T. Radcliffe, Why Turkey is Not a „Safe Country“ (Proč Turecko není „bezpečnou zemí“), únor 2016, Statewatch, <http://www.statewatch.org/analyses/no-283-why-turkey-is-not-a-safe-country.pdf>.

⁽²⁸⁾ Usnesení 2109 (2016), prozatímní verze, The situation of refugees and migrants under the EU–Turkey Agreement of 18 March 2016 (Sitace uprchlíků a migrantů na základě dohody mezi EU a Tureckem ze dne 18. března 2016), autor: Parlamentní shromáždění Rady Evropy, zdroj – debata ze dne 20. dubna 2016 (15. zasedání) (viz dokument 14028, zpráva Výboru pro migraci, uprchlíky a vysídlené osoby, zpravodajka: Tineke Strik). Text přijatý shromážděním dne 20. dubna 2016 (15. zasedání).

⁽²⁹⁾ L. Reppeli (2015), Turkey's track record with the European Court of Human Rights (Výsledky Turecka u Evropského soudu pro lidská práva). Turkish Review, 1. ledna 2015 (k dispozici on-line na adrese: <http://archive.is/XmdO5>).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji v dohodách EU o volném obchodu

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2018/C 227/04)

Zpravodajka: **Tanja BUZEK**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	19. 10. 2017
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	REX
Přijato ve specializované sekci	26. 1. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	133/1/9
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá iniciativu Evropské komise, jejímž účelem je vyhodnotit v rámci neformálního dokumentu ⁽¹⁾ plnění kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji v dohodách EU o volném obchodu a uspořádat na toto téma konzultace s občanskou společností.

1.2. EHSV plní důležitou úlohu při zvyšování povědomí občanské společnosti v EU i ve třetích zemích o obchodní politice EU. Členové EHSV se věnují a nadále budou věnovat posilování spolupráce s občanskou společností ve třetích zemích, pokud jde o sledování toho, jak jsou sjednávány a plněny obchodní dohody EU.

1.3. EHSV vybízí Komisi k posilování dialogu s občanskou společností s cílem zlepšovat fungování kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji v současných i budoucích obchodních dohodách a zvláště pak k tomu, aby se na toto téma zaměřila při přezkumu kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji v Komplexní hospodářské a obchodní dohody mezi Kanadou a EU (CETA).

1.4. EHSV nicméně Komisi vyzývá k ambicióznějšímu přístupu, zvláště pokud jde o posílení účinné vymahatelnosti závazků stanovených v kapitolách o obchodu a udržitelném rozvoji, což je z hlediska EHSV otázka zásadní důležitosti. Kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji musí mít stejnou váhu jako kapitoly o obchodních, technických či celních záležitostech.

1.4.1. EHSV doporučuje, aby interní poradní skupiny byly pověřeny sledováním dopadů všech částí obchodních dohod na lidská, pracovní a environmentální práva a aby do oblastí jejich působnosti spadaly zájmy spotřebitelů.

1.4.2. EHSV vyjadřuje politování nad příliš úzkým přístupem, který je v kapitolách o obchodu a udržitelném rozvoji uplatňován ve vztahu k zájmům spotřebitelů, a uvítal by, kdyby tento rámec zahrnoval i kapitolu zaměřenou na spotřebitele, jejíž součástí by byly příslušné mezinárodní spotřebitelské normy a posilování spolupráce v oblasti vymáhání práv spotřebitelů.

⁽¹⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/july/tradoc_155686.pdf.

1.5. EHSV je přesvědčen, že kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji hrají zásadní roli při plnění cílů, které Komise vytyčila ve svých strategiích „Obchod pro všechny“⁽²⁾ a „Využití potenciálu globalizace“⁽³⁾, a domnívá se, že vytváření interních poradních skupin je zásadním výsledkem, k jehož dosažení kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji vedly, neboť se tím posílí občanská společnost ve třetích zemích, tyto země budou vybízeny k aktivnímu vyznávání hodnot, které považujeme za „hodnoty EU“ a mezi něž patří sociální, spotřebitelské a environmentální normy a kulturní rozmanitost, a bude poskytnuta důležitá platforma umožňující sledovat plnění závazků přijatých v rámci obchodních dohod v oblasti lidských, pracovních a environmentálních práv.

1.6. EHSV oceňuje udělený mandát, aby pro interní poradní skupiny zajišťoval obsazení určitého počtu členských míst a sekretariát. Zdůrazňuje nicméně, že pro činnost stávajících i budoucích interních poradních skupin je i nadále zásadním problémem financování a otázka zdrojů, a žádá Komisi, Radu a Parlament, aby spolupracovaly s EHSV na bezodkladném zavedení systémových řešení v této oblasti.

1.7. EHSV se domnívá, že by Komise měla přijmout opatření ke zlepšení účinnosti kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji a zvláště pak interních poradních skupin jakožto orgánů pověřených sledováním plnění přijatých závazků. Řada výše uvedených praktických doporučení by mohla být provedena beze změny kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji v jejich stávajícím znění, a proto by měla být provedena bezodkladně.

1.7.1. Mezi zjištěné nedostatky patří nevyvážené členství v interních poradních skupinách a zpoždění s jejich zřizováním, potřeba konat společná zasedání interních poradních skupin EU a interních poradních skupin partnerských zemí a potřeba, aby se předsedové těchto skupin mohli účastnit jednání výborů pro obchod a udržitelný rozvoj a měli právo prezentovat postoje svých skupin, jakož i nedostatečné financování domácích poradních skupin ze strany EU i ze strany partnerských zemí.

1.7.2. EHSV proto navrhuje, aby bylo do znění dohody začleněno ustanovení o pořádání společných schůzí interních poradních skupin z EU a z dané partnerské země, aby si obě strany mohly vyměňovat zkušenosti o společných projektech a pracovat na společných doporučeních.

1.7.3. EHSV důrazně požaduje podporovat před vstupem dohody v platnost budování kapacit občanské společnosti v EU a zejména v partnerských zemích a za nezbytné politické, finanční a logistické podpory podněcovat k tomu, aby interní poradní skupiny vznikaly co nejdříve, přičemž je zároveň třeba zajistit vyvážené členství v těchto skupinách.

1.7.4. Upozorňujeme rovněž Komisi na nevyřešené otázky vyvolávající v místní občanské společnosti zmatky, a to jednak kvůli prolínání dohod EU o přidružení s prohloubenými a komplexními dohodami o volném obchodu (DCFTA) uzavřenými s Gruzíí, Moldavskem a Ukrajinou, a jednak v souvislosti s širší úlohou fóra občanské společnosti, zejména v Latinské Americe, která vedla k oslabení klíčových poselství interních poradních skupin každé strany.

1.7.5. EHSV se kromě toho kriticky staví ke skutečnosti, že Komise na stížnosti přicházející z interních poradních skupin neodpovídá. Mělo by být proto možné, aby monitorovací mechanismy v případech porušování jednoznačných závazků přijatých v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje dávaly nezávislé podněty k zahájení vyšetřování.

1.8. EHSV vyzývá Komisi k tomu, aby vytvořila transparentnější a jednodušší mechanismus vyřizování stížností, a doporučuje rovněž, aby se předsedové interních poradních skupin účastnili schůzí Výboru pro obchod a udržitelný rozvoj a aby byla Výboru pro obchod a udržitelný rozvoj uložena povinnost reagovat v přiměřeném časovém horizontu na problémy nadnesené interními poradními skupinami a na jejich doporučení. Doporučuje, aby mezi interními poradními skupinami EU, Komisí, ESVČ, Evropským parlamentem a členskými státy EU probíhal pravidelný dialog.

1.9. S ohledem na cíle udržitelného rozvoje EHSV doporučuje, aby všechny budoucí mandáty ke sjednávání kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji zahrnovaly zvláštní doložku o podpoře cílů udržitelného rozvoje.

⁽²⁾ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/154153.htm>.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-globalisation_cs.pdf.

1.10. Vzhledem k tomu, že se Evropská komise zavázala, že bude klást velký důraz na zlepšování pracovněprávních ustanovení, měly by partnerské země před uzavřením obchodní dohody prokázat plné dodržování osmi základních pracovněprávních norem Mezinárodní organizace práce. Pokud partnerská země tyto úmluvy neratifikovala nebo je řádným způsobem neprovedla, nebo pokud neprokázala stejnou úroveň ochrany, doporučuje EHSV požadovat plán přijímání řádných závazků, jenž bude začleněn do kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji, aby bylo zaručeno, že se tak v přijatelné časové lhůtě stane.

1.11. EHSV konstatuje, že v neformálním dokumentu byla nadnesena otázka sankcí. Výbor vybízí Komisi k dalšímu prozkoumání stávajících sankčních mechanismů obchodních dohod a jejich dosavadního používání a k tomu, aby se poučila z jejich případných omezení, a na základě toho zhodnotila a zvýšila účinnost vymahatelného mechanismu dodržování právních předpisů, který by se mohl stát součástí kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji. Komise by přitom měla vzít plně na vědomí, že skupiny občanské společnosti vyjádřily s ohledem na jejich uplatňování nejen svou podporu, ale i vážné obavy.

1.12. EHSV je připraven hledat nové způsoby, jak být Komisi nápomocen při zvyšování účinnosti nezávislých mechanismů vymáhání plnění kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji, v neposlední řadě i na základě práva reagovat v situaci, kdy jeho výhrady nejsou vyslyšeny. Jakékoli uložení případných sankcí, pokud je to nezbytné, by však muselo být diferencované, pokud mají být potenciální obchodní partneři vůči takovému přístupu vstřícní. Na rozdíl od programu GSP+ nelze v případě sporu jednostranně odstoupit od některých ustanovení.

2. Obecné souvislosti

2.1. Od prvního začlenění ustanovení o udržitelném rozvoji do Dohody o hospodářském partnerství mezi státy Carifora a EU a od dohody o volném obchodu mezi EU a Koreou, která vstoupila v platnost v roce 2011, obsahují všechny obchodní dohody EU kapitolu o obchodu a udržitelném rozvoji. V současné době má EU dohody, které obsahují kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji, také se Střední Amerikou, Kolumbií a Peru, Gruzii, Moldavskem a Ukrajinou a v budoucnosti uzavře nové dohody.

2.2. V poslední době vzrostl zájem na tom, aby obchodní dohody obsahovaly pracovněprávní, environmentální a spotřebitelská ustanovení. Diskuse na toto téma probíhají na půdě Evropského parlamentu i Rady, v členských státech i mezi zainteresovanými subjekty občanské společnosti a rovněž v rámci EHSV.

2.3. EHSV vydal v minulých letech několik stanovisek, která se týkají různých aspektů obchodu a udržitelného rozvoje v rámci obchodní politiky EU a která obsahují i příslušná doporučení. Jedná se především o stanoviska ke strategii „Obchod pro všechny“⁽⁴⁾, k úloze obchodu a investic při plnění a provádění cílů udržitelného rozvoje⁽⁵⁾, a zcela konkrétně též ke kapitole o obchodu a udržitelném rozvoji v dohodě o volném obchodu mezi EU a Koreou⁽⁶⁾. V červenci 2017 uspořádal EHSV konferenci o tom, jak prostřednictvím kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji v dohodách o volném obchodu docílit skutečných dopadů, které se zúčastnili zejména členové různých interních poradních skupin⁽⁷⁾.

2.4. Dopad a účelnost kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji je předmětem řady různých hodnocení. V EU sice existuje obecně silná podpora pro to, aby stávající i budoucí dohody o volném obchodu obsahovaly ambiciózní závazky v oblasti pracovních práv a ochrany životního prostředí a spotřebitelů i aktivní úlohy občanské společnosti, zároveň je však třeba prokázat, že kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji mohou vést k naplnění ambicí uvedených ve sdělení „Obchod pro všechny“⁽⁸⁾ a v nedávném diskusním dokumentu Komise o využití potenciálu globalizace⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV Obchod pro všechny – Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice, zpravodaj: pan Peel (UK-I) (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 123).

⁽⁵⁾ REX/486 – Stanovisko EHSV Klíčová úloha obchodu a investic při plnění a provádění cílů udržitelného rozvoje, zpravodaj: pan Peel (UK-I), spoluzpravodaj: pan Quarez (FR-II) (*dosud nezveřejněno v Úředním věstníku*).

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV Dohoda o volném obchodu mezi EU a Koreou – kapitola o obchodu a udržitelném rozvoji, zpravodaj: pan Fornea (RO-II) (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 201).

⁽⁷⁾ Konference na téma *Kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji v obchodních dohodách EU – jak dosáhnout skutečného dopadu?* – shrnutí hlavních bodů: http://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/summary_conference_on_tsd_chapters_in_eu_trade_agreements.pdf.

⁽⁸⁾ Viz výše.

⁽⁹⁾ Viz výše.

2.5. V souvislosti s tím, že Evropský parlament vyslovil souhlas s dohodou CETA, slíbila komisařka Malmström poslancům Evropského parlamentu ⁽¹⁰⁾, že na téma kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji zahájí s poslanci Evropského parlamentu a s občanskou společností – včetně EHSV – rozsáhlou veřejnou konzultaci. Nad plněním kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji je třeba se zamýšlet i v souvislosti s probíhajícími obchodními jednáními s Mexikem a sdružením Mercosur a s tím, že EU by měla zaujmout postoj k případné revizi kapitoly v dohodě CETA ⁽¹¹⁾, na níž se obě strany shodly v rámci společného nástroje k výkladu dohody CETA ⁽¹²⁾.

2.6. Komise svým neoficiálním dokumentem ze dne 11. července 2017 ⁽¹³⁾ zamýšlela zahájit v následujících měsících diskusi s Evropským parlamentem, Radou a zainteresovanými stranami z občanské společnosti. Dokument obsahuje popis a hodnocení současné praxe a představuje dva způsoby, jak by se plnění kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji mohlo zlepšit, přičemž vznášá několik otázek určených zainteresovaným stranám. Předkládané stanovisko EHSV má za cíl přispět k tomuto procesu a zamyslet se nad vznesenými otázkami.

2.7. Tento neoficiální dokument obdržely i členské státy, které k němu předkládají své připomínky a návrhy. V Evropském parlamentu se na jeho plenárním zasedání v lednu 2018 uskutečnila rozprava na toto téma.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV vítá iniciativu Evropské komise, jejímž účelem je vyhodnotit plnění kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji v dohodách EU o volném obchodu ⁽¹⁴⁾, a neoficiální dokument GR TRADE, jehož účelem je zahájit diskusi a uspořádat s občanskou společností konzultace ohledně toho, jak ho zlepšit.

3.2. EHSV je přesvědčen, že kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji hrají zásadní roli při uskutečňování záměru Komise podporovat cíle OSN v oblasti udržitelného rozvoje, vyjádřeného v její strategii „Obchod pro všechny“ a v diskusním dokumentu „Využití potenciálu globalizace“. Jsou právě tak důležité jako plnění mezinárodních závazků přijatých v rámci Pařížské dohody o změně klimatu či závazků týkajících se obchodování s fosilními palivy.

3.3. V souvislosti s cíli udržitelného rozvoje by chtěl EHSV upozornit na závěry a doporučení svého stanoviska ⁽¹⁵⁾, zvláště pak na to, že všechny budoucí mandáty ke sjednávání kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji by měly zahrnovat „zvláštní doložku požadující, aby obě strany všech monitorovacích mechanismů občanské společnosti spolupracovaly na prosazování cílů udržitelného rozvoje“ a že kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji „musí mít stejnou váhu jako kapitoly o obchodních, technických či celních záležitostech“.

3.3.1. Výbor již poukazoval ⁽¹⁶⁾ na to, že cíl udržitelného rozvoje 17 konkrétně odkazuje na úlohu občanské společnosti, a uvedl, že „úspěšná agenda udržitelného rozvoje vyžaduje partnerství mezi vládami, soukromým sektorem a občanskou společností“. V cílech udržitelného rozvoje se také poprvé v historii OSN uvádí, že se vlády zodpovídají lidu.

⁽¹⁰⁾ Dopis komisařky Malmström předsedovi výboru INTA panu Langemu, leden 2017, <https://ec.europa.eu/carol/index-iframe.cfm?fuseaction=download&documentId=090166e5af9d7b2e&title=letter.pdf>.

⁽¹¹⁾ Dopis komisařky Malmström kanadskému ministrovi pro mezinárodní obchod, panu Champagnovi, říjen 2017, https://ec.europa.eu/carol/index-iframe.cfm?fuseaction=download&documentId=090166e5b568bc60&title=SIGNED_LETTER.pdf.

⁽¹²⁾ Společný nástroj k výkladu Komplexní hospodářské a obchodní dohody (CETA) mezi Kanadou a Evropskou unií a jejími členskými státy (Úř. věst. L 11, 14.1.2017, s. 3).

⁽¹³⁾ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1689>.

⁽¹⁴⁾ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění dohod o volném obchodu, 9. listopadu 2017.

⁽¹⁵⁾ REX/486 – Stanovisko EHSV Klíčová úloha obchodu a investic při plnění a provádění cílů udržitelného rozvoje, zpravodaj: pan Peel (UK-I), spolupřizpovodaj: pan Quarez (FR-II) (*dosud nezveřejněno v Úředním věstníku*).

⁽¹⁶⁾ REX/486 – Stanovisko EHSV Klíčová úloha obchodu a investic při plnění a provádění cílů udržitelného rozvoje, zpravodaj: pan Peel (UK-I), spolupřizpovodaj: pan Quarez (FR-II) (*dosud nezveřejněno v Úředním věstníku*).

3.4. EHSV však vyjadřuje politování nad příliš úzkým přístupem, který se v současné debatě o kapitolách o obchodu a udržitelném rozvoji uplatňuje, a nad jejich celkovým rozsahem, pokud jde o zájmy spotřebitelů. Strategie „Obchod pro všechny“ věnuje pozornost pouze důvěře spotřebitelů v bezpečnost výrobků, zásady OSN pro ochranu spotřebitelů⁽¹⁷⁾ však nabízejí mnohem širší pojetí, zahrnující i ochranu soukromí spotřebitelů, jejich práva v oblasti elektronického obchodování a právo na účinné vymáhání práv spotřebitelů. Vzhledem k dopadu liberalizace obchodu na spotřebitele by EHSV uvítal, kdyby rámec pro obchod a udržitelný rozvoj zahrnoval i spotřebitelsky zaměřenou kapitolu o „obchodu a spotřebitelích“, jejíž součástí by byly příslušné mezinárodní spotřebitelské normy a posilování spolupráce v oblasti vymáhání práv spotřebitelů.

3.5. EHSV by dále uvítal, kdyby se EU zavázala uplatňovat ve své obchodní politice, a zvláště pak ve svých kapitolách o obchodu a udržitelném rozvoji, hledisko rovnosti žen a mužů. V mnoha zemích, které jsou obchodními partnery EU, tvoří v některých odvětvích, jako je například textilní průmysl, většinu pracovní síly ženy. Obchodní dohody EU by proto neměly zvyšovat nerovnost mezi ženami a muži. Evropská komise by měla zajistit, aby byly plně respektovány mezinárodní pracovněprávní normy týkající se rovnosti žen a mužů a práva žen v zaměstnání. EHSV vyzývá zejména k respektování Úmluvy MOP č. 100 o stejném odměňování, Úmluvy MOP č. 111 o diskriminaci (v zaměstnání a povolání), která zakazuje diskriminaci na pracovišti, a Úmluvy MOP č. 183 o ochraně mateřství.

3.6. EHSV vybízí Komisi k intenzivnějšímu dialogu s občanskou společností s cílem zlepšovat fungování kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji v současných i budoucích obchodních dohodách, což by se mělo projevit zejména při přezkumu kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji v dohodě CETA⁽¹⁸⁾. EHSV v návaznosti na příslib komisařky Malmström vítá brzký přezkum ustanovení dohody „Obchod a práce“ a „Obchod a životní prostředí“ a chce se na tomto přezkumu podílet.

3.7. EHSV plní důležitou úlohu při zvyšování povědomí občanské společnosti v EU i ve třetích zemích o obchodní politice EU. Členové EHSV se věnují a nadále budou věnovat posilování spolupráce s občanskou společností ve třetích zemích, pokud jde o sledování toho, jak jsou sjednávány a plněny obchodní dohody EU. Tato aktivní činnost EHSV má zásadní význam pro posilování organizací občanské společnosti v zahraničí i pro další demokratizaci rozhodovacích postupů v oblasti obchodu.

3.8. I přesto, že se ustanovení kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji provádějí teprve poměrně krátkou dobu (od vstupu první dohody o volném obchodu nové generace, tj. dohody o volném obchodu mezi EU a Koreou, v platnost uplynulo teprve šest let), zjistil EHSV, že bylo již dosaženo řady kladných výsledků, ale že existují i nedostatky, které je třeba analyzovat a poučit se z nich při nadcházejícím přezkumu kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji v rámci dohody CETA, i v souvislosti s dalšími obchodními dohodami.

3.9. Jedním z klíčových výsledků, jichž bylo díky kapitolám o obchodu a udržitelném rozvoji dosaženo, je vytváření interních poradních skupin, které občanské společnosti poskytují důležitou platformu umožňující sledovat plnění závazků přijatých v rámci obchodních dohod v oblasti lidských, pracovních a environmentálních práv. Podle EHSV je nicméně důležité rozšířit oblast jejich působnosti tak, aby byly pokryty také zájmy spotřebitelů.

3.9.1. EU by také v rámci svých pravomocí měla usilovat o rozvoj větší synergie mezi zněním kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji a 27 závaznými úmluvami v oblasti životního prostředí a úmluvami MOP souvisejícími s unijním programem GSP+ (a také s požadavky ujednání „Vše kromě zbraní“ (EBA) kladenými na nejméně rozvinuté země).

3.10. EHSV oceňuje udělený mandát, aby zajišťoval obsazení určitého počtu členských míst a sekretariát pro šest interních poradních skupin, které byly doposud zřízeny na základě následujících dohod: dohody o volném obchodu mezi EU a Koreou, dohody o volném obchodu mezi EU a Kolumbií/Peru, dohody o přidružení mezi EU a Střední Amerikou, dohody o prohloubené a komplexní zóně volného obchodu mezi EU a Gruzii, dohody o prohloubené a komplexní zóně volného obchodu mezi EU a Moldavskem, dohody o prohloubené a komplexní zóně volného obchodu mezi EU a Ukrajinou, jakož i pro poradní výbor pro Dohodu o hospodářském partnerství mezi státy CARIFORA a EU. EHSV se rovněž těší na svou další práci v interních poradních skupinách, které vzniknou v budoucnu, mj. ve skupině pro dohodu CETA a ve skupině pro dohodu o volném obchodu mezi EU a Japonskem.

⁽¹⁷⁾ http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ditccplpmisc2016d1_en.pdf.

⁽¹⁸⁾ Dopis komisařky Malmström kanadskému ministrovi pro mezinárodní obchod, panu Champagnovi, říjen 2017, viz výše.

3.10.1. Upozorňujeme rovněž Komisi na nevyřešené otázky vyvolávající zmatky: první kvůli prolínání dohod EU o přidružení s prohloubenými a komplexními dohodami o volném obchodu (DCFTA) uzavřenými s Gruzíí, Moldavskem a Ukrajinou, mezi nimiž místní občanská společnost jen stěží rozlišuje, a druhá v souvislosti s širší úlohou fóra občanské společnosti, zejména v Latinské Americe, která vedla ke ztrátě zaměření a k oslabení klíčových poselství interních poradních skupin každé strany.

3.11. Zásadním problémem je však i nadále financování a zajištění zdrojů. V situaci, kdy existuje sedm monitorovacích mechanismů (pro šest dohod o volném obchodu a dohodu o hospodářském partnerství s CARIFOREM) a další mají vzniknout, mj. v rámci klíčových dohod s Kanadou a Japonskem, bude pro EHSV obtížné zajišťovat účinné fungování stávajících i dalších interních poradních skupin, které mají v budoucnu vzniknout, nebudou-li jeho prostředky navýšeny. Komise by měla ve spolupráci s EHSV co nejdříve vypracovat systémová řešení a spolu s Parlamentem a Radou zajistit, aby na tyto monitorovací mechanismy byly vyčleněny dostatečné prostředky, které umožní jejich fungování a plnou účast reprezentativních skupin občanské společnosti.

3.12. Zásadně důležité jsou z hlediska EHSV účinné mechanismy vymáhání plnění kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji, jak je uvedeno v několika jeho stanoviscích⁽¹⁹⁾. Interní poradní skupiny mají jakožto monitorovací orgány důležitou úlohu při odhalování případů porušování závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje a zajišťování jejich účinného řešení. EHSV se jakožto aktivní člen interních poradních skupin EU významnou měrou podílí na jejich práci, a proto naléhavě vyzývá Komisi, aby byla ambicióznější, pokud jde o účinné mechanismy vymáhání. Ohledně Jižní Koreje EHSV poznamenává, že interní poradní skupina EU požádala Komisi⁽²⁰⁾ o zahájení soudního sporu, ale Komise tak – i přes pokus o řešení této otázky – dosud neučinila. EHSV v této souvislosti znovu opakuje, že „provádění aspektů dohody o volném obchodu, jež se týkají udržitelného rozvoje, a to především u pracovních otázek, však zůstává neuspokojivé“⁽²¹⁾.

3.13. EHSV se domnívá, že při zajišťování toho, aby byla dodržována pracovní a sociální práva, mohou hrát důležitou úlohu podniky, které mohou podporovat a uplatňovat zákony chránící práva zaměstnanců a vést sociální dialog s odborovými svazy, jenž umožní dojednat důstojné normy, a které tak mohou jednat přímo nebo v rámci svých dodavatelských řetězců. EHSV vyzývá Komisi, aby zajistila, že obchodní dohody budou podporovat slušné podnikatelské chování a bránit sociálnímu dumpingu a podkopávání sociálních norem a že za tímto účelem budou obsahovat doložky o sociální odpovědnosti podniků, které budou zahrnovat řádné závazky a budou v souladu s pokyny OECD v oblasti podnikání a lidských práv, jejichž součástí budou i ustanovení týkající se vnitrostátních kontaktních míst⁽²²⁾, která by měla být nezávislá a být strukturovaná tak, aby členy vnitrostátních kontaktních míst či dozorčího výboru pro vnitrostátní kontaktní místa byli i sociální partneři. Měla by být náležitě zajištěna po odborné, personální i finanční stránce.

3.14. EHSV je připraven hledat nové způsoby, jak být Komisi nápomocen při zvyšování účinnosti nezávislých mechanismů vymáhání plnění kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji, v neposlední řadě i na základě práva reagovat v situaci, kdy jeho výhrady nejsou vyslyšeny. Jakékoli uložení případných sankcí, pokud je to nezbytné, by však muselo být diferencované.

4. Konkrétní připomínky

4.1. EHSV se domnívá, že by Komise měla přijmout opatření ke zlepšení účinnosti kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji, aby bylo zajištěno dodržování sociálních, environmentálních, spotřebitelských a pracovních práv. Klíčový význam při tom má zvýšení účinnosti interních poradních skupin jakožto orgánů pověřených sledováním plnění přijatých závazků.

⁽¹⁹⁾ Stanovisko EHSV Obchod pro všechny – Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice, zpravodaj: pan Peel (UK-I) (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 123), stanovisko EHSV Postoj EHSV, pokud jde o konkrétní klíčové otázky, jež vyvstaly v rámci jednání o transatlantickém partnerství v oblasti obchodu a investic (TTIP), zpravodaj: pan De Buck, spoluzpravodajka: paní Buzek (Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 30). Stanovisko EHSV Dohoda o volném obchodu mezi EU a Koreou – kapitola o obchodu a udržitelném rozvoji, zpravodaj: pan Fornea (RO-II) (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 201).

⁽²⁰⁾ Dopis komisaře Malmström týkající se vládních konzultací podle dohody o volném obchodu mezi EU a Koreou, prosinec 2016, http://ec.europa.eu/carol/?fuseaction=download&documentId=090166e5af1bf802&title=EU_DAG%20letter%20to%20Commissioner%20Malmstrom_signed%20by%20the%20Chair%20and%20Vice-Chairs.pdf.

⁽²¹⁾ Stanovisko EHSV Dohoda o volném obchodu mezi EU a Koreou – kapitola o obchodu a udržitelném rozvoji, zpravodaj: pan Fornea (RO-II) (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 201).

⁽²²⁾ Vlády, které se těmito pokyny řídí, jsou povinny zřídit vnitrostátní kontaktní místa, jejichž hlavní úloha spočívá v posilování účinku těchto pokynů prostřednictvím propagačních aktivit, vyřizováním dotazů a přispíváním k řešení problémů, které mohou v konkrétních případech vzniknout v důsledku oznámení nedodržování pokynů. Vnitrostátní kontaktní místa pomáhají podnikům a jejich zainteresovaným stranám s přijímáním vhodných opatření, která povedou k důslednějšímu dodržování těchto pokynů. Nabízejí mediační a arbitrážní platformu umožňující řešení praktických problémů, které mohou v souvislosti s prováděním pokynů vznikat.

4.1.1. EHSV konstatuje, že různé zainteresované subjekty předložily návrhy na posílení nezávislosti a účinnosti kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji v obchodních dohodách, a sdílí názor, že je třeba důsledně podporovat plnění závazků přijatých v rámci těchto kapitol. V oblasti pracovněprávních ustanovení je to i návrh na zřízení nezávislého pracovněprávního sekretariátu⁽²³⁾ a mechanismu pro vyřizování kolektivních stížností, který je navržen ve vzorové kapitole týkající se práce⁽²⁴⁾.

4.2. EHSV vyhodnotil své zkušenosti s kapitolami o obchodu a udržitelném rozvoji. Na základě toho byly zjištěny níže uvedené nedostatky, o jejichž odstranění EHSV Komisi žádá:

- nevyvážené členství v interních poradních skupinách v EU i v partnerských zemích;
- nedostatek politické vůle některých partnerských zemí zřídit své interní poradní skupiny včas;
- nedostatečné financování interních poradních skupin v EU i v partnerských zemích;
- potřeba začleňovat do znění dohody ustanovení o pořádání společných schůzí interních poradních skupin z EU a z dané partnerské země, aby si obě strany mohly vyměňovat zkušenosti o společných projektech a pracovat na společných doporučeních;
- potřeba, aby se předsedové interních poradních skupin účastnili schůzí výborů pro obchod a udržitelný rozvoj a měli právo prezentovat postoje těchto skupin, tak aby mohly být připomínky občanské společnosti předány vládám;
- nereagování Evropské komise na stížnosti interních poradních skupin ohledně porušování závazků v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje.

4.3. Členové interních poradních skupin z řad EHSV i další organizace zastupující podniky, zaměstnance a dobrovolnický sektor předložili řadu doporučení, v nichž Komisi navrhuji přijmout opatření umožňující řešit nedostatky týkající se obchodních dohod i účinnosti interních poradních skupin, pokud jde o zajišťování toho, aby byla dodržována sociální a pracovní práva a environmentální ustanovení. Komise by je měla důkladně posoudit. Patří mezi ně tato opatření:

- podpora budování kapacit a lepší propagace a prezentace obsahu kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji občanské společnosti v EU i v partnerských zemích v době před vstupem dohody v platnost;
- zřízení nezávislého pracovněprávního sekretariátu a zavedení mechanismu pro vyřizování kolektivních stížností;
- zajištění dostatečného financování a zdrojů pro interní poradní skupiny v EU i v partnerských zemích, tak aby se na jejich činnosti mohli v plné míře podílet zástupci občanské společnosti a aby bylo možné financovat odůvodněné aktivity, mj. analytickou práci či semináře pořádané v době konání společných výročních schůzí;
- vybízení vlád partnerských zemí k urychlenému vytvoření interních pracovních skupin a poskytnutí nezbytné politické a logistické podpory jejich interním pracovním skupinám, při současném zaručení vyváženého členství v interních pracovních skupinách;
- vytvoření transparentnějšího a jednoduššího mechanismu pro vyřizování stížností;
- zahájení pravidelného dialogu mezi interními poradními skupinami EU, Komisí, ESVC, Evropským parlamentem a členskými státy EU;
- vznesení požadavku, aby Výbor pro obchod a udržitelný rozvoj reagoval na otázky a na doporučení interních poradních skupin v přiměřeném časovém horizontu;

⁽²³⁾ Neoficiální dokument vycházející ze společného návrhu Evropské konfederace odborových svazů (EKOS) a Americké federace práce a kongresu průmyslových organizací (AFL-CIO), září 2016, <https://www.etuc.org/en/page/non-paper-introducing-independent-labour-secretariat-ceta>.

⁽²⁴⁾ Návrh vzorové kapitoly o zaměstnanosti pro obchodní dohody EU, který vypracovala nadace Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) ve spolupráci s předsedou výboru INTA EP Berndem Langem <http://www.fes-asia.org/news/model-labour-chapter-for-eu-trade-agreements/>.

- pověření interních poradních skupin sledováním dopadů všech částí obchodních dohod na lidská, pracovní, environmentální a spotřebitelská práva, nejen jejich kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji (EHSV s uspokojením konstatuje, že Komise tento návrh již zohlednila ve své zprávě vztahující se ke sdělení o provádění strategie „Obchod pro všechny“);
- prokázání plného dodržování osmi základních pracovněprávních úmluv Mezinárodní organizace práce ze strany partnerských zemí před uzavřením obchodní dohody. Pokud partnerská země tyto úmluvy neratifikovala nebo je řádným způsobem neprovedla, nebo pokud neprokázala stejnou úroveň ochrany, mělo by být požadováno, aby byl do kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji začleněn plán přijímání řádných závazků, aby bylo zaručeno, že se tak v přijatelné časové lhůtě stane;
- stanovení požadavku, aby jak vlády i společnosti působící na jejich území prokázaly dodržování norem uvedených v programu MOP pro důstojnou práci⁽²⁵⁾, které přesahují rámec základních pracovněprávních norem a vyžadují přijetí závazků týkajících se některých dalších práv, jako jsou například práva v oblasti rovnosti žen a mužů a zdraví a bezpečnosti.

4.4. EHSV je toho názoru, že výše uvedená praktická doporučení mohou být provedena beze změny kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji v jejich stávajícím znění, a že by proto měla být provedena bezodkladně.

4.5. S ohledem na zajištění účinnosti monitorovacích mechanismů považuje EHSV za zcela zásadní, aby tyto mechanismy mohly nezávisle aktivovat zahájení vyšetřování případů porušování závazků přijatých v oblasti obchodu a udržitelného rozvoje. Budou-li takové případy zjištěny, měl by být neprodleně zahájen postup pro urovnávání sporů, včetně pověření ke skutečnému vymáhání dodržování předpisů. EHSV poznamenává, že v obchodních dohodách různých zemích, včetně Spojených států a Kanady, existuje řada různých modelů, které zahrnují možnost ukládat v případě nedodržení závazků významné pokuty.

4.6. EHSV lituje, že neformální dokument zjevně navrhuje, že výše pokut či sankcí stanovených v obchodních dohodách může být posuzována pouze na základě jediné soudní žaloby proti Guatemale, kterou proti ní vznesly Spojené státy na základě dohody CAFTA⁽²⁶⁾. Neúspěch Spojených států v této věci však nesouvisel s dostupností či nedostupností sankcí, nýbrž s úpravou povinností stanovených v kapitole týkající se práce, která je obsažena v dohodě CAFTA. Tato kapitola obsahuje zákonný požadavek, aby k uložení sankcí opravňovalo porušování pracovních práv jen tehdy, když k němu dochází „způsobem poškozujícím obchod“. Porota však v tomto případě dospěla k názoru, že i když docházelo k jednoznačnému porušování pracovněprávních norem MOP, nebyl dodán dostatek důkazů, z nichž by vyplývalo, že k jejich porušování docházelo „způsobem poškozujícím obchod“. Komise musí dále zkoumat stávající sankční mechanismy obchodních dohod, jejich dosavadní používání a případná omezení a zároveň vzít plně na vědomí, že skupiny občanské společnosti vyjádřily s ohledem na jejich uplatňování nejen svou podporu, ale i vážné obavy.

4.7. Přístup Spojených států k sankcím má i některá další omezení, která se týkají přípustnosti, oblasti působnosti a doby trvání řízení, v jejichž důsledku tento sankční přístup umožnil vyřešit jen velmi malý počet případů. Komise by se měla z omezení sankčních mechanismů, které jsou součástí obchodních dohod uzavřených Spojenými státy, jakož i některými dalšími zeměmi včetně Kanady, poučit a měla by na základě toho zhodnotit a zlepšit účinnost vymahatelného mechanismu dodržování právních předpisů, který by se mohl stát součástí kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji. Jedním z potenciálních omezení je riziko, že by EU odradila obchodní partnery od zahájení jednání nebo by oslabila svou pozici při těchto jednáních.

4.8. EHSV je připraven pomoci Komisi s vytvořením účinného mechanismu, který zlepší uplatňování a monitorování kapitol o obchodu a udržitelném rozvoji v dohodách EU o volném obchodu a zajistí vymáhání plného dodržování pravidel. Může při tom vycházet ze zkušeností jiných zemí i z návrhů, které vypracovaly skupiny z podnikové, environmentální a zaměstnanecké sféry i z dalších oblastí občanské společnosti.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽²⁵⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-dgreports/-integration/documents/publication/wcms_229374.pdf.

⁽²⁶⁾ Viz <https://www.ictsd.org/bridges-news/bridges/news/trade-dispute-panel-issues-ruling-in-us-guatemala-labour-law-case>.

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zintenzivnění opatření
nestátních subjektů v oblasti klimatu**

(průzkumné stanovisko na žádost Evropské komise)

(2018/C 227/05)

Zpravodaj: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Spoluzpravodaj: **Josep PUXEU ROCAMORA**

Konzultace	Evropská komise, 28. 11. 2017
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Datum rozhodnutí předsednictva	4. 7. 2017
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	6. 2. 2018
Datum přijetí na plenárním zasedání	15. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	192/1/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Přechod k nízkouhlíkovému hospodářství odolnému vůči změně klimatu se uskutečňuje z velké části díky iniciativám vycházejícím zdola, tj. od občanů, inovativních podniků a různých subjektů občanské společnosti, společně označovaných jako nestátní subjekty a subjekty na nižší než celostátní úrovni.

1.2. Tyto subjekty mohou zásadním způsobem přispívat k urychlení rozvoje nízkouhlíkového hospodářství a udržitelného rozvoje. Přímá nestátní opatření snižují náklady na přechod k nízkouhlíkovému hospodářství a zmírňují rovněž přímé dopady změny klimatu, které se již dostávají.

1.3. V minulých letech se počet, oblast působnosti i rozsah nestátních opatření v oblasti klimatu prudce zvýšily⁽¹⁾. Nestátní subjekty však stále narážejí na množství překážek, které jim iniciování a úspěšné provádění opatření v oblasti klimatu ztěžují.

1.4. Nestátní subjekty a jejich opatření v oblasti klimatu jsou také stále rozmanitější, jelikož působí v různých sférách, které mají specifické potřeby a zdroje, a napříč těmito sférami. Důkladná analýza a chápání této rozmanitosti jsou nezbytným předpokladem pro urychlení opatření v oblasti klimatu.

1.5. EHSV uznává velký potenciál nestátních subjektů, které jsou schopny stimulovat celosvětové úsilí o zmírnění změny klimatu a přizpůsobení se jejím dopadům, a vyzývá, aby byl zahájen „evropský dialog o nestátních opatřeních v oblasti klimatu“ za účelem posílení, rozšíření a zintenzivnění činnosti evropských nestátních subjektů v oblasti klimatu.

1.6. Evropský dialog, který EHSV navrhuje, by měl poskytovat přehled opatření v oblasti klimatu v rámci EU a napomáhat sledování pokroku při provádění opatření v oblasti klimatu na celosvětové úrovni.

⁽¹⁾ Yearbook of Global Climate Action 2017, Marrakesh Partnership, UNFCCC 2017 (Ročenka globálních opatření v oblasti klimatu, Partnerství z Marrákeše, Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu, 2017).

1.7. EHSV zdůrazňuje, že uznávání a vyzdvihování účinných, inovativních a kreativních opatření v oblasti klimatu může představovat nákladově efektivní způsob, jak pobízet k novým opatřením a podporovat provádění těch stávajících. Uznání opatření v oblasti klimatu lze dosáhnout v rámci online platformy či prostřednictvím akcí na vysoké úrovni nebo udělování cen.

1.8. Evropský dialog pro opatření v oblasti klimatu by měl průběžně získávat zpětnou vazbu a řešit problémy v oblasti regulace s veřejnými orgány s cílem postupně vybudovat příznivé správní prostředí pro opatření v oblasti klimatu, která vycházejí zdola. Tento dialog by měl být založen na dalších obdobných iniciativách, jako je evropský energetický dialog, k němuž vyzýval EHSV a jenž byl zahájen za účelem koordinace provádění transformace energetiky.

1.9. Prvořadým cílem navrhovaného dialogu je urychlit opatření v oblasti klimatu zajištěním toho, aby zapojení do nich bylo atraktivní pro celou řadu různých nestátních subjektů, a dosáhnout toho, aby se opatření v oblasti klimatu stala novou běžnou praxí.

1.10. EHSV zdůrazňuje, že v rámci našeho úsilí o snížení emisí, ochrany klimatu a podpory sociální a hospodářské spravedlnosti je třeba zahájit sociální dialog, jehož cílem bude spravedlivý a rychlý přechod ke společnosti s nulovými emisemi uhlíku, v níž by neexistovala chudoba.

1.11. EHSV navrhuje, aby účelem dialogu bylo nejen vyzdvihovat a prezentovat jednotlivá opatření, ale také reagovat na potřeby nestátních subjektů a podněcovat za tímto účelem vytváření nových partnerství mezi státními a nestátními subjekty, usnadňovat vzájemné učení, odbornou přípravu a vzájemné poradenství mezi nestátními subjekty a usnadňovat přístup k financování.

1.12. Navrhovaný evropský dialog by měl fungovat v širším ekosystému správy v oblasti klimatu budované v návaznosti na Pařížskou dohodu. Dialog by měl být organizován nenáročným způsobem, kdy spíše než zřizování nových institucí bude upřednostňováno vytváření strategických vazeb mezi stávajícími programy, iniciativami a institucemi. V této souvislosti EHSV podporuje návrh Evropského parlamentu na vytvoření vnitrostátních „víceúrovňových platform pro dialog o energetice a klimatu“.

1.13. EHSV bude hrát při zahájení tohoto dialogu vedoucí úlohu a vyzývá ostatní orgány EU, zejména Evropskou komisi, aby se připojily k tomuto úsilí o vytvoření prostředí příznivého pro nestátní opatření v oblasti klimatu, a to formou spolupráce, jež by přispěla k fungování tohoto dialogu.

1.14. Prvním krokem pro evropský dialog pro nestátní opatření v oblasti klimatu by měla být akce, která by se konala v první polovině roku 2018 a jíž by se zúčastnily všechny zainteresované sítě subjektů, zástupci dalších orgánů EU a členských států. Tato akce by byla pořádána v duchu dialogu „Talanoa“⁽²⁾ a jejím cílem by bylo stanovit jasný akční plán pro tento dialog.

1.15. EHSV očekává, že takový dialog významně posílí postavení všech nestátních subjektů – podniků, včetně malých a středních podniků, sociálních podniků a družstev, skupin občanské společnosti, komunit, stejně jako místních a regionálních orgánů a dalších příslušných zúčastněných stran –, aby mohly skutečně a hmatatelně přispět k řešení problémů souvisejících se změnou klimatu.

2. Důvody pro předložení stanoviska

2.1. Toto průzkumné stanovisko bylo vypracováno na žádost Evropské komise.

2.2. Vychází ze stanoviska Koalice pro splnění závazků Pařížské dohody, které bylo přijato v červenci 2016, a ze záznamu jednání navazující konference na téma Navržení rámce pro opatření v oblasti klimatu, která směřují zdola nahoru, která poskytla příležitost k výměně osvědčených postupů a označení problémů brzdících snahy nestátních subjektů o zmírnění změny klimatu.

⁽²⁾ Talanoa je tradiční výraz používaný na Fidži a v Tichomoří, který označuje otevřený, participativní a transparentní dialog. Účelem Talanoa je sdílet zkušenosti, budovat soudržnost a učinit rozumná rozhodnutí, která slouží společnému blahu. V roce 2018 bude zahájen dialog Talanoa, jehož cílem bude zhodnotit společné úsilí smluvních stran v souvislosti s pokrokem na cestě k dosažení dlouhodobého cíle uvedeného v článku 4 Pařížské dohody a pro tento účel bude k dispozici internetová platforma pro podávání příspěvků.

2.3. Přechod k nízkouhlíkovému hospodářství odolnému vůči změně klimatu se uskutečňuje díky iniciativám vycházejícím zdola, tj. od občanů, místních orgánů, spotřebitelů a inovativních podniků. Jejich dalšímu pokroku však stojí často v cestě správní a regulační překážky, nedostatek vhodných konzultačních mechanismů a nevhodné finanční postupy.

3. Naléhavost nestátních opatření v oblasti klimatu

3.1. „Nestátními subjekty“ se rozumí subjekty, které nejsou stranami Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC). Takto široce pojatá definice zahrnuje nejrozličnější typy podniků, včetně malých a středních podniků a mikropodniků, investory, družstva, města a regiony, odborové svazy, komunity a občanská sdružení, náboženská sdružení, mládežnické organizace a jiné nevládní organizace. Toto stanovisko zvláště upozorňuje na nově se objevující přispění přicházející zdola od subjektů působících v oblasti klimatu, které dosud orgány EU a členské státy plně neuznávají.

3.2. Opatření nestátních subjektů v oblasti klimatu jsou stále naléhavěji potřebná, a to přinejmenším ze čtyř důvodů:

- Koncentrace skleníkových plynů v ovzduší se nadále zvyšují. I když se podaří uskutečnit všechny vládní závazky, stále tu bude zbývat 11–13 mld. tun ekvivalentu CO₂ ⁽³⁾. K odstranění tohoto zbývajícího množství mohou napomoci krátkodobá státní i nestátní opatření v oblasti klimatu, jež jsou zcela zásadní, aby se předešlo radikálnějším a nákladnějším opatřením.
- Dopady změny klimatu se dostavují již nyní a jsou citelné po celém světě. Patří mezi ně rostoucí počet extrémních povětrnostních jevů, narůstající ztráty a škody a měnící se chod počasí a tyto fenomény jsou zároveň katalyzátorem přesídlování a migrace zranitelných společenství ⁽⁴⁾.
- Současné politické turbulence – například ve Spojených státech – a nedostatek veřejných zdrojů ohrožují důsledné plnění vládních závazků. I některé evropské země, které se v plném rozsahu zavázaly k plnění Pařížské dohody, stále ještě nedostačují ambicím, které jsou nezbytnou podmínkou omezení globálního oteplování dost pod úroveň 2 °C.
- Vlády stanoví politický rámec, ale opatření v praxi provádějí nestátní subjekty a subjekty na nižší než celostátní úrovni, z nichž mnohé jsou skutečnými průkopníky inovativních a účinných opatření, zejména menší, nově vznikající subjekty uplatňující přístup zdola nahoru a působící v oblasti klimatu.

3.3. Nestátní subjekty mohou zásadním způsobem přispívat k urychlení rozvoje nízkouhlíkového hospodářství i udržitelného rozvoje. Přímá opatření nestátních subjektů snižují náklady na přechod k nízkouhlíkovému hospodářství a zmírňují rovněž přímé dopady změny klimatu, které se již dostavují. Obecně však chybí povědomí o tom, že iniciativy přicházející zdola mohou napomoci řešení sociálních problémů spojených s dekarbonizací a ekologickou transformací.

3.4. Podle projektu TESS, který je financován z prostředků EU a zabývá se dopadem komunit z ekovesnic v Evropě, by v případě, že by se pět procent občanů EU zapojilo do účinných, komunitně vedených iniciativ v oblasti zmírňování změny klimatu, byly v zemích EU-28 úspory uhlíku natolik velké, že by stačily k dosažení téměř 85 % jejich schválených cílů stanovených v oblasti snižování emisí na rok 2020 ⁽⁵⁾.

3.5. Nestátní opatření v oblasti klimatu mohou rovněž posílit celkovou správu v oblasti klimatu. Například:

- Nestátní opatření by mohla vést k přijetí ambicióznějších politik v oblasti klimatu, protože by vládám dokázala, že je stanovení ambicióznějších cílů v oblasti klimatu reálné.

⁽³⁾ The Emissions Gap Report 2017: A UN Environment Synthesis Report, UNEP 2017 (Zpráva o potřebě dalšího snižování emisí za rok 2017: Souhrnná zpráva OSN o stavu životního prostředí, Program OSN pro životní prostředí 2017).

⁽⁴⁾ Závěry Rady: Evropská diplomatická činnost v oblasti klimatu po 21. zasedání konference o změně klimatu: prvky pro pokračující diplomatickou činnost v oblasti klimatu v roce 2016.

⁽⁵⁾ „Towards European Societal Sustainability“ (Za udržitelnost evropské společnosti), <http://www.tess-transition.eu/about/>.

- Nestátní opatření by mohla vládám pomáhat s prováděním jejich národních politik a přispívat k plnění celostátních požadavků vyplývajících z vnitrostátně stanovených příspěvků EU k dohodě.
- Nestátní subjekty by mohly pomoci s hledáním možností posilování regulačního prostředí ⁽⁶⁾.

3.6. Opatření nestátních subjektů mohou rovněž sloužit jako důkaz toho, že přechod k nízkouhlíkovému oběhovému hospodářství odolnému vůči změně klimatu umožní EU zvýšit její konkurenceschopnost, což bude přínosné pro její podniky. Umožňují navíc řešit nejen klimatické problémy, ale přispívají i k udržitelnému rozvoji, zvláště pokud jde o plnění cílů udržitelného rozvoje.

3.7. V minulých letech se počet, oblast působnosti i rozsah nestátních opatření v oblasti klimatu prudce zvýšily ⁽⁷⁾. Nestátní subjekty však stále narážejí na množství překážek, které jim iniciování a úspěšné provádění opatření v oblasti klimatu ztěžují (viz stanovisko EHSV Koalice pro splnění závazků Pařížské dohody ⁽⁸⁾).

3.8. Nestátní subjekty a jejich opatření v oblasti klimatu jsou také stále rozmanitější, jelikož působí v různých sférách, které mají specifické potřeby a zdroje, a napříč těmito sférami. Důkladná analýza a chápání této rozmanitosti jsou nezbytným předpokladem pro urychlení opatření v oblasti klimatu.

4. EU potřebuje strategický přístup, který by usnadnil nestátní opatření v oblasti klimatu

4.1. EU se na mezinárodním poli zasazuje o nestátní opatření:

- EU vystupuje na podporu iniciativ mezinárodní spolupráce mnoha zúčastněných stran, které se zabývají zmírňováním změny klimatu v rámci Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC).
- Přispěla k rozsáhlým iniciativám v oblasti klimatu, na nichž se podílelo velké množství zúčastněných stran ⁽⁹⁾.
- Jednotlivé členské státy podporují mezinárodní akční program v oblasti klimatu. Francie například stála v čele rozsáhlého mobilizačního úsilí, které vedlo k Pařížské dohodě. Severské země a Nizozemsko přispěly k rozvoji platformy pro iniciativy v oblasti klimatu (v současnosti pod záštitou organizace OSN pro životní prostředí).
- Subjekty usazené v Evropě řídí podle odhadu 54 % iniciativ pro spolupráci v oblasti opatření týkajících se klimatu, které jsou registrovány na základě Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC) ⁽¹⁰⁾.

4.2. Avšak přestože EU zaujímá na mezinárodním poli čelní postavení, stále postrádá rámec, který by vytvářel příznivé prostředí napomáhající urychlení nestátních opatření v oblasti klimatu v rámci Evropy samé. Bez tohoto rámce mohou EU unikat důležité přínosy neaktivnějších nestátních subjektů a subjektů na nižší než celostátní úrovni. Podpora, kterou EU v současnosti poskytuje několika rozsáhlým opatřením, do jejichž provádění je zapojen větší počet zúčastněných stran, jí neumožní dostát závazkům týkajícím se transformace, které přijala v rámci Pařížské dohody.

4.3. Je třeba věnovat mnohem větší pozornost nově vznikajícím subjektům působícím v oblasti klimatu, které uplatňují přístup zdola nahoru, dosud nejsou uznány a v současnosti nejsou dostatečně zastoupeny v iniciativách, které EU podporuje. Jejich potenciální příspěvek nesmí zůstat nedoceno. Vytváření prostředí příznivého pro taková opatření v oblasti klimatu je účinným a nákladově nenáročným způsobem, jak využít jejich rozsáhlého společenského potenciálu.

⁽⁶⁾ Toho lze dosáhnout například odstraněním regulačních překážek nebo vytvářením koncepcí inteligentních politik v oblasti klimatu.
⁽⁷⁾ Yearbook of Global Climate Action 2017, Marrakesh Partnership, UNFCCC 2017 (Ročenka globálních opatření v oblasti klimatu, Partnerství z Marrákeše, Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu, 2017).

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 20.

⁽⁹⁾ Mezi nejvýznamnější příklady patří: Globální pakt starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky, Regionální pakt starostů a primátorů, Mise inovací, Koalice pro klima a čisté ovzduší, africká iniciativa v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, InsuResilience (pojištění pro odolnost) a partnerství NDC (partnerství v oblasti vnitrostátně stanovených příspěvků).

⁽¹⁰⁾ Yearbook of Global Climate Action 2017, Marrakesh Partnership, UNFCCC 2017 (Ročenka globálních opatření v oblasti klimatu, Partnerství z Marrákeše, Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu, 2017).

4.4. Budováním příznivého prostředí lze navíc řešit i problém současného nevyváženého poměru mezi opatřeními nestátních subjektů v oblasti klimatu. Například:

- Mikropodniky, malé a střední podniky a sociální podniky (včetně družstev) mají v současnosti v iniciativách podporovaných ze strany EU i v kontextu UNFCCC nedostatečné zastoupení⁽¹¹⁾.
- Opatření, která v oblasti klimatu přijímají venkovská společenství a menší a středně velká města, mají ve srovnání s opatřeními, která přijímají velkoměsta, nedostatečné zastoupení⁽¹²⁾.

4.5. Vzhledem k tomu, že je současné mobilizační úsilí vyvíjeno převážně na úrovni mezinárodních klimatických politik a zaměřuje se především na rozsáhlé nebo dobře „viditelné“ projekty, jsou na úrovni EU naléhavě nutná opatření pro doplnění mezinárodních snah prostřednictvím zapojení a podpory většího množství různých typů subjektů.

4.6. EHSV uznává velký potenciál nestátních subjektů, které jsou schopny stimulovat celosvětové úsilí o zmírnění změny klimatu a přizpůsobení se jejím dopadům, a v tomto stanovisku navrhuje, aby byl zahájen „evropský dialog o nestátních opatřeních v oblasti klimatu“ za účelem posílení, rozšíření a zintenzivnění činnosti evropských nestátních subjektů v oblasti klimatu.

5. Prioritní oblasti pro opatření v oblasti klimatu a příklady a potřeby subjektů v praxi

5.1. Na základě konzultací s občanskou společností by měly být stanoveny tematické prioritní oblasti.

5.2. Těsné sepětí s tematickými oblastmi v rámci UNFCCC, zejména Marrákešského partnerství pro globální opatření v oblasti klimatu, by mohlo zajistit pevnou vazbu na cíle Pařížské dohody.

5.3. Mezi prioritní oblasti by mohly patřit: zemědělství a potravinářství, lesnictví, využívání půdy a udržitelné biohospodářství, ochrana a rozvoj pobřežních oblastí, vodohospodářství, města a regiony, doprava, energetika a oběhové hospodářství a průmysl.

5.4. Mezi průřezová témata, jimiž by se bylo možné v rámci dialogu zabývat, patří: kompromisy a synergie v oblasti klimatu a udržitelného rozvoje, role digitalizace, participativní přístupy a spravedlivý přechod.

5.5. Sociální podnikání, občanské iniciativy a komunitní práce jsou jen některé příklady toho, jak lze opatření v oblasti klimatu uskutečňovat na základě přístupů vycházejících zdola. Již nyní existuje řada úspěšných iniciativ, mnohé další však po svém zahájení skončily nezdarem nebo byly přerušeny, a to z různých důvodů. Aby byly poskytnuty cenné poznatky jak pro nestátní subjekty, tak i pro orgány přijímající rozhodnutí, lze využít obě kategorie projektů.

5.5.1. Vynikajícím příkladem je decentralizovaná výroba energie z obnovitelných zdrojů. Měla by probíhat v rámci místních nebo regionálních struktur, a hodnoty by se tak vytvářely díky využívání větru, slunce a biomasy přímo v místě. EU však v dostatečně rozsáhlé míře nevyužívá potenciálu, který má v této oblasti občanská společnost, a aktivita místních subjektů až příliš často naráží na regulační, finanční a strukturální překážky. V roce 2015 EHSV úspěšně požadoval zahájení evropského energetického dialogu vedeného občanskou společností s cílem koordinovat provádění transformace energetiky⁽¹³⁾, což je největší jednotlivé opatření pro stabilizaci klimatu, které má EU uskutečnit.

⁽¹¹⁾ I když představují více než 99 % všech podniků v EU a zhruba 58 % hospodářské produkce měřené hrubou přidanou hodnotou, https://ec.europa.eu/growth/smes_en.

⁽¹²⁾ V EU žije přibližně 35 % obyvatel ve středně zalidněných městských a venkovských oblastech a více než 22 % obyvatel žije v oblastech, jež jsou převážně venkovské (Eurostat (2014) Regionální ročenka Eurostatu za rok 2014. K dispozici zde: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-HA-14-001>, údaje převzaty 16. ledna 2018).

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV Rozvoj systému správy navrženého v souvislosti s rámcem politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 (Úř. věst. C 291, 4.9.2015, s. 8).

5.5.2. Více než 1 000 místních a regionálních samospráv z 86 zemí, které zastupují 804 milionů lidí, zaneslo své cíle v oblasti snižování emisí do uhlíkového klimatického rejstříku, a bude-li těchto cílů dosaženo, může se do roku 2020 ekvivalent CO₂ snížit ve srovnání se stavem v roce 1990 o 5,6 mld. tun a do roku 2050 pak o 26,8 mld. tun. Souhrnný dopad úsilí 7 494 měst a místních samospráv, které přistoupily ke Globálnímu paktu starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky a které zastupují více než 680 milionů lidí, by mohl vést k celkovému ročnímu snížení emisí CO₂ z běžné praxe do roku 2030 o 1,3 mld. tun ekvivalentu CO₂, což by za období let 2010–2030 vedlo k celkovému snížení emisí o 15,64 mld. tun ekvivalentu CO₂.⁽¹⁴⁾

5.5.3. Komunitně podporované zemědělství v Evropě se během posledních let rozrostlo. V roce 2016 vyprodukovalo více než šest tisíc iniciativ široce vymezené občanské společnosti ve 22 evropských zemích potraviny pro 1 milion lidí⁽¹⁵⁾. Tyto iniciativy mají nejrůznější podobu: od partnerství mezi spotřebiteli a zemědělci až po budování obecních zahrad a farem. Vytvářejí těsnější vazby mezi producenty a spotřebiteli, dávají příležitosti místním podnikům, přinášejí nová pracovní místa a obnovují zásobování obcí potravinami, které se v nich produkují, čímž mění mechanismy produkce a spotřeby potravin a umožňují občanům vytvářet participativnější formy správy.

5.5.4. Koncepce spravedlivého přechodu spojuje pracovníky, komunity, zaměstnavatele a vlády v rámci sociálního dialogu za účelem stanovení konkrétních plánů, politik a nezbytných investic, aby bylo zajištěno, že transformace proběhne rychle a spravedlivě. Zaměřuje se na pracovní místa a živobytí a jeho cílem je zajistit, aby v našem úsilí o snížení emisí, ochranu klimatu a podporu sociálních a hospodářských práv nebyl nikdo opomenut. V zájmu zaručení a zahájení sociálního dialogu pro účely spravedlivého přechodu zřídila Mezinárodní konfederace odborových svazů a její partneri Středisko pro spravedlivý přechod. Toto středisko bude sdružovat a podporovat odborové organizace, podniky, společnosti, komunity a investory v rámci sociálního dialogu za účelem vytváření plánů, dohod, investic a politik, které zajistí rychlý a spravedlivý přechod ke stavu s nulovými emisemi CO₂ a nulovou chudobou.

5.5.5. Provádění opatření na úsporu energie a vody a na snížení emisí je začleněno do dobrovolných programů a iniciativ zaměřených na snižování spotřeby v oblasti průmyslu. Tyto úspěchy podniků jsou kontrolovány a často zveřejňovány. Na základě takovýchto osvědčených postupů lze rovněž provádět referenční srovnávání mezi jednotlivými podniky a zeměmi.

5.6. Za účelem pochopení velké rozmanitosti nestátních subjektů, jejich potřeb a zdrojů provedl EHSV průzkum⁽¹⁶⁾, jenž ukázal, že nestátní subjekty uvádějí jako své nejnaléhavější potřeby:

- příznivé politické/legislativní prostředí;
- finanční potřeby: přístup k veřejným finančním prostředkům a daňové pobídky;
- technická podpora: usnadnění vzájemného učení, budování kapacit, výměna znalostí a osvědčených postupů a zlepšování informovanosti;
- větší důvěryhodnost, viditelnost, pochopení a uznání jejich přispění;
- lepší spolupráce mezi jednotlivými subjekty ve veřejné a soukromé sféře.

6. Funkce navrhovaného evropského dialogu pro nestátní opatření v oblasti klimatu

6.1. Má-li tento evropský dialog přispívat k vytváření prostředí, které bude napomáhat nestátním opatřením v oblasti klimatu, a posilovat a rozšiřovat oblast působnosti a rozsah evropských opatření, měl by být schopen reagovat na politické a operační požadavky nestátních subjektů a měl by pokud možno plnit následující funkce, které spolu vzájemně souvisejí: 1) posuzování opatření (Assessing actions); 2) uznávání opatření (Recognising actions); 3) posilování správy (Improving governance); 4) urychlování opatření (Accelerating actions); 5) podporování opatření (Supporting actions) (ARIAS).

⁽¹⁴⁾ <https://www.cities-and-regions.org/lgma-at-the-apa-resumption/>.

⁽¹⁵⁾ <https://urgenci.net/new-report-european-csa-overview-released-by-the-european-csa-research-group/>.

⁽¹⁶⁾ Průzkum EHSV „Boosting non-state climate actors“ (Podpora nestátních aktérů působících v oblasti klimatu).

6.2. **Posuzování a sledování opatření** – Pro EU a její členské státy je prospěšné, když lépe porozumí přínosům nestátních opatření v oblasti klimatu. Navrhovaný dialog může nabízet přehled opatření v oblasti klimatu uskutečňovaných v rámci Evropy a napomáhat sledování pokroku při provádění opatření v oblasti klimatu na celosvětové úrovni v kontextu UNFCCC.

Lepší porozumění přínosům opatření souvisejících se zmírňováním změny klimatu, ale i jiných opatření, je prospěšné v mnoha ohledech:

- Může být prvním krokem na cestě k začlenění nestátních opatření do provádění politik v oblasti klimatu na úrovni jednotlivých států a EU.
- Hlubkové studie týkající se konkrétních opatření v oblasti klimatu mohou být užitečné při vytváření koncepce veřejných politik a odhalování regulačních překážek, řešení umožňujících uplatnění v různém měřítku a okolnostech, za jakých jsou ta která opatření efektivní.
- Může se stát zdrojem praktických poznatků, které nestátním subjektům umožní účinnější zapojení do opatření v oblasti klimatu.

6.2.1. Navrhovaný rámec by měl umožnit sledování pokroku alespoň u některých opatření nestátních subjektů a subjektů na nižší než celostátní úrovni, zvláště pokud přispívají k vyčíslitelnému snižování emisí. Lze přitom postupovat formou souhrnného posuzování evropských opatření v oblasti klimatu i formou dobrovolných mechanismů vykazování. Bylo by však vhodné zvážit možnost ochranných opatření proti environmentálnímu dezinformacím (tzv. greenwashing, kdy se běžná praxe prezentuje jako ekologicky čistý postup slučitelný s cíli Pařížské dohody). Nicméně minimálním cílem by mělo být prokázat, že tyto iniciativy nejsou závazky jen na papíře, neměly by však na ně být uvaleny zatěžující vykazovací a monitorovací povinnosti. V rámci monitorovacích a hodnoticích postupů by se vedle kvantitativního přístupu mohly uplatňovat i více kvalitativní přístupy s důrazem na konkrétní příklady, aby se ukázalo, čeho je možné dosáhnout.

6.3. Naprostá většina opatření v oblasti klimatu, která se v Evropě uskutečňují, není na evropské úrovni nijak nebo téměř nijak uznávána. Možnost **uznávat a vyzdvihovat** obzvláště účinná, inovativní a kreativní opatření v oblasti klimatu však může být nákladově efektivním způsobem, jak pobízet k novým opatřením a podporovat provádění těch stávajících. Uznávání opatření v oblasti klimatu může mít řadu forem, mimo jiné:

- veřejné uznávání nových a stávajících závazků prostřednictvím online platformy;
- umožnit novým subjektům působícím v oblasti klimatu prezentovat se na akcích (na vysoké úrovni), a to jak na evropské úrovni, tak v rámci mezinárodních jednání;
- udělování cen obzvláště vydařeným opatřením v oblasti klimatu, například v konkrétních tematických okruzích.

6.4. **Zlepšování a posilování správy** – Je pravděpodobné, že neaktivnější subjekty ve skupinách nestátních subjektů budou schopny označit překážky i možnosti zlepšení správy. Díky jejich poznatkům bude možné lépe odhalovat regulační překážky existující na evropské, celostátní, regionální nebo místní úrovni a dát podnět k jejich odstranění a zároveň s tím i vytvářet uzpůsobený regulační rámec, který bude příznivý pro opatření v oblasti klimatu. Evropský dialog pro nestátní opatření v oblasti klimatu by měl průběžně získávat zpětnou vazbu a řešit problémy s veřejnými orgány s cílem postupně vybudovat příznivé správní prostředí pro opatření v oblasti klimatu, která vycházejí zdola. K tomu může dojít jen za předpokladu, že se podaří odstranit politické vakuum mezi nestátními subjekty a orgány přijímajícími rozhodnutí.

6.5. **Urychlování opatření v oblasti klimatu** – Prvořadým cílem navrhovaného dialogu je urychlit opatření v oblasti klimatu zajištěním toho, aby zapojení do nich bylo atraktivní pro celou řadu různých nestátních subjektů, a dosáhnout toho, aby se opatření v oblasti klimatu stala novou běžnou praxí. V praxi by z toho mělo vyplývat následující:

- Rostoucí počet nových závazků nestátních subjektů v oblasti klimatu. K urychlení iniciativ by dialog měl – pokud možno ve spolupráci s UNFCCC a dalšími partnery – přispívat tím, že bude nové závazky uveřejňovat.

- Rychlé uskutečňování řešení a uplatňování zkušeností vznikajících na základě opatření nestátních subjektů v oblasti klimatu na evropské úrovni. V zájmu tohoto urychlení by se v rámci dialogu mohla pořádat regionální setkání technických odborníků po vzoru obdobných setkání, která se konají při zasedání UNFCCC a která by z uvedených setkání mohla čerpat podněty.
- Partneři podílející se na organizaci dialogu mohou příležitostně sjednávat nová partnerství a opatření týkající se klimatu v obzvláště slibných nebo naléhavých oblastech, přičemž by mohli využívat svých vlastních možností navazování vztahů i možností, které by v tomto směru dialog nabízel.
- Není-li stanoven a podporován správný přístup k podpoře spolupráce, může se někdy stát, že si odvětvové nebo územní iniciativy budou vzájemně konkurovat. K odhalení mezer a možností spolupráce a vyjednání nového partnerství je nutný pohled z „ptačí perspektivy“.

6.6. Podpora opatření v oblasti klimatu – Navrhovaný dialog by neměl pouze vyzdvihovat a prezentovat opatření, ale měl by rovněž reagovat na potřeby nestátních subjektů. Podpora může mít různé podoby, mimo jiné:

- vytvoření sítě, která bude sloužit jako příznivé prostředí pro sjednávání nových partnerství mezi státními a nestátními subjekty;
- usnadňování vzájemného učení a sdílení poradenství mezi nestátními subjekty, které jim pomůže překonávat regulační překážky;
- zajišťování vzdělání a učení a podněcování inovací, například prostřednictvím hromadných otevřených online kurzů (MOOC), internetových seminářů a workshopů zaměřených na konkrétní témata⁽¹⁷⁾;
- usnadňování přístupu k financování, například prostřednictvím mapování existujících kanálů, seznamování s inovativními nástroji financování (včetně vzájemného a skupinového financování a mikrofinancování), navrhování zjednodušení fiskálních pravidel a vytváření nových časově omezených finančních příležitostí – například za účelem usnadnění přístupu k soukromým, mezinárodním a mnohostranným zdrojům financování.

7. Uvedení navrhovaného evropského dialogu pro nestátní opatření v oblasti klimatu do praxe

7.1. Navrhovaný evropský dialog by měl fungovat v širším ekosystému správy v oblasti klimatu budované v návaznosti na Pařížskou dohodu. Vznikají další regionální a vnitrostátní akční programy a rámce (například v Latinské Americe a ve Spojených státech). Evropský dialog by mohl ze spolupráce s těmito platformami těžit a učit se od nich.

7.2. Dialog by měl být organizován nenáročným způsobem, kdy spíše než zřizování nových institucí bude upřednostňováno vytváření strategických vazeb mezi stávajícími programy, iniciativami a institucemi. EHSV bude hrát při zahájení dialogu jasnou úlohu a bude usilovat o podporu Evropské komise i jiných orgánů EU a o spolupráci s nimi. Tento institucionální mechanismus by mu při řešení otázky změny klimatu na evropské úrovni dodal na důvěryhodnosti. V této souvislosti EHSV podporuje návrh Evropského parlamentu na vytvoření vnitrostátních „víceúrovňových platform pro dialog o energetice a klimatu“, které by umožnily širokou diskusi ve všech členských státech o budoucnosti jejich politik v oblasti klimatu a energetiky.

7.3. V rámci evropského dialogu může existovat online platforma, jež by fungovala jako informační středisko, které bude zaznamenávat a přehledně prezentovat opatření v oblasti klimatu uskutečňovaná v rámci Evropy, a sloužila jako rozsáhlé úložiště dat, která mohou být podkladem pro strategickou analýzu a pro místní, celostátní i unijní politiky. S ohledem na co nejlepší využitelnost informačního střediska by tyto internetové stránky měly být přístupné a poskytovat možnost vyhledávání. Tyto internetové stránky by měly být propojeny s platformami, které fungují v kontextu UNFCCC, včetně platformy NAZCA⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁷⁾ Například „Jak vytvořit akční plán?“, „Jak získat podporu?“, „Jak motivovat voliče ke konkrétnímu jednání?“ atd.

⁽¹⁸⁾ <http://climateaction.unfccc.int/>.

7.4. Navrhovaný evropský dialog by měl iniciovat akce na podporu uznávání, zpětné vazby, učení a síťových funkcí ve prospěch nestátních subjektů. Některé akce tohoto druhu již existují, ale získaly by nový rozměr. Například:

- Již zavedené schůzky odborníků Střediska EHSV pro sledování udržitelného rozvoje by mohly nabýt nového významu, kdyby se v podobě „setkání technických odborníků“ staly součástí procesu plnění UNFCCC nebo součástí tematických a regionálních dialogů s cílem seznamovat se s existujícími opatřeními v oblasti ochrany klimatu.
- V rámci Evropského dne udržitelných společenství, který organizuje ECOLISE ve spolupráci s EHSV, by bylo možné zaměřit pozornost na místní společenství a ocenit jejich přínosy k opatřením v oblasti klimatu.
- Během výročních akcí pořádaných s podporou orgánů EU (např. Zelený týden, Evropský týden udržitelné energie, Evropský týden udržitelného rozvoje atd.) by mohla probíhat zasedání věnovaná opatřením nestátních subjektů v oblasti ochrany klimatu.

7.5. Pro navrhovaný dialog by mohlo být prospěšné jmenování odvětvových nebo tematických „velvyslanců pro opatření v oblasti klimatu“. Tito velvyslanci by mohli být pověřeni sjednáváním spolupráce mezi větším počtem zúčastněných stran, stanovováním strategických/tematických priorit, pořádáním akcí a vytvářením pobídek k novým opatřením v oblasti klimatu. Mohou rovněž fungovat jako kontaktní místa pro opatření nestátních subjektů v oblasti klimatu, například ve vztahu k Evropské komisi, členským státům a UNFCCC.

7.6. Navrhovaný proces by měl podporovat přístup k financování pro opatření nestátních subjektů v oblasti klimatu. Součástí toho by mohlo být:

- mapování možností financování;
- poradenství zaměřené na financovatelné plány;
- analyzování současného dialogu a konzultačních postupů s nestátními subjekty s cílem zavést nové metody a osvědčené postupy, jejichž účelem by bylo rozsáhlejší využívání stávajících evropských a mezinárodních fondů;
- snaha o to, aby příští víceletý finanční rámec EU sloužil vyšším ambicím nestátních subjektů v oblasti klimatu a stimuloval jejich činnost;
- zjišťování možností inovativního financování (vzájemné financování, skupinové financování, mikrofinancování, zelené dluhopisy atd.).

7.7. V zájmu zajištění věrohodnosti a vytvoření nenáročného institucionálního rámce by měli být jako organizační partneři přizváni ke spolupráci tito případní přispěvatelé:

- pro účely funkce „posuzování“ by se iniciátoři dialogu měli spojit s existujícími výzkumnými skupinami, iniciativami sledujícími opatření v oblasti klimatu a datovými platformami;
- pro účely funkce „uznávání“ by se mělo usilovat o spolupráci se stávajícími iniciativami zaměřenými na udělování cen, jako je cena Momentum for Change (Impuls ke změně) udělovaná UNFCCC, ocenění SEED⁽¹⁹⁾, Cena EHSV pro občanskou společnost atd.;
- pro účely funkce „zlepšování správy“ a „urychlování“ by měly být vytvořeny komunikační kanály, které budou například usnadňovat dialog a odborné technické postupy v oblasti UNFCCC nebo které budou využitelné v rámci příslušných postupů na úrovni EU a jejích členských států, například v rámci evropských poradních orgánů pro životní prostředí a udržitelný rozvoj (EEAC);
- co se týče podpůrné funkce, měly by být vytvořeny vazby se stávajícími programy. Přístup ke zdrojům financování a osvědčeným postupům lze například koordinovat s programem EU LIFE, nástrojem pro financování opatření v oblasti ochrany životního prostředí a klimatu, s grantovou podporou a půjčkami EIB či s dalšími evropskými programy. Dialog může zároveň mezi svými účastníky šířit souhrnné výsledky výzkumů prováděných v rámci programu Horizont 2020, které se týkají nestátních subjektů.

⁽¹⁹⁾ Ocenění za podnikání v rámci udržitelného rozvoje.

7.8. Prvním krokem pro evropský dialog pro nestátní opatření v oblasti klimatu by měla být akce pořádaná v první polovině roku 2018, kterou by inicioval EHSV v partnerství s Evropskou komisí a již by se zúčastnily všechny zainteresované sítě subjektů i zástupci dalších orgánů EU a členských států.

7.8.1. Tato akce by přispěla k dialogu Talanoa před zasedáním COP 24, v jehož rámci by smluvní strany a zainteresované subjekty nesmluvních stran byly vyzvány, aby spolupracovaly při pořádání místních, vnitrostátních, regionálních a celosvětových akcí s cílem vypracovat a zpřístupnit příslušné informace o tom, v jaké fázi jsme, kam chceme dospět a jak toho dosáhneme.

7.8.2. Tato akce by měla rovněž stanovit akční plán pro evropský dialog o nestátních opatřeních v oblasti klimatu na období 2018–2020, aby byl tento dialog uveden do praxe, a rovněž podrobný plán plnění funkcí ARIAS tohoto dialogu.

V Bruselu dne 15. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

532. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV, 14. 2. 2018–15. 2. 2018

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k

a) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Zajistit lepší fungování zadávání veřejných zakázek v Evropě a pro Evropu

[COM(2017) 572 final]

b) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Podpora investic prostřednictvím dobrovolného posouzení ex ante aspektů zadávání veřejných zakázek pro velké projekty infrastruktury

[COM(2017) 573 final]

c) Doporučení Komise o profesionalizaci zadávání veřejných zakázek – Budování architektury pro profesionalizaci zadávání veřejných zakázek

[C(2017) 6654 final – SWD(2017) 327 final]

(2018/C 227/06)

Zpravodaj: **Antonello PEZZINI**

Konzultace	Evropská komise, 17. 11. 2017
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	24. 1. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14/02/2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	107/1/1
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) je přesvědčen, že pouze transparentní, otevřený a konkurenceschopný systém veřejných zakázek na jednotném trhu by mohl nejen zajistit efektivitu veřejných výdajů, ale také by mohl občanům přinést vysoce kvalitní zboží a služby a skutečnou **evropskou kulturu zadávání inovativních, inteligentních, udržitelných a sociálně odpovědných zakázek**.

1.1.1. EHSV v tomto ohledu doporučuje podporovat využití kritéria „hospodářsky nejvýhodnější nabídky“ k výběru nabídky, zejména v případě služeb v oblasti duševního vlastnictví.

1.2. Výbor vítá nový balíček týkající se veřejných zakázek a zdůrazňuje, že je nutné:

- podporovat kvalitu a inovace v oblasti veřejných zakázek,
- zahrnovat environmentální a sociální aspekty,
- zajistit, aby byly veřejné zakázky chytřejší a účinnější.

1.3. Výbor zdůrazňuje význam inteligentního využívání zadávání veřejných zakázek pro pomoc při řešení globálních problémů, jako je změna klimatu, nedostatek zdrojů, nerovnosti nebo stárnutí společnosti, pro podporu sociální politiky, urychlení přechodu k udržitelnějším konkurenceschopnějším modelům dodavatelských řetězců a podnikatelským modelům a pro zlepšení přístupu malých a středních podniků a podniků sociální ekonomiky.

1.3.1. EHSV se domnívá, že je důležité rozvíjet větší otevřenost členských států vůči dobrovolnému mechanismu posuzování velkých projektů infrastruktury.

1.3.2. Výbor zdůrazňuje, že je třeba, aby bylo dobrovolné využívání nového mechanismu posouzení *ex ante* přitažlivé, a zadavateli by se proto mělo udělovat *Potvrzení o ověření shody*. EHSV podporuje větší profesionalizaci všech zúčastněných stran a větší zapojení sociálních podniků, zaměřených na boj proti podvodům a korupci prostřednictvím posílení digitální transformace zadávání veřejných zakázek.

1.4. Výbor zvláště oceňuje snahy o zlepšení přístupu malých a středních podniků a podniků sociální ekonomiky na trhy veřejných zakázek a zdůrazňuje, že stále existuje mnoho překážek pro jejich plnou účast; doporučuje zapojení profesních komor a organizací jako opatření k jejich ochraně a podpoře.

1.4.1. Sociální a environmentální aspekty získaly pro kvalifikaci veřejných zakázek rozhodující význam a EHSV zdůrazňuje význam a užitečnost těchto aspektů a doporučuje začlenění konkrétního sociálního a environmentálního obsahu do všech vzdělávacích programů na úrovni členských států i EU.

1.4.2. Bylo by vhodné zahájit kampaň na podporu používání technických norem v oblasti životního prostředí ISO 14000, sociálních norem ISO 26000, SA 8000:2014 a příslušných úmluv MOP ⁽¹⁾ a standardů kvality řízení a výroby UNI 11648:2016 týkajících se projektových manažerů a ISO 9000, případně obdobných technických požadavků na kvalitu daných vnitrostátními právními předpisy, ve specifikacích zakázek, a prostřednictvím Evropského sociálního fondu napomáhat malým podnikům k získání těchto norem.

1.5. Výbor považuje za nezbytné důrazně přistoupit k zajištění profesionalizace zadavatelů, jasně uznat získané nové kvalifikace a zajistit jim společný evropský rámec technických a elektronických dovedností, který umožní společný přístup na celý evropský vnitřní trh.

1.6. EHSV má za to, že by v zájmu zajištění účinného a uceleného rámce pro profesionalizaci zadávání veřejných zakázek bylo vhodnější, kdyby Komise místo doporučení přijala směrnici.

1.7. Podle Výboru by měl být zřízen veřejný elektronický rejstřík zadávání veřejných zakázek, který umožní rozšířit potenciální skupinu zúčastněných společností a také lépe zhodnotit účinnost a integritu postupu zadávání veřejných zakázek.

1.8. Výbor považuje za velmi důležité, aby Unie usilovala o to, aby měly na základě reciprocity na trhy veřejných zakázek usnadněný přístup třetí země, včetně přistupujících zemí a partnerských zemí evropské politiky sousedství, a to na stejném základě jako vnitrostátní společnosti.

1.9. EHSV se domnívá, že by doporučení Evropské komise (EK) adresovaná jednotlivým členským státům měla být doplněna o silné pobídky, pokud jde o vzdělávání, zaměřené na přístup ke strukturálním programům a fondům a k technickým standardům digitalizace, a přijetí etického kodexu o veřejných zakázkách na evropské úrovni.

⁽¹⁾ Základní úmluvy MOP, úmluva MOP č. 155 (bezpečnost a zdraví pracovníků) a úmluvy MOP č. 131, 1, 102.

1.10. EHSV doporučuje podporovat začleňování a využívání sociálních opatření jako strategických nástrojů při prosazování pokročilých politik v této oblasti.

1.11. EHSV doporučuje prostudovat možnost přijetí společného regulačního režimu pro přeshraniční zadávání veřejných zakázek jako 28. režimu, k němuž by se mohli zadavatelé dobrovolně připojit a získat tak záruku, že postupy budou v celém Evropském hospodářském prostoru shodné.

2. Souvislosti a aktuální situace

2.1. Veřejné zakázky nabízejí obrovský potenciální trh pro inovativní produkty a služby, pokud jsou strategicky využívány ke stimulaci hospodářství a uvolnění investic, zejména prostřednictvím investičního plánu pro Evropu, ke zvýšení produktivity a začlenění a ke zohlednění strukturálních a infrastrukturních změn nezbytných pro podporu inovací a růstu.

2.2. Podstatná část veřejných nákupů a investic do evropského hospodářství je prováděna prostřednictvím veřejných zakázek: veřejné orgány EU vynakládají každý rok přibližně 19 % HDP EU na nákupy služeb, prací a dodávek.

2.2.1. V 55 % zadávacích řízení se stále používá jako jediné kritérium pro zadání zakázky nejnižší cena, a nevěnuje se tak zvláštní pozornost kvalitě, udržitelnosti, inovacím a sociálnímu začlenění.

2.3. Devět z deseti rozsáhlých projektů infrastruktury se nerealizuje v souladu s plánováním uvedeným ve fázích realizace zakázky projektu, ani v souladu s finančním rozpočtem ani časovým harmonogramem, náklady jsou často překročeny až o 50 %⁽²⁾.

2.4. Regulační rámec pro zadávání veřejných zakázek má tradičně poměrně složitou a komplexní povahu, k níž se přidává extrémní roztržitost institucionální struktury vzhledem k tomu, je řízen různými subjekty na centrální, regionální a odvětvové úrovni, přičemž úkoly a funkce nejsou vždy jasně vymezeny.

2.5. Řízení postupů při zadávání veřejných zakázek a investic do infrastruktury vyžaduje od veřejné správy na různých úrovních velmi rozvinuté dovednosti, které nicméně doprovází různé problémy, jako je nerovnoměrná schopnost včas plánovat a určovat vhodné nástroje a prostředky; nízká profesionalita zadavatelů; velké množství orgánů veřejné správy s ohledem ke kapitolám řízených výdajů; nedostatečné množství shromážděných podpůrných organických informací a nehomogenní databáze řízené různými subjekty, často s nedostatečnou úrovní kvality a spolehlivosti.

2.6. Balíček o veřejných zakázkách z roku 2014 tuto složitost plně neřešil.

2.7. Zavádění využívání digitálních nástrojů na podporu řízení veřejných zakázek v EU je pomalé, v roce 2016 k jejich využívání přistoupily pouze čtyři země⁽³⁾. Tato situace ukazuje na potřebu většího využívání nových technologií ke zjednodušení a urychlení zadávacích řízení.

3. Návrhy Komise

3.1. Dnes předkládaný balíček zahrnuje čtyři hlavní oblasti:

3.1.1. **definice prioritních oblastí**, které je třeba zlepšit, a rozvíjet tak strategický přístup k zadávání veřejných zakázek se zaměřením na šest priorit;

3.1.2. **dobrovolné hodnocení ex ante velkých infrastrukturních projektů**, včetně zřízení asistenční služby doplněné mechanismy pro oznámení a výměnu informací, která bude schopná pomoci v počátečních fázích projektů s odhadovanou hodnotou přes 250 milionů EUR a projektů, které jsou velmi užitečné pro členský stát a jejichž hodnota je vyšší než 500 milionů EUR;

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2017_grow_046_ex_ante_voluntary_assessment_en.pdf.

⁽³⁾ COM(2017) 572 final, kapitola 2.

3.1.3. **doporučení o profesionalizaci veřejné správy a veřejných kupujících**, aby se zajistilo, že budou disponovat odbornými znalostmi a technickými a procesními znalostmi nezbytnými pro dodržování právních předpisů, a aby byla u investic zajištěna vysoká inovační a udržitelná kvalita a nejlepší poměr mezi kvalitou a cenou, a to i z hlediska sociální odpovědnosti;

3.1.4. **pokyny pro další inovace prostřednictvím nákupu zboží a služeb.**

4. Obecné připomínky

4.1. Výbor velmi vítá nový balíček týkající se veřejných zakázek a zdůrazňuje, jak již se dříve vyjádřil, že je nutné „podpořit kvalitu a inovace v oblasti veřejných zakázek, snížit zbytečnou byrokratickou zátěž, začlenit hlediska životního prostředí a sociální hlediska (na podporu ochrany zaměstnanosti a pracovních podmínek a rovněž ve prospěch zdravotně postižených osob a jiných znevýhodněných skupin),“ využívat v případě intelektuálních služeb na základě jediné nabídky kromě uplatňování hospodářsky nejvýhodnější nabídky také nejlepší nabídku, byť nemusí být levnější.

4.2. Využívání ekologických a sociálních kritérií by mělo být zaměřeno „na prosazení inteligentnější a účinnější podoby veřejných zakázek a větší profesionalizaci, zvýšení účasti malých a středních podniků“ včetně podniků sociální ekonomiky, „boj proti protekcionářství, podvodům a korupci či na podporu evropských veřejných zakázek přeshraniční povahy“⁽⁴⁾.

4.3. Výbor zdůrazňuje především význam inteligentního využívání zadávání veřejných zakázek pro pomoc při řádném řešení globálních problémů, jako je změna klimatu a nedostatek zdrojů nebo stárnutí společnosti, pro podporu sociální politiky, urychlení přechodu k udržitelnějším modelům dodavatelských řetězců a podnikatelským modelům a pro zlepšení příležitostí malých a středních podniků k získání veřejných zakázek.

4.4. EHSV považuje za důležité dobrovolně rozvíjet stále větší otevřenost členských států k:

- zajištění širšího uplatnění strategického zadávání veřejných zakázek s dobrovolnými mechanismy posouzení *ex ante* pro velké projekty infrastruktury,
- rozvoji systematické výměny osvědčených postupů v oblasti strategického zadávání veřejných zakázek,
- podpoře aktualizovaných pokynů týkajících se zeleného, sociálně odpovědného a inovačního zadávání veřejných zakázek.

4.5. Výbor považuje za nezbytné důrazně přistoupit k zajištění profesionalizace zadavatelů za využití osvědčení povinných minimálních požadavků, a zajistit jim společný evropský rámec technických a elektronických dovedností, který umožní společný přístup na celý evropský vnitřní trh prostřednictvím jediného centra kompetencí a interaktivní databáze.

4.5.1. Vzhledem k obrovskému významu sociálních a environmentálních aspektů při zadávání veřejných zakázek a k důležitosti a záruce, že dodržování těchto aspektů může vést k dosažení cílů sociálního začlenění a sociální a environmentální udržitelnosti, EHSV navrhuje a doporučuje, aby všechny vzdělávací programy zaměřené na větší profesionalitu zaměstnanců zapojených do veřejných zakázek zahrnovaly specifický obsah týkající se sociálních a environmentálních právních předpisů a zejména sociálních a environmentálních aspektů právních předpisů v oblasti veřejných zakázek.

4.5.2. Začlenění těchto aspektů reaguje na nové výzvy týkající se plného využití potenciálu možného strategického přínosu k horizontálním politickým cílům a k sociálním hodnotám, jako jsou inovace, sociální začlenění a hospodářská a environmentální udržitelnost.

4.5.3. Podle EHSV je proto nezbytné zajistit přísné dodržování těchto opatření, pokud jsou závazná, a podporovat jejich větší využití, pokud jde o opatření, která mohou zadavatelé uplatňovat na dobrovolném základě. EHSV důrazně žádá, aby byla spuštěna kampaň na podporu používání technických norem v oblasti životního prostředí ISO 14000, sociálních norem ISO 26000, SA 8000:2014, osmi základních úmluv MOP, úmluvy MOP č. 155 (bezpečnost a zdraví pracovníků) a úmluv MOP č. 131, 1, 102 a v oblasti řízení a výroby UNI 11648:2016 týkajících se projektových manažerů a norem kvality výroby ISO 9000. Při používání těchto norem a technických specifikací nových generací veřejných zakázek je

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 84.

nutné zajistit významnou podporu malých a středních podniků a podniků sociální ekonomiky, aby se předešlo jejich vyloučení a snížily se jejich náklady.

4.5.4. Začlenění inovačních kritérií vyžaduje – zejména u velkých infrastrukturních projektů – společnou strategickou vizi pro rozhodování o nákupech jak na základě kvalitativních kritérií nákladové efektivity, tak v případě ekonomicky výhodných nabídek na základě přístupu, který může zahrnovat sociální a environmentální kritéria nebo jiná kritéria, např. oběhového hospodářství.

4.5.5. Stejně tak, vzhledem k tomu, že členské státy nedostatečně využívají možnosti veřejných zakázek týkající se sociálních kritérií a opatření jakožto strategického nástroje na podporu udržitelných cílů sociální politiky, se navrhuje a doporučuje výrazně podporovat začlenění a využívání těchto sociálních kritérií a opatření, která mají oporu v právních předpisech EU o zadávání veřejných zakázek.

4.5.6. Výbor zvláště oceňuje snahy o zlepšení přístupu malých a středních podniků a podniků sociální ekonomiky na trhy veřejných zakázek a zdůrazňuje, že stále existuje mnoho překážek jejich účasti.

4.5.7. EHSV se domnívá, že na zrušení těchto překážek je třeba klást větší důraz, a to i posilováním systému přezkumu. V tomto ohledu je užitečné a nezbytné povzbuzovat a legitimizovat profesní komory a organizace ke společnému řešení sporů v případě malých podniků.

4.5.8. Měl by být zřízen veřejný elektronický rejstřík zadávání veřejných zakázek, který umožní rozšířit potenciální skupinu zúčastněných společností a také lépe zhodnotit účinnost a integritu procesu zadávání veřejných zakázek.

4.5.9. Rovněž by bylo důležité zahájit pilotní projekty s cílem podpořit zapojení malých a středních podniků prostřednictvím obchodních a inovačních zprostředkovatelů, jakož i zahájit evropské iniciativy pilotních školení za účelem profesionalizace evropských malých a středních podniků s cílem usnadnit jazykové a procesní znalosti menších podniků u centrálních zadavatelů.

4.6. EHSV důrazně podporuje propagaci společného přeshraničního zadávání veřejných zakázek, zejména inovativních projektů a nadnárodních sítí infrastruktury, s cílem podpořit zapojení malých podniků prostřednictvím obchodních a inovačních zprostředkovatelů, přičemž musí být zachována vysoká kvalita subdodávek, jež je však vhodné využívat jen v omezené míře.

4.7. Výbor zdůrazňuje, že je velmi důležité, aby EU usilovala o to, aby měly na trhy veřejných zakázek na základě reciprocity usnadněný přístup třetí země, včetně přístupujících zemí a partnerských zemí v rámci evropské politiky sousedství, a to na stejném základě jako vnitrostátní společnosti, a aby se rovněž do dvoustranných a mnohostranných dohod o volném obchodu vložila odpovídající ustanovení.

4.8. EHSV souhlasí s tím, aby byl na úrovni EU vytvořen veřejně přístupný registr smluv, který bude plně interoperabilní s vnitrostátními registry, v němž by byly transparentně zveřejňovány zadávané zakázky a jejich změny, při zajištění plné ochrany citlivých a osobních údajů, a to prostřednictvím digitální transformace a zavedení povinného elektronického zadávání veřejných zakázek do roku 2018.

4.9. Výbor opětovně zdůrazňuje význam strukturovaného dialogu s občanskou společností na základě dostupnosti otevřených a transparentních údajů s cílem vytvářet lepší analytické nástroje v oblasti systémů pro tvorbu politik založené na potřebách, jakož i systémů varování a boje proti korupci, a to i prostřednictvím lepšího využití financování projektů.

4.10. Měl by se posílit uživatelsky přívětivý mechanismus výměny informací jako nástroj řízení znalostí, který by používaly vnitrostátní orgány a zadavatelé pro sdílení osvědčených postupů, pro vzájemné učení o zkušenostech a pro vytvoření platformy EU věnované různým aspektům souvisejícím s projekty.

4.10.1. Je třeba podstatně zvýšit odbornou přípravu představitelů zadavatelů.

5. Partnerství mezi Evropskou komisí, regionálními a vnitrostátními orgány a podniky: mechanismus *ex ante*

5.1. Nový mechanismus *ex ante*, který navrhuje Evropská komise, může podle Výboru představovat cenný nástroj, pokud bude nadále flexibilní a dobrovolný a umožní samostatné využití tří složek, z nichž se skládá:

- asistenční službu,
- mechanismus oznamování pro infrastrukturní projekty nad 500 milionů EUR,
- mechanismus výměny informací,

které musí být možné snadno a samostatně použít pro každý projekt a které musí zajistit dodržení záruk důvěrnosti.

5.2. Pro EHSV je důležité, aby byl standardní formulář oznámení i nadále jednoduchý a přehledný a aby elektronický postup zaručil důvěrnost citlivých informací.

5.3. Podle EHSV by měl být systém asistenční služby uspořádán jako síť dílčích asistenčních služeb na vnitrostátní/regiónální úrovni, aby byla zajištěna blízká pomoc, přičemž by se opíral o síť jako BC Net a Solvit.

5.4. Mechanismus výměny informací by měl zajistit uživatelsky přívětivou interaktivní databázi, přizpůsobenou potřebám uživatele, se zvláštním řídicím a kontrolním výborem složeným ze zástupců zadavatelů a společností v členských státech.

5.5. Pokud jde o mechanismus posouzení *ex ante*, Výbor zdůrazňuje, že je třeba, aby byl tento systém přitažlivý, a proto by se mělo udělovat Potvrzení o ověření shody jako výsledek posouzení Evropskou komisí.

6. Architektura pro profesionalizaci zadávání veřejných zakázek

6.1. Doporučení, které Evropská komise adresuje členským státům, je plně přijatelné. EHSV se nicméně domnívá, že by v zájmu zajištění účinného a uceleného rámce pro profesionalizaci zadávání veřejných zakázek bylo vhodnější, kdyby Komise namísto pouhého doporučení, jež není závazné, přijala směrnici.

6.2. Výbor se domnívá, že pokud budou tato doporučení prováděna, měla by být zajištěna návazná opatření:

6.2.1. pilotní iniciativa společné odborné přípravy odborníků různých veřejnoprávních a soukromých subjektů zapojených do procesu zadávání veřejných zakázek, počínaje přeshraničními, rovněž s cílem definovat schopnosti a dovednosti, které by měl každý odborník v oblasti veřejných zakázek mít;

6.2.2. mandát pro CEN-CENELEC-ETSI pro standardní technické normy digitalizace zakázek, které zaručí transparentnost, dostupnost a plnou interoperabilitu;

6.2.3. rychlé zahájení pilotních projektů s cílem podpořit zapojení malých a středních podniků a podniků sociální ekonomiky prostřednictvím obchodních a inovačních zprostředkovatelů;

6.2.4. přístup účastníků procesu zadávání veřejných zakázek k programu Justice 2014–2020, resp. k části týkající se justičního vzdělávání, včetně jazykového vzdělávání o právní terminologii, s cílem podpořit společnou právní a soudní kulturu v oblasti zadávání veřejných zakázek a vzájemného učení;

6.2.5. zahrnutí zásahů společné profesionalizace subjektů zabývajících se zadáváním veřejných zakázek na vnitrostátní, regionální a místní úrovni mezi programové osy strukturálních fondů, zejména sociálního fondu;

6.2.6. nabídka 300 stipendií EU pro účast na příslušných kurzech Evropského institutu veřejné správy v Maastrichtu a na Akademii evropského práva v Trevíru;

6.2.7. v rámci dialogu s občanskou společností přijetí etického kodexu o veřejných zakázkách ze strany subjektů zapojených do procesů zadávání veřejných zakázek na evropské úrovni, které by zajistilo také dodržování náročných sociálních a environmentálních norem.

6.3. EHSV by uvítal zvážení možnosti jednotného doplňkového legislativního režimu pro velké transevropské zakázky, který by byl osmadvacátým režimem, volně použitelným zadavateli, a zajistil by shodné podmínky a postupy na celém jednotném trhu.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví výkonnostní emisní normy pro nové osobní automobily a pro nová lehká užitková vozidla v rámci integrovaného přístupu Unie ke snižování emisí CO₂ z lehkých vozidel a kterým se mění nařízení (ES) č. 715/2007

[COM(2017) 676 final – 2017/0293 (COD)]

(2018/C 227/07)

Zpravodaj: **Dirk BERGRATH**

Konzultace	Evropský parlament, 5. 2. 2018 Rada, 9. 2. 2018
Právní základ	čl. 192 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	24. 1. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	124/1/3

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV v zásadě vítá návrhy Komise jakožto vyvážený kompromis mezi cíli klimaticky neutrální mobility, inovativnosti evropského automobilového průmyslu a zachování kvalitních pracovních míst.

1.2. Za velmi ambiciózní považuje EHSV zejména dílčí cíl dosáhnout do roku 2025 snížení emisí o 15 % oproti roku 2021, neboť změny ve spalovacích motorech, které si splnění takového cíle vyžádá, jsou na hranici technických možností. EHSV od Komise očekává, že bude průběžně monitorovat schvalování typu u nových vozidel, aby do nich již v budoucnu nebyly montovány nepřipustné součásti motoru. Dosažení cílů v oblasti snížení emisí do roku 2025 bude zvláště obtížné u lehkých užitkových vozidel, která mají delší výrobní a vývojové cykly. Přesto se EHSV domnívá, že směřování trhu k vozidlům s nulovými či nízkými emisemi, resp. hybridním vozidlům představuje příležitost.

1.3. EHSV vítá zvýšení kvality dozoru nad trhem, jehož má být dosaženo měřením a sledováním reálné spotřeby pohonných hmot na základě povinnosti výrobců montovat do nových vozidel normalizovaná zařízení.

1.4. Strukturální proměna spočívající v přechodu na alternativní pohonné systémy – spolu s digitalizací, autonomním řízením a dalšími faktory – přinese pronikavé změny v hodnotových řetězcích automobilového odvětví. EHSV vítá postoj Komise, která chce v Evropě umístit elektromobilní hodnotový řetězec („EU Battery Alliance“), žádá ovšem ráznější postup.

1.5. Od toho, jak rychle se tato strukturální proměna uskuteční, se bude odvíjet ohrožení pracovních míst a zaměstnanosti. EHSV vyzývá Komisi k tomu, aby této strukturální proměně napomohla průmyslovou politikou, jelikož chybí úplné posouzení sociálních a hospodářských dopadů. EHSV nesouhlasí s hromadným propouštěním.

1.6. V rámci průběžného hodnocení, které má být provedeno v roce 2024, by mělo být podle názoru EHSV posouzeno, nakolik se podařilo dosáhnout cílů politiky v oblasti klimatu, inovací a zaměstnanosti. Dosažení těchto cílů závisí především na tom, jak se do roku 2024 rozvine trh s alternativními pohonnými systémy, v jak velkém rozsahu se podaří vybudovat síť dobíjecích stanic a jak dalece postoupí modernizace a transformace elektrických sítí s cílem uspokojit znatelně se zvyšující poptávku po elektřině.

1.7. EHSV žádá, aby byla v rámci průběžného hodnocení zmapována situace ohledně kvalifikací, rekvalifikace a odborné přípravy zaměstnanců a aby byla vypracována aktuální analýza, která ukáže, ve kterých oblastech je třeba přijmout (dodatečná) opatření pro další rozvoj dovedností a kvalifikací zaměstnanců v automobilovém průmyslu s ohledem na strukturální proměnu.

1.8. EHSV je toho názoru, že případné prostředky ze sankcí, které vzniknou na základě tohoto nařízení v jeho stávajícím i přepracovaném znění, by měly být použity na podporu odvětví a jeho pracovníků v souvislosti s přechodem na nízkouhlíkové produkty. Je třeba vyčlenit další finanční prostředky na to, aby byl zaměstnancům zaručen přístup na trh práce.

2. Úvod

2.1. Hlavy států a předsedové vlád EU ⁽¹⁾ stanovili v říjnu 2014 povinný cíl snížit do roku 2030 emise vytvořené celým hospodářstvím EU minimálně o 40 % ve srovnání se stavem v roce 1990. Tento cíl se opírá o celosvětové prognózy, které jsou v souladu se střednědobým cílem Pařížské dohody o změně klimatu (COP 21) ⁽²⁾. Rada zemí v současnosti provádí opatření pro nízkoemisní dopravu, která mají mj. podobu norem pro silniční vozidla, a spolu s tím často i opatření pro zlepšení kvality ovzduší.

2.2. V rámci evropské strategie pro nízkoemisní mobilitu ⁽³⁾, která byla uveřejněna v červnu 2016, byl stanoven cíl snížit do roku 2050 emise skleníkových plynů pocházející z dopravy ve srovnání s rokem 1990 alespoň o 60 % a dosáhnout toho, aby vykazovaly jasnou tendenci k nulové hodnotě. V této strategii bylo jasné konstatováno, že je nutné využívat ve větší míře vozidla s nízkými/nulovými emisemi, aby se do roku 2030 výrazně zvýšil jejich podíl na trhu a aby EU z dlouhodobého hlediska vytrvale směřovala k mobilitě s nulovými emisemi.

2.3. Prvním krokem bylo to, že se tato strategie stala součástí legislativního balíčku předloženého v květnu 2017 ⁽⁴⁾ a byla provedena v rámci sdělení „Evropa v pohybu – Agenda pro sociálně spravedlivý přechod na čistou, konkurenceschopnou a propojenou mobilitu pro všechny“ ⁽⁵⁾, které bylo uveřejněno rovněž v květnu 2017.

2.3.1. Cílem tohoto sdělení je zvýšit bezpečnost silničního provozu, podpořit spravedlivější systém mýtného, snížit emise CO₂, znečištění ovzduší, přetíženost silnic a administrativní zátěž pro podniky, bojovat proti nelegálnímu zaměstnávání a zaručit pracovníkům důstojné podmínky a přiměřenou dobu odpočinku.

2.3.2. Ve sdělení se konkrétně uvádí, že v EU mají být vyvíjena, nabízena a vyráběna nejlepší nízkoemisní, síťově propojená a automatizovaná řešení v oblasti mobility, vybavení a vozidel a že EU chce mít k dispozici nejmodernější infrastrukturu, která je bude podporovat. Mimoto se v něm zdůrazňuje, že EU musí v celosvětovém měřítku převzít vedoucí roli při řízení trvale probíhajících změn v automobilovém průmyslu a musí navazovat na velké pokroky, kterých již bylo dosaženo.

2.4. Návrh nařízení je součástí rozsáhlejšího balíčku opatření pro oblast mobility ⁽⁶⁾, který zahrnuje i opatření na straně poptávky, jež mají podporovat opatření na straně nabídky, která jsou obsažena v tomto návrhu. Prostřednictvím směrnice 2009/33/ES o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel má být posílen trh s čistými a energeticky účinnými silničními vozidly. Navržená změna ⁽⁷⁾ zajišťuje, aby směrnice zahrnovala všechny příslušné metody zadávání veřejných zakázek a aby poskytovala jednoznačné a dlouhodobé signály pro trh. Navíc bylo zjednodušeno uplatňování jejich ustanovení a zajištěno jejich účinné používání. Kromě toho se má rovněž zvýšit příspěvek odvětví dopravy ke snižování emisí CO₂ a látek znečišťujících ovzduší a podpořit konkurenceschopnost a růst tohoto odvětví.

⁽¹⁾ Závěry Evropské rady ze dne 24. října 2014.

⁽²⁾ http://unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php.

⁽³⁾ COM(2016) 501 final.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 95, Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 181, Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 188, Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 195.

⁽⁵⁾ COM(2017) 283 final.

⁽⁶⁾ COM(2017) 675 final, COM(2017) 647 final, COM(2017) 648 final, COM(2017) 652 final, COM(2017) 653 final.

⁽⁷⁾ COM(2017) 653 final.

3. Návrh nařízení ⁽⁸⁾

3.1. Návrh nařízení má podle Komise umožnit dosažení cílů, které stanovila Pařížská klimatická dohoda, snížit spotřebitelské ceny pohonných hmot, posílit konkurenceschopnost automobilového průmyslu a vytvořit nová pracovní místa. Proces dekarbonizace, k němuž mají přispět především alternativní pohonné systémy, je označován jako nezvratný.

3.2. Komise od návrhu očekává, že v období od roku 2020 do roku 2030 se díky němu objem emisí CO₂ sníží zhruba o 170 milionů tun a v důsledku toho se zlepší kvalita ovzduší. Hrubý domácí produkt má do roku 2030 vzrůst až o 6,8 miliardy EUR a má vzniknout 70 000 nových pracovních míst.

3.3. Na straně spotřebitelů Komise očekává v roce 2025 průměrné úspory nákladů při nákupu nového vozidla ve výši 600 EUR, v roce 2030 pak ve výši 1 500 EUR (za celý životní cyklus vozidla). V rámci celé Unie mají činit souhrnné úspory nákladů na pohonné hmoty 18 miliard EUR ročně, což je celkem 380 milionů tun ropy za období od roku 2020 do roku 2040.

3.4. Návrh Komise na snížení míry emisí CO₂ z osobních automobilů a lehkých užitkových vozidel má tyto základní prvky:

3.4.1. Další snížení cílových hodnot CO₂ o 30 % do roku 2030 na základě cílových hodnot stanovených pro rok 2021 ve výši 95 g/km u osobních automobilů a 147 g/km u lehkých užitkových vozidel do roku 2021 (měřeno za použití nového evropského jízdního cyklu). Dílčím cílem je snížit cílové hodnoty CO₂ o 15 %, což by mělo zároveň umožnit co nejrychlejší dosažení celkového cíle (včetně jistoty investic pro tento průmysl).

3.4.2. Od roku 2021 se budou hodnoty emisí určovat na základě celosvětově harmonizovaného zkušebního postupu pro lehká vozidla (Worldwide Harmonised Light Vehicle Test Procedure, WLTP), který platí od 1. září 2017. V důsledku změny zkušební postupu se cíle stanovené pro rok 2025 a 2030 uvádějí v procentech.

3.4.3. Tento projekt v zásadě neupřednostňuje žádný konkrétní druh technologie. Rozlišuje se v něm mezi vozidly, která nevytvářejí žádné emise (*zero-emission vehicles* – ZEV), a vozidly, která produkují méně než 50 g CO₂/km (*low-emission vehicles* – LEV) – což jsou především vozidla, která mají kromě pohonu na bázi spalovacích motorů navíc i pohon elektrický (*plug-in hybrids* – PHEV). Pro oba druhy vozidel byla stanovena referenční hodnota ve výši 15 % do roku 2025 a 30 % do roku 2030. Výrobci, kteří tyto referenční hodnoty překročí, získají na svou specifickou cílovou hodnotu bonus v maximální výši 5 g/km. Při určování tohoto podílu se zohledňují emisní vlastnosti daných vozidel, přičemž *zero-emission vehicles* mají větší bodovou hodnotu než *low-emission vehicles*. Nepočítá se s udělováním sankcí.

3.5. Zohledňovány jsou rovněž tzv. ekologické inovace, které se neprojevují v oficiálních standardních zkouškách, a to do výše 7 g CO₂/km. V roce 2025 má být tento zvláštní režim revidován. Počínaje rokem 2025 mají být za ekologické inovace poprvé považována také energeticky účinnější klimatizační zařízení.

3.6. V případě překročení (dílčích) cílových hodnot specifických pro výrobce je stanovena sankce ve výši 95 EUR za g CO₂/km a vozidlo. Monitorování emisí CO₂ u nově registrovaných vozidel provádí Evropská agentura pro životní prostředí (EEA). Z působnosti nařízení jsou vyňati výrobci, kteří mají méně než 1 000 nových registrací za rok.

3.7. V souvislosti s návrhem nařízení Komise uvádí celou řadu doplňujících aktivit, iniciativ a programových priorit. V tomto ohledu je třeba zmínit zejména informativní přehled „Driving Clean Mobility: Europe that defends its industry and workers“ (Za čistou mobilitu: Evropa, která brání svůj průmysl a pracovníky). Komise v něm poukazuje na to, že v letech 2007–2015 bylo investováno 375 milionů EUR do výzkumu v oblasti baterií, přičemž v letech 2018–2020 má být na tento výzkum uvolněno dalších 200 milionů EUR z programu Horizont 2020. Podporována má být především nová generace baterií a začátkem roku 2018 má být předložen plán činnosti „EU Battery Alliance“. Cílem je zajistit, aby celý hodnotový řetězec spojený s výrobou baterií sídlil v Evropě ⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ Tato kapitola vychází z dokumentů COM(2017) 676 final a *Návrhy ohledně cílů na období po roce 2020 pro emise CO₂ u osobních automobilů a dodávek* (https://ec.europa.eu/clima/policies/transport/vehicles/proposal_en).

⁽⁹⁾ Evropská komise: *Driving Clean Mobility: Europe that defends its industry and workers* (Za čistou mobilitu: Evropa, která brání svůj průmysl a pracovníky).

4. Obecné připomínky

4.1. EHSV v zásadě vítá návrhy Komise jakožto vyvážený kompromis mezi různými cíli. Návrh představuje důležitý krok na cestě ke klimaticky neutrální mobilitě, přičemž zároveň podporuje inovativnost evropského automobilového průmyslu a umožňuje zachování kvalitních pracovních míst a postupný a sociálně citlivý přechod na nové výrobní struktury. Cíl snížit emise CO₂ o 30 % odpovídá cíli, který pro odvětví nepodléhající systému obchodování s emisemi stanoví plán EU pro ochranu klimatu do roku 2030.

4.2. EU svým návrhem otevírá novou kapitolu mobility, která se zjevně setkává se stále příznivějším ohlasem i mezi obyvateli. Tato změna smýšlení občanů je patrná zejména v souvislosti se skandálem kolem emisí dieselových motorů. Patří sem i odlišné vzorce chování v oblasti mobility, posílení veřejné osobní dopravy a vpsled i cíl rozvíjet a uskutečňovat koncepce jednotné a integrované dopravy.

4.3. Za velmi ambiciózní považuje EHSV dílčí cíl dosáhnout do roku 2025 snížení emisí o 15 % oproti roku 2021. Splnění tohoto cíle si vyžádá změny ve spalovacích motorech, které jsou na hranici technických možností. To platí zejména pro lehká užitková vozidla, která mají delší výrobní a vývojové cykly. Z tohoto důvodu by mělo být v roce 2024 provedeno posouzení, na jehož základě se rozhodne, zda mají být cíle stanovené pro rok 2030 zachovány, nebo mohou být změněny. Při současném vývoji pronikání vozidel s nulovými či nízkými emisemi a plug-in hybridních elektrických vozidel na trh se tento dílčí cíl zdá být náročný, ale dosažitelný.

4.4. EHSV vítá doplňující ustanovení o posílení dozoru nad trhem, jehož má být dosaženo měřením a sledováním reálné spotřeby pohonných hmot na základě povinnosti výrobců montovat do nových vozidel normalizovaná zařízení. Takto získané údaje pak budou moci vyhodnocovat nejen výrobci, ale i nezávislé třetí strany. Toto opatření by mohlo představovat funkční obdobu měření emisí za skutečného silničního provozu, které je z důvodu srovnatelnosti výsledků zkoušek neproveditelné.

4.5. EHSV podotýká, že řešení zvolené v návrhu nařízení, tj. výfukové emise, má při všech svých výhodách pouze omezenou výpovědní hodnotu. Při výrobě vozidel, baterií a elektřiny například vznikají emise CO₂, na něž má vliv rovněž množství ujetých kilometrů a způsob jízdy. EHSV poukazuje rovněž na to, že snahy o technické vylepšování vozidel mohou být mařeny vlivem jiných druhů dopravy, například letecké, která má podle předpovědí narůstat.

4.6. EHSV odkazuje na svou činnost týkající se strukturální proměny automobilového průmyslu spočívající v přechodu k alternativním (ekologickým) pohonným systémům, k digitalizaci a síťovému propojování a k autonomnímu řízení, což jsou změny, z nichž mohou vyplývat určitá rizika pro zaměstnanost a z nichž by bylo možné vyvodit, jakým směrem by se měly ubírat nové kvalifikace. EHSV zde například doporučuje, aby Evropská komise vytvořila právní a regulační rámec, který při procesu restrukturalizace umožní rychlé využití podpůrných programů⁽¹⁰⁾. V prvé řadě by zde mohlo jít o strukturální fondy EU, jako je například Fond pro přizpůsobení se globalizaci a Evropský sociální fond (ESF). Mohly by být rovněž zavedeny projekty po vzoru společnosti Airbus.

4.7. Evropský automobilový průmysl zaměstnává přímo v oblasti automobilové výroby okolo 2,3 milionu pracovníků a vytváří osm procent celkové přidané hodnoty. Toto vysoce inovativní odvětví nepřímo zaměstnává 10 milionů pracovníků a směřuje do něj 20 procent financí průmyslového výzkumu v Evropě.

4.8. EU patří k největším světovým výrobcům motorových vozidel a představuje největšího soukromého investora v oblasti výzkumu a vývoje. Tento průmysl je na světové špici také například z hlediska inovací výrobků, výrobních technologií, prvotřídního designu a alternativních pohonných systémů. V důsledku toho se v roce 2016 každý čtvrtý automobil na světě vyrobil v evropských montážních závodech a automobilový průmysl vytváří 4 % evropského HDP⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ Informační zpráva CCMI/148, odstavec 1.5.

⁽¹¹⁾ Informační zpráva CCMI/148, odstavec 2.1.

4.9. EHSV vítá návrh Komise, aby transformace automobilového průmyslu probíhala sociálně přijatelným způsobem. Strukturální proměna spočívající v přechodu na alternativní pohonné systémy – spolu s digitalizací, autonomním řízením a dalšími faktory – přinese pronikavé změny v hodnotových řetězcích automobilového odvětví. S tím je na jedné straně spojena otázka, které součástky si výrobci vyrábějí sami a které nakupují. Tvorba přidané hodnoty v souvislosti s elektronickými součástkami je zatím z převážné části záležitostí dodavatelů, přičemž v oblasti výroby bateriových článků ještě stále dominují asijské výrobce. EHSV proto vítá postoj Komise, která chce v Evropě umístit elektromobilní hodnotový řetězec (viz odstavec 3.7 „EU Battery Alliance“). Otevřenou otázkou v tuto chvíli zůstává to, jakou technologii bude nová generace bateriových článků využívat a jak se bude v průběhu času vyvíjet poměr ceny a výkonu. EHSV v této věci doporučuje, aby Komise průběžně sledovala vývoj situace.

4.9.1. Kýžený přechod od klasických pohonných systémů na bázi spalovacích motorů k alternativním systémům pohonu vytváří strukturální zlom. Tradiční typy výroby se musí buď výrazně proměnit, nebo je musí nahradit nové typy výroby. V případě vozidel, která mají pouze elektrický pohon, se to týká spalovacího motoru, celé převodovky, výfukových zařízení a dalších částí. K tomu je třeba přičíst elektromotor a baterie včetně výroby bateriových článků. Jednotlivé součástky se však velmi odlišnou měrou podílejí na tvorbě přidané hodnoty v automobilovém odvětví, a spolu s tím se liší i důsledky pro zaměstnanost a kvalifikační požadavky.

4.9.2. V jedné ze svých studií dospěla společnost FEV⁽¹²⁾ k závěru, že výrobní náklady u automobilů na elektrické baterie koncipovaných jako vozy střední třídy činí zhruba 16 500 EUR. Základní součásti tvoří elektromotory (800 EUR), výkonová elektronika (1 400 EUR) a baterie (6 600 EUR). U samotných baterií, které tvoří 40 % nákladů, připadá 70 % na výrobu článků. Elektromobily jsou mnohem méně složité, a mají-li být vyráběny ve velkém množství, je nezbytné, aby zaměstnanci měli nové kvalifikace: elektrotechnika/elektronika, elektrochemie, povrchové úpravy, termoregulace, inženýrské řídicí a regulační technologie, obeznamenost s vysokonapěťovými technologiemi, principy působení elektrické energie a chováním materiálů atd. při montážních a opravářských činnostech.

4.9.3. I když Komise počítá s příznivými dopady na zaměstnanost, jsou zde jistá rizika. Institut Fraunhofer IAO v jedné z nedávných studií⁽¹³⁾ zkoumá kvantitativní dopady na zaměstnanost na základě scénáře, podle něhož by měl být v roce 2030 25 % podíl elektrických vozidel a 15 % podíl plug-in hybridních elektrických vozidel, a který tudíž zhruba odpovídá návrhu Komise. Z prvních výsledků vyplývá, že v nejlepším případě zanikne v souvislosti s přechodem na nové technologie do roku 2030 přibližně 10–12 % pracovních míst v oblasti výroby pohonných systémů. Jen v Německu by to představovalo 25 000 až 30 000 pracovních míst. Čím menší při tom bude skutečný podíl plug-in hybridních elektrických vozidel, tím bude tento negativní dopad výraznější (v případě 5 % podílu by zaniklo 15–18 % pracovních míst). Totéž by nastalo při urychleném ukončení používání dieselové technologie, která má z důvodu větší složitosti zejména u dodávaných dílů o 30–40 % větší vliv na zaměstnanost než součásti do motorů benzínových. Rizika pro zaměstnanost přináší současně také digitalizace a stále častější lokalizace výroby ve velkých regionech světa.

4.9.4. Obecně vzato se dá očekávat, že se tyto nepříznivé důsledky budou projevovat asymetricky, jak z hlediska doby, tak i místa jejich výskytu. Koneční výrobci a velcí dodavatelé jsou schopni jim prostřednictvím inovací a nových obchodních modelů čelit lépe než drobní a úzce specializovaní dodavatelé součástí. Kromě toho se budou pracovní místa spojená s novými technologiemi a službami více soustřeďovat v městských aglomeracích a méně pak v okrajových regionech, což musí být zohledněno při přípravě příslušných rámcových programů.

4.9.5. Od toho, jak rychle se tato strukturální proměna uskuteční, se bude odvíjet ohrožení pracovních míst a zaměstnanosti. EHSV proto vítá návrh Komise, který již nyní tomuto průmyslu přináší jistotu investic a dává mu možnost začít již dnes s přípravou a prováděním této strukturální proměny. EHSV vyzývá Komisi k tomu, aby této strukturální proměně napomohla průmyslovou politikou, a předešla tak negativním reakcím ze strany zaměstnanců. V tomto ohledu má rozhodující význam trojstranný a dvoustranný dialog.

⁽¹²⁾ Frankfurter Allgemeine Zeitung/FAZ ze dne 16. prosince 2016 (FEV = Forschungsgesellschaft für Energietechnik und Verbrennungsmotoren, tj. Výzkumná společnost pro energetické technologie a spalovací motory).

⁽¹³⁾ Fraunhofer IAO 2017: ELAB 2.0 – Dopady elektrifikace vozidel na zaměstnanost, Stuttgart (předběžné výsledky).

4.9.6. EHSV konstatuje, že první, byť skrovné kroky již někteří výrobci učinili, když oznámili, jaké nové modely elektromobilů chtějí do roku 2025 uvést na trh a jaký má být jejich podíl na nově registrovaných vozidlech.

4.10. Na podporu trvalé a regionálně vyvážené dekarbonizace dopravy hodlá Komise v rámci Nástroje pro propojení Evropy uvolnit 800 milionů EUR na budování interoperabilních dobíjecích stanic. To by mělo podnítit ke značným dalším veřejným a soukromým investicím (v současnosti je v EU v provozu 200 000 dobíjecích stanic, potřebných je však 800 000). Dalších 200 milionů EUR bude uvolněno na vytváření partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti vývoje baterií nové generace. A v neposlední řadě chce Komise zavádění alternativních pohonných systémů podpořit stanovením cílů pro veřejné orgány, které by měly ve větší míře než doposud dbát na pořizování vozidel s nízkými (LEV) nebo nulovými emisemi (ZEV).

4.11. EHSV je toho názoru, že případné prostředky ze sankcí, které vzniknou na základě tohoto nařízení v jeho stávajícím i přepracovaném znění, by měly být použity na podporu odvětví a jeho pracovníků v souvislosti s přechodem na nízkouhlíkové produkty. Na dobré cestě k dosažení cílů v oblasti snižování emisí, které byly stanoveny pro rok 2021, je v současnosti jen menšina automobilových výrobců.

4.12. Snižování závislosti na dovozu ropy je sice vítané, může však vzniknout závislost nová v souvislosti s dostupností některých surovin (lithia, kobaltu a niklu, které se dovážejí ze vzdálených oblastí). EHSV rovněž očekává, že budou zajištěny dostatečné dodávky elektřiny z obnovitelných zdrojů energie.

4.13. Průběžné hodnocení nařízení

4.13.1. V roce 2024 provede Komise průběžné hodnocení nařízení s cílem posoudit, zda zvolená cesta přináší výsledky.

4.13.2. Jelikož v současnosti nelze odhadnout kvantitativní rozsah strukturální proměny, kterou představuje přechod od spalovacích motorů k alternativním pohonným systémům, bylo by především zapotřebí sledovat, jak se do roku 2024 rozvine trh s alternativními pohonnými systémy, v jak velkém rozsahu se podaří vybudovat síť dobíjecích stanic (která je nezbytnou podmínkou) a jak dalece postoupí modernizace a transformace elektrických sítí s cílem uspokojit znatelně se zvyšující poptávku po elektřině.

4.13.3. EHSV očekává, že toto průběžné hodnocení přinese informace o tom, co bylo učiněno v oblasti kvalifikací, rekvalifikace a odborné přípravy zaměstnanců. Ve kterých oblastech je třeba s ohledem na strukturální proměnu přijmout (dodatečná) opatření pro další rozvoj dovedností a kvalifikací zaměstnanců v automobilovém průmyslu? Do jaké míry umožňují zamýšlená opatření (viz Rada pro dovednosti v evropském automobilovém průmyslu) uskutečnit změny v oblasti kvalifikací? V této souvislosti se EHSV domnívá, že je především na odborových svazech v tomto odvětví, aby dále podněcovaly trojstranný dialog v oblasti průmyslové politiky. Kromě toho musí být vyčleněny nezbytné prostředky, které zaměstnancům umožní setrvat na trhu práce.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých aspektech smluv o prodeji zboží, kterou se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES a kterou se zrušuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES

[COM(2017) 637 final]

(2018/C 227/08)

Zpravodajové: **Christophe LEFÈVRE**

Jorge PEGADO LIZ

Lech PILAWSKI

Konzultace	Evropská rada, 17. 11. 2017 Evropský parlament, 13. 11. 2017
Právní základ	Články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato na plenárním zasedání	15. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	160/5/13
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Rozdíly smluvního práva v různých členských státech spotřebitele nepobízejí k nákupům v jiných zemích EU.

1.2. Navíc důvěra podnikatelů v přeshraniční prodej se stále nelepší. Podle posledního průzkumu na úrovni EU cítí 58 % všech maloobchodníků v EU při prodeji online důvěru, avšak pouze 28 % cítí důvěru při prodeji online do jiných zemí EU ⁽¹⁾.

1.3. Postoje jak Evropského parlamentu (EP), tak Rady k návrhům Komise z roku 2015 ⁽²⁾, pokud jde o prodej zboží online a v přímém styku, dokládají, že jak vyjádřil EHSV ve svém stanovisku k těmto návrhům ⁽³⁾, pravidla použitelná pro prodej zboží by měla být stejná neohledně na prodejní kanál.

1.4. EHSV je tedy potěšen tím, že zkoumaný pozměněný návrh rozšiřuje oblast působnosti návrhu směrnice o některých aspektech smluv o prodeji zboží online tak, aby se vztahovala i na prodej v přímém styku.

1.5. EHSV však vyzývá Komisi, aby ve svém návrhu zohlednila těchto několik doporučení:

a) návrh by neměl vést ke zkrácení záruční lhůty v některých členských státech, ani k vytvoření hierarchie práv;

⁽¹⁾ Podle analýzy provedené v rámci hodnocení kvality spotřebitelského a marketingového práva v EU se 46 % maloobchodníků, kteří využívají prodej na dálku, domnívá, že náklady spojené s různými zásadami ochrany spotřebitele a smluvním právem představují závažnou překážku pro přeshraniční prodej. Pro 72 % spotřebitelů představují rozdíly v právech spotřebitelů v případě vadných výrobků důležité hledisko při rozhodování o nákupu s fyzickou přítomností v jiném státě EU.

⁽²⁾ COM(2015) 634 final a COM(2015) 635 final.

⁽³⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 57.

- b) výjimka ze závazné povahy směrnice na základě pouhé dohody smluvních stran by měla být možná pouze tehdy, pokud by tato dohoda zaručovala nezávislost a účinnou ochranu spotřebitelů;
- c) návrh by měl spotřebitelům umožnit podat žalobu přímo proti výrobci;
- d) do ustanovení směrnice by mělo být začleněno kritérium trvanlivosti (zásoba náhradních dílů);
- e) návrh by měl obsahovat pravidla pro prodloužení záruční lhůty o dobu, po kterou nebyl výrobek k dispozici kvůli opravě, nebo dobu nedostupnosti služby;
- f) návrh by měl zahrnovat upřesnění, pokud jde o zabezpečení platebních rozhraní nebo o spoluzodpovědnost prodejních platforem (Marketplace) v případě podvodu nebo uplatnění záruky;
- g) výrobce a prodejce by měli nést spoluzodpovědnost v případech, kdy se spotřebitel rozhodne pro opravu nebo výměnu zboží, aniž by bylo dotčeno právo na nápravu, které již stanoví článek 16, a právo na předběžnou výzvu určenou prodeji;
- h) je třeba vyjasnit formulaci ustanovení týkajících se lhůty 14 dnů pro vrácení zboží a navrácení zaplacené částky.

1.6. EHSV rovněž vyzývá Komisi, aby vzala v úvahu připomínky uvedené v tomto stanovisku.

2. Předmět pozměněného návrhu směrnice a jemu předcházející texty

2.1. Předmět pozměněného návrhu směrnice

2.1.1. Pozměněný návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady⁽⁴⁾ usiluje o rozšíření oblasti působnosti návrhu směrnice o některých aspektech smluv o prodeji zboží online a jinými prostředky na dálku tak, aby se vztahovala i na prodej v přímém styku.

2.1.2. Měl by tak umožnit rychlý pokrok v oblasti, která je jádrem strategií jednotného trhu, a to v souladu se závěry Evropské rady z června 2016.

2.1.3. Tím, že se pozměněný návrh vztahuje na veškerý prodej, sleduje stejný cíl jako předchozí návrhy⁽⁵⁾, ale má větší přínos: reaguje na nejistotu a negativní důsledky rozdílů ve vnitrostátní úpravě smluvního práva.

2.1.4. Revidovaný návrh doplňuje řadu legislativních aktů, které již nyní v EU platí a mají povahu průřezovou, nebo odvětvovou⁽⁶⁾, jakož i legislativní návrhy, které jsou v současné době přezkoumávány, a je s nimi v souladu.

2.2. Stručné shrnutí předchozích návrhů směrnic⁽⁷⁾

2.2.1. Ve svých předchozích návrzích Komise zdůvodňovala své rozhodnutí přijmout dva legislativní nástroje a tvrdila, že specifičnost digitálního obsahu si žádá odlišná pravidla než ta, jaká se vztahují na ostatní výrobky.

2.2.2. Komise hodlala prostřednictvím těchto dvou návrhů dosáhnout pěti cílů:

- a) snížit náklady vyplývající z rozdílnosti smluv;
- b) poskytnout podnikům právní jistotu;

⁽⁴⁾ COM(2015) 635 final.

⁽⁵⁾ COM(2015) 634 final a COM(2015) 635 final. Stanovisko EHSV (Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 57).

⁽⁶⁾ Viz zejména směrnice 2011/83/EU a nařízení (EU) č. 1215/2012 a (ES) č. 593/2008.

⁽⁷⁾ COM(2015) 634 final a COM(2015) 635 final.

- c) podpořit přeshraniční nákupy online v rámci EU;
- d) omezit škody způsobené při obdržení chybného online obsahu;
- e) celkově vyvážit zájmy spotřebitelů a podniků a zlepšit každodenní život.

2.2.3. Podle Komise by její návrhy vytvořily přiměřenou rovnováhu mezi vysokou úrovní ochrany spotřebitele v EU a jednoznačně vyššími obchodními možnostmi.

2.3. Stanovisko EHSV k výchozím návrhům ⁽⁸⁾

2.3.1. Ve svém stanovisku ze dne 27. dubna 2016 EHSV kritizoval volbu dvou směrnic namísto jedné, čímž by Komise zavedla rozdílné zacházení pro prodej zboží online a mimo internet, což by vedlo k nepřehlednosti pro spotřebitele i podnikatele při provádění do vnitrostátního práva.

2.3.2. EHSV rovněž upozornil na to, že nenabízejí odpověď na řadu témat, která je podle něj nezbytné harmonizovat: způsobilost nezletilých uzavírat smlouvy v digitálním prostředí, definici kategorií nepřiměřených podmínek, které jsou specifické pro smlouvy uzavírané online a které směrnice 93/13/EHS nestanoví, nedávno zavedený postup tlačítka „zaplatit ihned“ (*pay now*) a začlenění standardní doložky o společné regulaci.

2.3.3. Nakonec EHSV připomněl, že jeho stanoviska týkající se práv spotřebitelů v digitálním prostředí neustále připomínala základní zásadu, podle níž musejí práva přiznávaná v rámci fyzického prodeje v přímém styku odpovídat rámci pro prodej online nebo na dálku nezávisle na tom, jakou má digitální transakce formu. A to vždy s cílem tato práva posílit, a nikoli oslabit.

2.3.4. Postoje Evropského Parlamentu a Rady při jednáních o těchto návrzích potvrdily postoj EHSV, pokud jde o nutnost vyhnout se právní roztržce.

3. Obecné připomínky

3.1. Pozměněný návrh Komise předkládá soubor návrhů a možností, které jsou v souladu s předchozími stanovisky EHSV, jako je například výše uvedená možnost jednotného režimu prodeje zboží online a mimo internet.

3.2. S dalšími úpravami, které nový návrh zavádí, EHSV rovněž souhlasí. Je to zejména případ:

- a) článku 2 – zavedení pojmu „výrobce“ a upřesnění ohledně výměny zboží „bezplatně“;
- b) článku 8 – vytvoření doby, kdy se předpokládá nesoulad se smlouvou, která odpovídá době záruky, protože opačná situace by v praxi zkrátila dobu zákonné záruky vzhledem k tomu, že spotřebitel nemá ve většině případů možnost prokázat nesoulad zboží;
- c) různých zlepšení a objasnění použité právní terminologie.

3.3. EHSV se však domnívá, že možnost stanovená v článku 18 návrhu, která se týká výjimky ze závazné povahy směrnice pouze na základě smluvní dohody mezi oběma stranami, by měla existovat pouze tehdy, pokud tato dohoda umožňuje zaručit účinnou ochranu a nezávislost rozhodování spotřebitele.

3.4. EHSV se dále domnívá, že pozměněný návrh by měl:

- a) obsahovat pravidla, která by spotřebiteli umožňovala podat žalobu přímo na výrobce v případě nesouladu mezi zbožím a smlouvou, jak vyžadují četné vnitrostátní právní úpravy;

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 57.

- b) zahrnout do svých ustanovení kritérium trvanlivosti, jak již EHSV opakovaně žádal ve svých stanoviscích ⁽⁹⁾;
- c) stanovit maximální lhůtu trvání opravy ⁽¹⁰⁾ podle osvědčených profesních postupů;
- d) stanovit, že prodávající musí mít dostatečnou zásobu náhradních dílů na dobu průměrné životnosti zboží, jak tomu je v právních předpisech několika zemí; ⁽¹¹⁾
- e) zahrnout další záruky poskytované prodávajícím (značka/výrobce/pojištění zařízení...), které by se týkaly zboží a služeb;
- f) zahrnout do povinného obsahu záručního listu podrobné informace o bezplatné či zpoplatněné povaze záruky, o poplatcích a způsobu platby;
- g) stanovit, že v případě převodu vlastnictví zboží nebo služby a v rámci běžných podmínek využívání jsou zcela přenosná i práva vyplývající ze záruky;
- h) stanovit přímou, společnou a nerozdílnou odpovědnost výrobce a prodávajícího vůči spotřebiteli v případě, kdy se spotřebitel rozhodne pro opravu nebo výměnu zboží, aniž by bylo dotčeno právo na nápravu, které již stanoví článek 16, a právo na předběžnou výzvu určenou prodejci;
- i) stanovit společnou a nerozdílnou odpovědnost platforem online s vyloučením pouhých zprostředkovatelů, pokud spotřebitel získal zboží přes prodejní portál (Marketplace), aniž by bylo dotčeno právo na nápravu.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Článek 1

4.1.1. EHSV se táže, jaké jsou důvody pro výjimku stanovenou v odstavci 4, pokud jde o smlouvy o prodeji použitého zboží koupeného v dražbě, při níž mají spotřebitelé možnost se osobně účastnit prodeje.

4.2. Článek 9

4.2.1. EHSV připomíná své komentáře uvedené v předchozím stanovisku ⁽¹²⁾ a má přitom na paměti, že v důsledku tohoto návrhu a vzhledem k tomu, že omezuje práva spotřebitelů původně pouze na právo na opravu či výměnu, budou práva spotřebitelů v některých členských státech méně chráněna než v rámci režimů platných v současnosti.

4.2.2. V důsledku režimu stanoveného v odst. 3 písm. b) a d) uplatňování tohoto režimu také závisí na neurčitých pojmech. Výklad pojmu „nemožná“ je totiž ponechán na prodávajícím, a bylo by tedy vhodné tento termín nahradit výrazem „technologicky nemožná“.

4.3. Článek 10

4.3.1. EHSV doporučuje, aby výjimka stanovená v odstavci 1 podléhala stejným podmínkám, jako jsou podmínky uvedené v odstavci 3.3 výše.

4.4. Článek 11

4.4.1. EHSV ještě jednou připomíná, že právo na opravu nebo výměnu je omezeno posouzením, jež provádí prodávající ohledně toho, zda pro něj v určité individuální a konkrétní situaci a s ohledem na všechny okolnosti neplynou z výkonu těchto práv nepřiměřené náklady.

4.5. Článek 13

4.5.1. EHSV se domnívá, že je třeba vyjasnit formulaci ustanovení týkajících se lhůty 14 dnů pro vrácení zboží a navrácení zaplacené částky.

4.5.2. EHSV si klade otázku, zda se ustanovení písmene d) tohoto článku použije pouze v případě ztráty a zničení zboží, jak se tomu zdá.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 57, odstavec 4.2.5.4.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 57, odstavec 4.2.5.7.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 57, odstavec 4.2.5.7.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 57.

4.6. Článek 14

4.6.1. EHSV požaduje, aby byla zachována delší záruční lhůta, jež existuje v některých členských státech, neboť v opačném případě by to znamenalo zhoršení práv spotřebitelů v těchto členských státech.

V Bruselu dne 15. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1093/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), nařízení (EU) č. 1094/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), nařízení (EU) č. 1095/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), nařízení (EU) č. 345/2013 o evropských fondech rizikového kapitálu, nařízení (EU) č. 346/2013 o evropských fondech sociálního podnikání, nařízení (EU) č. 600/2014 o trzích finančních nástrojů, nařízení (EU) 2015/760 o evropských fondech dlouhodobých investic, nařízení (EU) 2016/1011 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a nařízení (EU) 2017/1129 o prospektu, který má být uveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu,

[COM(2017) 536 final – 2017/0230 (COD)]

a

k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů a směrnice 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II),

[COM(2017) 537 final – 2017/0231 (COD)]

a

k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1092/2010 o makrobezpečnostním dohledu nad finančním systémem na úrovni Evropské unie a o zřízení Evropské rady pro systémová rizika,

[COM(2017) 538 final – 2017/0232 (COD)]

(2018/C 227/09)

Zpravodaj: **Daniel MAREELS**

Konzultace

Rada Evropské unie, COM(2017) 538 final:
23. 10. 2017, COM(2017) 536 final:
22. 11. 2017 a COM(2017) 537 final:
29. 11. 2017

Evropský parlament, COM(2017) 538 final:
26. 10. 2017, COM(2017) 536 final:
16. 11. 2017 a COM(2017) 537 final:
16. 11. 2017

Právní základ

Články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie

Odpovědná specializovaná sekce

Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost

Přijato ve specializované sekci

29. 1. 2018

Přijato na plenárním zasedání

15. 2. 2018

Plenární zasedání č.

532

Výsledek hlasování

156/0/5

(pro/proti/zdrželi se hlasování)

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV vítá návrhy Komise na posílení dohledu v unii kapitálových trhů a plně podporuje související cíle. Tyto návrhy představují nejen nový, významný krok v úsilí o větší integraci a sblížení prostřednictvím lépe integrovaného dohledu v unii kapitálových trhů, ale jsou také příspěvkem k uskutečnění větších cílů.

1.2. Přinášejí zejména nové základy pro uskutečnění unie kapitálových trhů v EU, jejíž rychlé zřízení je nanejvýš žádoucí. Unie kapitálových trhů má spolu s bankovní unií přispět k dalšímu prohloubení a dokončení hospodářské a měnové unie (HMU). Obecněji to pak bude příznivé pro silnější postavení EU a členských států v měnícím se světovém kontextu.

1.3. Význam dobře fungující unie kapitálových trhů nelze podceňovat, neboť může podstatným způsobem přispět k přeshraničnímu soukromému sdílení rizik. To posílí odolnost členských států vůči asymetrickým otřesům v dobách krize. S ohledem na dosažení tohoto cíle je třeba, aby byly trhy bezpečné, stabilní a odolné vůči otřesům. Klíčovou roli při tom hraje integrovanější dohled, a to jak na mikrobezpečnostní, tak na makrobezpečnostní úrovni.

1.4. Je proto velmi důležité a prioritní, aby se ještě lépe připravila půda pro více přeshraničních tržních transakcí, jejichž realizaci nesmí bránit vnitrostátní ani jiné překážky, problémy a nerovnosti a které musí mít možnost probíhat za nižší náklady. Nutností jsou rovné podmínky, kam rozhodně nepatří regulační arbitráž. Podniky musí dostat příležitost lépe a snáze využívat možností financování, a to s nižší administrativní zátěží a nižšími náklady.

1.5. Spotřebitelé a investoři pak naopak musí mít k dispozici větší a lepší nabídku a větší ochranu. V neposlední řadě je podle Výboru důležité, aby cílem pro všechny zainteresované strany, včetně orgánů dohledu, bylo zajistit větší „důvěru“ v trhy. Tuto důvěru je možné vzbudit také za pomoci úsilí o udržitelnější financování v souladu s mezinárodními opatřeními a dohodami. I to je třeba v rámci dohledu zohlednit.

1.6. Nové podmínky dohledu se musí vyznačovat neustálou snahou o co největší srozumitelnost a právní jistotu pro všechny. Jde o to najít správnou rovnováhu mezi pravomocemi vnitrostátních a evropských orgánů dohledu a pokud možno dodržovat zásadu subsidiarity a proporcionality, zejména nyní, ve fázi budování unie kapitálových trhů, a v zájmu různorodosti tržních subjektů, zejména pak těch malých. To platí i pro místní postupy. Zároveň je třeba v oblasti dohledu vyloučit veškeré nejasnosti, překrývání a jiné okolnosti, které stojí v cestě uskutečnění této unie nebo mu závažným způsobem brání.

1.7. Je rovněž důležité myslet na budoucnost, aby i nový vývoj a moderní technologie, jako jsou finanční technologie, mohly najít ve finanční sféře správné a bezpečné uplatnění za rovných podmínek pro všechny subjekty.

1.8. Při vypracovávání integrovaného dohledu jde o to, aby bylo vyvíjeno úsilí o sbližování a vzájemnou shodu, a v popředí při tom musí v souladu s přístupem Programu pro účinnost a účinnost právních předpisů (REFIT) stát efektivita a účinnost. Užitek by v této souvislosti mohlo přinést navýšení kapacit evropských orgánů dohledu na provádění vlastních posouzení dopadu. Kromě toho je nutné věnovat velkou pozornost také problematice nákladů. Pokud část nákladů nese přímo konkrétní odvětví, je třeba dbát na rozpočtovou kázeň a zamezit dvojímu zaúčtování. Případné změny musí být prováděny transparentním způsobem a v každém případě je třeba náležitě kontrolovat celkové zdroje. Do tohoto procesu je nutné vhodným způsobem zapojit celé odvětví.

1.9. Stejně jako nyní bude i v budoucnu třeba se opírat o dialog a konzultace se všemi orgány a dalšími zainteresovanými stranami i o veřejné konzultace všech zainteresovaných subjektů. Takový přístup je podle Výboru velmi důležitý, protože umožňuje s ohledem na konkrétní situace dosahovat nejlepších možných výsledků, které se mohou opírat o co možná největší souhlas.

1.10. Tyto návrhy představují významný krok kupředu, nejsou však konečným cílem. Podle EHSV je důležité, aby se nadále vyvíjelo úsilí o dosažení konečného cíle, jímž je společný orgán dohledu, jak se uvádí i ve „zprávě pěti předsedů“. Jakmile budou předložené návrhy uskutečněny, bude důležité – v souladu s výše řečeným – nadále pokračovat v inteligentní a nepřetržité práci k tomuto cíli.

1.11. Výbor plně podporuje návrh přenést určité pravomoci v oblasti dohledu týkající se pojištění z vnitrostátních orgánů dohledu na evropskou úroveň, neboť přispívají k většímu sblížování v oblasti dohledu a rovným podmínkám pro všechny účastníky trhu.

2. Souvislosti ⁽¹⁾

2.1. Pokud jde o vytvoření unie kapitálových trhů, lze v současné době konstatovat, že v Evropě již nad bankovním sektorem probíhá důsledný dohled, a to prostřednictvím jednotného mechanismu dohledu v rámci bankovní unie, na níž se podílí 19 členských států, zatímco dohled nad kapitálovými trhy se v EU uskutečňuje – až na několik výjimek – na úrovni jednotlivých států.

2.2. Je zřejmé, že tento stav není v souladu se zásadami, na nichž je tato unie kapitálových trhů, stejně jako bankovní unie, postavena. Dále pak je třeba mít na paměti, že ze zamýšlené finanční integrace bude mít prospěch nejen HMU, ale i členské státy.

2.3. Vzhledem k tomu, že dokončení unie kapitálových trhů je prioritou současné Evropské komise, podnikají se přednostně kroky s cílem uvést dohled lépe do souladu se zásadami unie kapitálových trhů a finanční integrace v měnícím se prostředí. Tato činnost byla ostatně oznámena již v nedávném hodnocení unie kapitálových trhů v polovině období ⁽²⁾.

2.4. Konkrétně Komise dne 20. září 2017 představila jedno sdělení ⁽³⁾ a tři legislativní návrhy, které přinášejí změny dvou směrnic a devíti nařízení ⁽⁴⁾. Navržená opatření platí pro všechny členské státy.

2.5. Tyto návrhy slouží k posílení a další integraci současného rámce dohledu v EU, zejména za pomoci:

2.5.1. lepší koordinace dohledu prostřednictvím

2.5.1.1. cíleného posílení makroobezřetnostního dohledu v celé EU, který je v rukou Evropské rady pro systémová rizika;

2.5.1.2. většího sblížování dohledu posílením stávajících pravomocí evropských orgánů dohledu;

2.5.1.3. zkvalitnění postupů evropských orgánů dohledu v oblasti vydávání pokynů a doporučení, aby odrážely důležitost těchto nástrojů;

2.5.1.4. toho, že Evropskému orgánu pro cenné papíry a trhy umožňují získávat údaje o transakcích přímo od účastníků trhu;

2.5.1.5. posílení role Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA) v koordinaci schvalování interních modelů měření rizika pojišťoven a zajišťoven.

2.5.2. rozšíření pravomocí přímého dohledu orgánu ESMA v oblasti dohledu;

⁽¹⁾ Tento text vychází z několika oficiálních publikací, mj. i publikací Rady a Komise. Viz mj. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13447-2017-INIT/cs/pdf> a http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3308_fr.htm.

⁽²⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o hodnocení akčního plánu unie kapitálových trhů v polovině období, COM(2017) 292 final.

⁽³⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Prohloubení unie kapitálových trhů a finanční integrace v měnícím se prostředí díky lépe integrovanému dohledu, COM(2017) 542 final.

⁽⁴⁾ Viz https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/european-system-financial-supervision_en#reviewoftheesfs.

2.5.2.1. nové oblasti dohledu nad kapitálovými trhy jsou především ty, v nichž může přímý dohled odstranit přeshraniční překážky a podpořit další integraci trhu. Na to lze nahlížet jako na krok směrem ke společnému orgánu dohledu.

2.5.3. zlepšení řízení a financování orgánů dohledu;

2.5.3.1. pokud jde o strukturu správy a řízení, rozlišuje se mezi pravomocemi vnitrostátních orgánů a evropských orgánů dohledu. Vnitrostátní orgány nadále udržují obecný směr a rozhodují o otázkách regulace, zatímco úkolem evropských orgánů dohledu jsou ta rozhodnutí v oblasti koordinace postupů dohledu, která se týkají EU.

2.5.3.2. V souvislosti s financováním je prosazována diverzifikace. Cílem je, aby kromě veřejných orgánů měli povinnosti poskytnout část prostředků také subjekty z jednotlivých odvětví a účastníci trhu;

2.5.4. toho, že evropským orgánům dohledu ukládají, aby v rámci výkonu svých příslušných mandátů zohledňovaly environmentální a sociální aspekty a aspekty správy a řízení, jakož i otázky související s finančními technologiemi (FinTech);

2.5.4.1. prvním krokem je ujasnit a posílit úlohu evropských orgánů dohledu při posuzování rizik v oblasti životního prostředí, sociálních rizik a rizik v oblasti správy a řízení, aby se dlouhodobě zajistila stabilita evropského finančního sektoru a výhody pro udržitelnou ekonomiku ⁽⁵⁾.

2.5.4.2. Pokud jde o finanční technologie, musí regulátoři a orgány dohledu dostat příležitost se s těmito technologiemi seznámit a vypracovat novou právní úpravu a dohled mj. ve spolupráci s těmito podniky ⁽⁶⁾.

2.6. Kromě toho byl zveřejněn návrh ⁽⁷⁾, který některé povinnosti v oblasti dohledu, které v současné době zatím spadají pod příslušné vnitrostátní orgány, přenáší na evropské orgány dohledu. Týkají se především pojišťovnictví.

2.6.1. Co se týče orgánu ESMA, jde v podstatě o převod pravomoci udělovat povolení poskytovatelům služeb hlášení údajů a vykonávat nad nimi dohled, jakož i pravomocí shromažďovat v této oblasti informace.

2.6.2. Co se týče orgánu EIOPA, jde o to posílit úlohu tohoto orgánu v rámci podávání žádostí o používání interních modelů měření rizika, aby mohl přispět ke sblížení dohledu v této oblasti. Dále se jedná o změny, pokud jde o sdílení informací týkajících se těchto žádostí o interní modely, o možnost vydávat stanoviska týkající se této věci, jakož i přispívat k urovnání sporů mezi orgány dohledu.

3. Připomínky

3.1. Předložené návrhy Komise celkově zapadají do širší koncepce vytvoření unie kapitálových trhů, o jejímž velkém a aktuálním významu v podstatě není sporu. V této souvislosti je EHSV „velkým zastáncem unie kapitálových trhů a má velké očekávání ohledně jejího uskutečnění“. Její rychlé vytvoření je velmi důležité ⁽⁸⁾. Ostatně i Evropská rada ⁽⁹⁾ a Evropský parlament ⁽¹⁰⁾ opakovaně vyzvaly k dalšímu úsilí o dokončení unie kapitálových trhů.

3.2. Podle Výboru je pak třeba unii kapitálových trhů vnímat v širším rámci mezinárodního postavení Evropy v měnícím se světovém kontextu, dalšího prohloubení a dokončení HMU a – v neposlední řadě – další finanční integrace mezi všemi členskými státy Unie.

⁽⁵⁾ V roce 2018 bude zveřejněn akční plán s regulačními opatřeními.

⁽⁶⁾ I v této oblasti má Komise v plánu v roce 2018 předložit akční plán.

⁽⁷⁾ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů a směrnice 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II), COM(2017) 537 final.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 117, odstavec 1.1.

⁽⁹⁾ Závěry Evropské rady, 22. a 23. června 2017.

⁽¹⁰⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 9. července 2015 týkající se vytváření unie kapitálových trhů (2015/2634(RSP)). Viz <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2015-0268+0+DOC+XML+V0//CS>.

3.3. Zamýšlená hlubší finanční integrace je obzvláště důležitá, protože usnadňuje a podporuje přeshraniční soukromé sdílení rizik. Jak se ukázalo během nedávné krize, posílí to odolnost členských států vůči asymetrickým otřesům v dobách krize.

3.4. „Unie kapitálových trhů může také významným způsobem přispět k upevnění hospodářského oživení a tím také zajistit růst, investice a zaměstnanost. To bude přínosem nejen pro všechny členské státy, ale i pro EU jako celek. (...) ...což zase přispěje k žádoucí větší stabilitě, bezpečnosti a odolnosti ekonomiky i finančního systému“⁽¹¹⁾.

3.5. Výbor tudíž rovněž vítá současné návrhy na posílení a integraci evropského mechanismu dohledu, jakož i skutečnost, že byly předloženy rychle. Nyní je důležité je uskutečnit. Lze ostatně připomenout jiné dřívější iniciativy, které rovněž přispívaly k těmto cílům a o nichž se EHSV rovněž vyjádřil pozitivně. K nim patří mj. návrhy týkající se integrovanějšího mechanismu dohledu nad ústředními protistranami⁽¹²⁾ a PEPP⁽¹³⁾, v nichž je velká úloha svěřena Evropskému orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA).

3.6. Jak již bylo zmíněno dříve, Výbor vyjadřuje „uspokojení nad tím, že při snahách o vytvoření unie kapitálových trhů bude v centru pozornosti dohled. **Dohled na evropské úrovni** musí hrát zásadní roli, jak pokud jde o **bezpečnost a stabilitu**, tak také pokud jde o **realizaci žádoucí integrace trhu a odstranění překážek, problémů a nerovností v rámci unie kapitálových trhů**“⁽¹⁴⁾.“ V rámci výše uvedeného rámce se tyto cíle dotýkají jádra věci, a je tedy třeba, aby byly vždy přítomny a stály v popředí.

3.7. Podle Výboru je důležité, aby navrhovaná pravidla konkrétně a přímo přispěla k uskutečnění cílů a zajistila pozitivní dopady pro všechny zúčastněné subjekty a ve všech členských státech.

3.8. V tomto smyslu Výbor podporuje to, co se v této souvislosti říká ve sdělení. V něm se uvádí, že „je obzvláště důležité posílit kapacitu evropských orgánů dohledu, tak aby byl dohled důsledný a jednotný soubor pravidel se uplatňoval jednotným způsobem. Odstraní se tak překážky bránící přeshraničním investicím, zjednoduší se podnikatelské prostředí a sníží náklady podniků působících přes hranice spojené s dodržováním rozdílně prováděných předpisů a tím podpoří dobře fungující kapitálové trhy. Z pohledu investorů přispěje důsledný dohled a jednotné vymáhání pravidel k jejich lepší ochraně a k větší důvěře v kapitálové trhy.“⁽¹⁵⁾ Pro dosažení těchto cílů jsou nezbytné srovnatelná pravidla dohledu ve všech členských státech.

3.9. Při rozšiřování pravomocí v oblasti dohledu je třeba rovněž usilovat o co největší srozumitelnost a právní jistotu pro všechny: jak pro evropské a vnitrostátní orgány dohledu, tak pro podniky, nad nimiž je dohled vykonáván. Plánovaná kontrolní opatření musejí být přiměřená.

3.10. Je třeba hledat správnou rovnováhu mezi pravomocemi vnitrostátních a evropských orgánů dohledu. Důležité je v první řadě umožnit přeshraniční transakce a operace za co nejlepších podmínek a odstranit překážky, které by tomu mohly stát v cestě. V ostatních případech je třeba prozkoumat, zda by dohled nemohl být nadále prováděn na místní úrovni, zejména nyní, ve fázi budování unie kapitálových trhů, a s ohledem na různorodost tržních subjektů, zejména pak těch malých. Je nutné pokud možno co nejvíce zohlednit proporcionality a subsidiarity. To platí i pro místní postupy, v jejichž případě mají vnitrostátní orgány dohledu k trhům blíže. Je třeba co nejvíce eliminovat regulační arbitráže, překrývání dohledu, zvláštní vnitrostátní předpisy a „gold-plating“, zejména pokud stojí v cestě uskutečnění unie kapitálových trhů nebo mu závažným způsobem brání.

3.11. Dále je třeba usilovat také o správnou rovnováhu mezi možnostmi nabízet přeshraniční finanční služby nebo nástroje, což je velmi důležité (viz výše zmíněné přeshraniční soukromé sdílení rizik), a ochranou investorů a spotřebitelů. Tento cíl má rostoucí význam vzhledem k tomu, že dnes již stále více operací neprobíhá tradičním způsobem „z očí do očí“, ale „na dálku“⁽¹⁶⁾. (Potenciální) klienti by v důsledku měli mít možnost požívat stejné úrovně informovanosti a ochrany, a to bez ohledu na místo, kde poskytovatel (služby nebo nástroje) sídlí, a způsob, jakým se obchoduje.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 117, odstavec 1.3.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 63.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 139.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 117, odstavec 1.12.

⁽¹⁵⁾ Sdělení COM(2017) 542 final, s. 5.

⁽¹⁶⁾ Např. po internetu.

3.12. Evropský dohled nemůže fungovat bez značné pozornosti věnované ochraně spotřebitelů a investorů. Musí jim být poskytnuta větší a lepší nabídka a větší ochrana. Proto je nezbytné, aby se nabízely i základní produkty bez rizika. Je třeba věnovat pozornost spojení s jinými iniciativami⁽¹⁷⁾ a nová úprava nesmí být prováděna na úkor spotřebitelů. V neposlední řadě je podle Výboru důležité, aby cílem pro všechny zainteresované strany, včetně orgánů dohledu, bylo zajistit větší „důvěru“ v trhy. Tuto důvěru je možné vzbudit také za pomoci úsilí o udržitelnější financování v souladu s mezinárodními opatřeními a dohodami.

3.13. Stejně důležité je myslet na budoucnost, aby ve finančním prostředí našel své uplatnění nový vývoj a moderní technologie, jako jsou finanční technologie. Jejich potenciál je třeba využít, ale nesmí se tak stát na úkor bezpečnosti. Jsou nutné rovné podmínky pro všechny provozovatele, bez ohledu na způsob jejich činnosti.

3.14. Je třeba vyzdvihnout a ocenit velké množství práce, kterou vykonaly evropské orgány dohledu v oblasti vypracování právních předpisů. V této souvislosti je důležité, aby bylo v budoucnu vyvíjeno ještě větší úsilí o sblížení a harmonizaci, aby bylo možné dostupné prostředky využít co nejlepším způsobem. Stejně tak je nutné mít na zřeteli význam řádného uplatňování právních předpisů EU.

3.15. Při vypracovávání těchto i budoucích opatření je třeba se v této oblasti inspirovat přístupem programu REFIT: vedle úsilí o co nejlevnější způsob, jak dosáhnout kýžených výsledků, musí stát v popředí efektivita a účinnost. Program REFIT řeší věci jednoduše, odstraňuje zbytečnou zátěž a pravidla upravuje, aniž jsou tím dotčeny cíle politiky.

3.16. V této souvislosti by mohlo být dobré zvážit navýšení kapacit evropských orgánů dohledu na provádění vlastních posouzení dopadu, neboť jim to umožní analyzovat náklady na provádění a účinnost pravidel, která samy stanovily, pokud možno i za dodržení zásady proporcionality. Při těchto posouzeních by bylo možné ještě rozsáhleji a strukturněji využít různých stávajících uskupení zainteresovaných stran za účelem shromažďování znalostí a zkušeností podniků.

3.17. Aby mohly evropské orgány dohledu svůj úkol řádně splnit, musí mít k dispozici prostředky, které jsou k tomu potřebné. Ty v současné době pocházejí částečně z evropského rozpočtu a částečně od vnitrostátních orgánů dohledu. U každé změny, mj. i u té, jejímž cílem je uložit část nákladů na nepřímý dohled konkrétnímu odvětví, je třeba dbát na rozpočtovou kázeň a zamezit dvojímu zaúčtování. Finanční subjekty již v současné struktuře přispívají – prostřednictvím příspěvků svých vnitrostátních orgánů dohledu – k finančním prostředkům evropských orgánů dohledu. Tento příspěvek finančních institucí vnitrostátním a evropským orgánům dohledu je tedy třeba přerozdělit a je třeba zamezit dalšímu obecnému nárůstu nákladů na dohled. Případné pozdější změny musí být prováděny co nejtransparentnějším způsobem a je třeba zavést přísné kontrolní mechanismy. Kromě toho musí být stanoveny náležité kontroly celkových zdrojů. Ty musí vhodným způsobem provádět mj. finanční sektor.

3.18. Tyto návrhy bezpochyby představují významný krok kupředu, nejsou však ještě konečným cílem. Výbor podporuje to, co se v této souvislosti uvádí v nedávném diskusním dokumentu o prohloubení HMU⁽¹⁸⁾, zejména to, že „postupné posilování kontrolního rámce by mělo v konečném důsledku vést k vytvoření jediného orgánu dohledu nad evropskými kapitálovými trhy“. Tento konečný cíl je rovněž stanoven ve „zprávě pěti předsedů“⁽¹⁹⁾ z poloviny roku 2015.

3.19. Předložené návrhy vycházejí z odstupňovaného přístupu. Tento přístup má podle všeho rozhodně své opodstatnění, zejména nyní, ve fázi budování unie kapitálových trhů⁽²⁰⁾, a s ohledem jak na různou situaci a různé ambice členských států, tak na četné globální hospodářské, technologické a jiné politické výzvy a novinky, před nimiž stojí.

⁽¹⁷⁾ V této souvislosti lze zmínit mj. nedávný „Akční plán finančních služeb pro spotřebitele: lepší produkty a širší výběr“ Evropské komise. K tomu viz stanovisko EHSV Finanční služby pro spotřebitele, Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 51.

⁽¹⁸⁾ Dokument ze dne 31. května 2017, s. 20. Viz https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-emu_cs.pdf.

⁽¹⁹⁾ Dokument z června 2015, bod 3.2, s. 12. Viz https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/5-presidents-report_cs.pdf.

⁽²⁰⁾ Ve sdělení Komise o hodnocení akčního plánu unie kapitálových trhů v polovině období (ze dne 7. června 2017) se uvádělo ještě 38 stavebních kamenů unie kapitálových trhů, jež mají být položeny do roku 2019, COM(2017) 292 final.

3.20. Výbor je rovněž velmi potěšen tím, že se návrhy opírají o operativní zkušenosti evropských orgánů dohledu, práci Komise a doporučení Evropského parlamentu a rovněž o intenzivní dialog se všemi zainteresovanými stranami a rozsáhlou veřejnou konzultací všech zainteresovaných subjektů. Výbor považuje takový přístup za správný a vhodný. Umožňuje s ohledem na konkrétní okolnosti usilovat o nejlepší možné výsledky, které se mohou opírat o co možná největší souhlas. Proto výslovně navrhuje, aby byl tento přístup nadále využíván i v budoucnu, jednak s cílem pravidelně hodnotit právní předpisy, jednak tehdy, kdy se podnikají nové kroky směřující ke konečnému cíli (viz výše).

3.21. V popředí musí vždy stát zajištění rovných podmínek na finančních trzích v EU, a to jak v eurozóně, tak v ostatních členských státech. Rovné podmínky musí být ostatně prioritou rovněž s ohledem na poskytovatele ze zemí mimo EU. To je možné pouze v případě, že právní předpisy a dohled těchto třetích zemí budou sledovat stejné cíle jako EU.

3.22. Návrh přenést určité pravomoci v oblasti dohledu týkající se pojištění z vnitrostátních orgánů dohledu na evropskou úroveň je v souladu s vůlí rozšířit dohled nad finančními trhy EU, a přispět tak k uskutečnění unie kapitálových trhů. Tím by se mělo přispět k většímu sblížení v oblasti dohledu a vytvoření rovných podmínek pro všechny účastníky trhu.

V Bruselu dne 15. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance Investice do inteligentního, inovativního a udržitelného průmyslu – Obnovená strategie průmyslové politiky EU

[COM(2017) 479 final]

(2018/C 227/10)

Zpravodaj: **Božidar DANEV**

Spoluzpravodajka: **Monika SITAROVÁ HRUŠECKÁ**

Žádost Evropské komise o konzultaci	9. 10. 2017
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědný orgán	Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI)
Přijato v CCMI	23. 1. 2018
Přijato na plenárním zasedání	15. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	166/1/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

EHSV vítá sdělení o inteligentním, inovativním a udržitelném vývoji a jeho přístup spočívající v posílení úlohy občanů a podniků. Avšak

- je nezbytné zajistit dlouhodobější kontinuitu a předvídatelnost politiky. Komise by měla stávající politiku, či přesněji soubor politik, přepracovat na soudržnou, dlouhodobější strategii.
- EHSV se obrací rovněž na Radu, neboť členské státy jsou příslušné k řešení většiny aspektů průmyslové politiky, a musí se proto zavázat ke společným opatřením. Žádný členský stát nemůže sám o sobě čelit globálním výzvám pro průmysl.
- budoucnost Evropy by se mohla opírat o sdílené cíle a společný rámec pro průmyslovou politiku. Pro dosažení pozitivních výsledků se proto za tímto účelem musí zlepšit správa EU.
- je naléhavě zapotřebí jednat, neboť výzvy v podobě digitálních technologií, dekarbonizace a celosvětové politické změny jsou bezprecedentní a nepředvídatelné.

V souvislosti se sdělením dospěl EHSV k závěru, že

1.1. Komise přijala přístup spočívající v začleňování opatření do několika oblastí politiky, aby vytvořila podmínky zajišťující konkurenceschopnost průmyslu a jeho rozvoj v souladu s tím, co EHSV již řadu let navrhuje;

1.2. změna paradigmatu digitální éry má radikální průřezové účinky na všechny podniky a celou společnost;

1.3. podniky musí nebývale rychle transformovat nové technologie na inovace a úspěšné výsledky na čím dál více konkurenčních trzích. Pro řadu subjektů je velmi důležité klíčové postavení v globálním hodnotovém řetězci;

1.4. v centru změny stojí občané. Politiky na trhu práce se musí přizpůsobit měnícím se okolnostem. Součástí spravedlivého přechodu je podpora osob a regionů, které se potýkají se strukturální změnou;

1.5. vzdělávání a odborná příprava jsou nezbytnými faktory, které usnadňují a stimulují transformaci průmyslu. Všichni pracovníci si musí zvyšovat kvalifikace, zejména digitální schopnosti, a mnoho jich potřebuje nové povolání;

1.6. naplnění cílů v oblasti životního prostředí, změny klimatu a dalších cílů v oblasti udržitelnosti znamená významné změny v celém hospodářství. Vznikají nové podnikatelské příležitosti. Přesun k bezuhlíkovému průmyslu zároveň vyžaduje značné investice do zásadně nových, neuhlíkových technologií a mnohem více čisté elektrické energie za konkurenční ceny;

1.7. míra investic v evropském průmyslu je nízká, existují však určité náznaky zlepšování. V každém případě lákají investory pouze vhodné rámcové podmínky pro průmysl;

1.8. přístup na světové trhy má pro průmysl rozhodující význam, a proto je nezbytné dále rozvíjet síť obchodních dohod založených na zásadě spravedlivého obchodování.

EHSV doporučuje následující:

1.9. hlavním cílem opatření EU by měl být další rozvoj řádně fungujícího souboru nástrojů horizontálních politik a předvídatelného právního rámce, což umožní vytvářet pobídky k inovacím, podporovat investice a pomáhat průmyslovým subjektům nalézt řešení společenských výzev. Mělo by to zajistit přidanou hodnotu s měřitelným dopadem na růst a zaměstnanost, přičemž administrativní zátěž by měla být minimální a přínosy by měly být zajištěny pro společnost jako celek;

1.10. všechna opatření by měla být přijímána za účelem dokončení jednotného trhu a měl by být kladen důraz na jejich provádění ze strany členských států. Přísné provádění politiky v oblasti hospodářské soutěže, které je nezbytné pro podporu inovací a spravedlnosti, by však společností v EU nemělo bránit v růstu;

1.11. strategie pro digitální trh musí být neodkladně provedena a doprovázet ji musí cílená politika zaměstnanosti;

1.12. měl by být přijat otevřený a realistický přístup k novým, průrazným technologiím a obchodním modelům s důrazem na to, aby společnost, včetně podniků, měla možnost využívat nových příležitostí;

1.13. měl by být obnoven sociální dialog a dialog s občanskou společností a posílen na všech úrovních v zájmu usnadnění změny, zvládání sociálních problémů a předcházení konfliktům;

1.14. je zapotřebí flexibilního přechodu mezi prací a vzděláváním, např. učňovské přípravy a učení se práci. V mnoha členských státech by odborná příprava měla být lépe oceněna;

1.15. vedoucí postavení v nízkouhlíkovém a oběhovém hospodářství by mělo být přínosné pro naše ekonomiky. Politiky by měly podporovat rozvoj inovativních nových podniků a také nákladnou přeměnu energeticky náročné výroby, aby se předešlo úniku investic a uhlíku;

1.16. měly by být prozkoumány překážky bránící využívání stávajících, velkých přebytků soukromých úspor k produktivním investicím do průmyslu a infrastruktury;

1.17. podpora EU by měla být primárně určena ke stimulaci inovací, rozšiřování malých a středních podniků, na pomoc regionům potýkajícím se s problémy a k posílení úlohy občanů. Důležitým kritériem by měl být pákový efekt na soukromé finanční prostředky;

1.18. pro politiku v oblasti výzkumu a vývoje a inovační politiku musí být v příštím finančním rámci zaručeny další zdroje. Tyto politiky by měly být více zaměřeny na využívání nových technologií, rozšiřování a úspěchy na trhu a neměly by vylučovat podniky jakékoli velikosti;

1.19. oficiální statistiky by měly lépe zachycovat změněné aspekty hospodářství, jako je stírání hranic mezi jednotlivými odvětvími a nové formy hospodářské činnosti. Je zapotřebí společné metody výpočtu hodnoty přidané průmyslem a službami;

1.20. je třeba se více otevřeně zamyslet nad nejpodstatnějšími cíli a ukazateli průmyslové politiky na makroekonomické a nižší úrovni i nad 20 % cílem;

1.21. měla by být zkvalitněna správa s cílem začlenit politiky a zajistit soudržnost v procesu rozhodování, ať již prostřednictvím posílené Rady pro konkurenceschopnost, nebo jinak;

1.22. každoroční Den průmyslu a kulatý stůl zástupců průmyslu na vysoké úrovni by měly být přivítány, neboť zvyšují odpovědnost zainteresovaných stran za strategii. Dialog s průmyslovými subjekty by se však neměl omezovat na tyto akce.

2. Úvod

2.1. **Páteří** evropského hospodářství je průmysl. Zajišťuje 24 % pracovních míst v EU – 32 milionů přímo a 21 milionů nepřímo, převážně v oblasti služeb. Tato pracovní místa jsou spojena s poměrně vysokými mzdami pro vysoce kvalifikované i méně kvalifikované pracovníky. Konečné výrobky tvoří 75 % vývozu. Růst průmyslu se přelévá do všech oblastí hospodářství. Průmysl je také kolébkou inovací ve všech odvětvích, včetně řešení řady společenských výzev. Větší provázanost výroby a služeb, jakož i integrace v hodnotových řetězcích jsou však podstatou přidané hodnoty v našich ekonomikách.

2.2. Po mnoha letech úpadku se zdá, že průmyslová výroba, vývoz a zaměstnanost jsou v Evropě opět na cestě k oživení. Oživení však ještě není u konce a **konkurenceschopnost** evropského průmyslu není uspokojivá. Často se mluví o poměrně vysokých daních a cenách energií, nedostatečných reálných i nehmotných investicích, nízkém růstu produktivity, rozdílech v oblasti inovací v porovnání s konkurenty, nedostatkách v oblasti dovedností, jakož i o útlumu vnitřní poptávky.

2.3. Mezi **megatrendy**, které mají dopad na průmysl, patří zejména:

- revoluční technologický rozvoj, digitalizace a její aplikace, ale také nanotechnologie, nové materiály, technologie založené na vědách o živé přírodě atd.,
- rostoucí požadavky na ochranu životního prostředí, včetně zmírňování změny klimatu,
- šíření vyšších životních standardů, stárnoucí populace a urbanizace,
- globalizace, otevřené trhy a produkce hodnotového řetězce, ale také agresivní podnikání a protekcionismus ze strany států.

Tyto dobře známé trendy nabízejí evropskému průmyslu nepřehledné možnosti. Bez přiměřené a úspěšné reakce na tyto trendy by se také mohly stát závažnými riziky pro společnost a průmysl.

3. Obecné připomínky

3.1. **EHSV vítá** sdělení Komise a v zásadě souhlasí s její analýzou situace a problému, s nimiž se evropský průmysl potýká. Sdělení je převážně aktualizací stávajících návrhů, přičemž nynější Komise předloží řadu nových opatření. Je však nezbytné zajistit dlouhodobější kontinuitu a předvídatelnost politiky. Komise by měla urychleně vypracovat dlouhodobější strategii, k níž by se měly plně zavázat všechny členské státy.

3.2. **EHSV s uspokojením konstatuje**, že Komise soustavně předkládá přístup k průmyslové politice, který výbor navrhuje již řadu let. Místo, aby byly vypracovávány právní předpisy v mnoha oblastech politiky ovlivňujících průmysl, které nedostatečně přihlížejí k dopadům na průmysl a k příspěvkům od subjektů průmyslu, spočívá současný přístup v začleňování těchto oblastí politiky, přičemž prioritou je průmyslový rozvoj.

3.3. V posledních několika letech EHSV **předložil stanoviska** k návrhům Komise týkajícím se různých průmyslových odvětví a oblastí politiky ⁽¹⁾. Tato stanoviska jsou v souvislosti se sdělením stále značně relevantní. V tomto stanovisku by EHSV rád upozornil na některé aspekty průmyslové politiky, které jsou v současnosti důležité, a připojil několik nových připomínek.

3.4. **Podniky** se v nebyvalé míře musí přizpůsobovat, často radikálně. Musí rychle zachytit nové technologie a transformovat je do lepší produktivity a inovací, aby uspěly na čím dál více konkurenčních trzích. Pro mnoho společností je naprosto nezbytné získat dobré postavení, pokud možno jako ústřední bod mezinárodního hodnotového řetězce. Malé a střední podniky mohou a měly by usilovat o to, aby v těchto řetězcích, které mnohdy vznikají kolem velkých společností s nezbytnými zdroji a sítěmi, hrály důležitou, novátorskou úlohu.

3.5. Budou vznikat nová **průmyslová odvětví**. Digitalizace vede ke vzniku bezpočtu nových sítí a interakcí, díky nimž se vyvíjí nová paleta výrobků a služeb čím dál více přizpůsobených potřebám zákazníků. Vzhledem k tomu, že hodnotové řetězce překračují hranice států, musí příslušné politiky na úrovni EU umožňovat rozšiřování produkce, technologie výrobků a služeb a růst začínajících podniků. Na druhé straně vyžadují rozdíly mezi členskými státy a regiony cílená opatření.

3.6. **Všechny podniky** musí průběžně modernizovat své operace. Není možné dotacemi udržovat zastaralé a neziskové podniky. Evropa však potřebuje širokou škálu odvětví, aby byly naplněny potřeby společnosti. Proto by měly být vypracovány konkrétní strategie pro odvětví, jež stojí před zvláštními problémy.

3.7. V centru změny stojí **občané**. Průmysl nemůže existovat bez kvalifikovaných a oddaných pracovníků. Příležitosti, které nabízejí nové technologie a inovace, musí být využívány, ale digitalizace a další průlomové technologie budou mít dopady na strukturu trhu práce, na němž bude méně pracovních míst v odvětví výroby a více v oboru informačních technologií. Změní se také organizace práce a manažerské koncepce, což ovlivní kvalitu pracovních míst, jež budou méně riziková, ale také intenzivnější a flexibilnější.

3.8. **Důsledky průrazných technologií pro zaměstnanost** je nutné řádně posoudit a posílit soubor nástrojů pro předjímání změn. Problematika přizpůsobování trhů práce strukturálním změnám bude obrovská: zajištění maximální možné jistoty zaměstnání nebo nových pracovních příležitostí, sociální ochrana pro ty, kteří ji potřebují, a předcházení úpadku celých regionů. Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci potřebuje více zdrojů, přičemž je nezbytné rozšířit jeho působnost, aby se využíval i v případě dopadů technologických změn. Pracovníprávní vztahy na všech úrovních a zejména sociální dialog na úrovni podniků za účasti pracovníků jsou hlavními faktory, které umožňují průmyslové změny a současně pomáhají takové změny přijímat a předcházet konfliktům.

3.9. Nezbytnými nástroji a faktory, které stimulují transformaci průmyslu, jsou **vzdělávání a odborná příprava**. Všichni pracovníci si musí zvyšovat kvalifikaci, zejména digitální schopnosti. Mnoho z nich potřebuje odbornou přípravu ve zcela nových profesích. Rychlost technologického vývoje představuje velký problém, neboť je nutné neustále zajišťovat, aby vzdělávací osnovy a množství studentů byly v souladu s měnícími se potřebami průmyslu. Mnohem více by se mělo využívat učení se prací, jako například v úspěšném německém duálním vzdělávacím systému. Alespoň v některých členských státech je třeba znovu docenit odbornou přípravu. Podobně je třeba zvýšit zajímavost předmětů v oboru přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky.

3.10. **Makroekonomická** a průmyslová politika se vzájemně upevňují. Současné hospodářské oživení skýtá příležitost k modernizaci dopravní, energetické a digitální infrastruktury, zvýšení úrovně výzkumu a vývoje a k jejich přeměně na úspěšné inovace a k vyrovnání regionálního rozvoje. Vhodná kombinace makroekonomické a průmyslové politiky by měla oživení prodloužit a chránit hospodářství a průmysl před jakýmkoli budoucím hospodářským propadem.

⁽¹⁾ Například Úř. věst. C 327, 12.11.2013, s. 82, Úř. věst. C 12, 15.1.2015, s. 23, Úř. věst. C 389, 21.10.2016, s. 50, Úř. věst. C 311, 12.9.2014, s. 47, Úř. věst. C 383, 17.11.2015, s. 24.

3.11. Míra **investic** do evropského průmyslu je stále znepokojivě nízká, přičemž v EU jsou k dispozici značné přebytky úspor, které nejsou využívány k produktivním investicím. Mělo by se pečlivě prostudovat, proč tomu tak je, zvláště kvůli tomu, že průmyslová přeměna vyžaduje obrovské investice. Je však zřejmé, že domácí i zahraniční investory přilákají pouze takové rámcové podmínky, které zajistí dostatečnou konkurenceschopnost.

3.12. Existují nicméně náznaky **možného pozitivního vývoje** v oblasti investic. Ve světě, jenž čelí značné politické nestabilitě, je EU bezpečnou a stabilní lokalitou pro investice. Kvůli rostoucí poptávce dosahuje výroba v některých odvětvích průmyslu již plného využití kapacity, což se stane podnětem k investicím do budování nové kapacity a snad k tomu dojde v Evropě.

3.13. Omezení v oblasti **životního prostředí** a klimatu, zejména Pařížská dohoda o změně klimatu, ovlivňují všechny podniky. Vzniká mnoho nových obchodních příležitostí v nízkouhlíkovém a oběhovém hospodářství. Ambice EU mít přední postavení mohou evropskému průmyslu pomoci na globálních trzích. Zejména průmyslová odvětví náročná na energii a zdroje musí provést zásadní technologické změny, k čemuž je nutná ambiciózní politická podpora, aby se předešlo úniku investic a uhlíku. Přeměna výroby a dopravy na využívání nefosilních zdrojů významně zvýší poptávku po elektrické energii za konkurenční ceny.

3.14. **Spolupráce** všech subjektů – EU, vlád členských států, jejich orgánů, regionů, vysokoškolských institucí a škol, zainteresovaných stran a podniků – by mohla a měla být lepší. Zlepšit se musí například spolupráce podniků a univerzit. Školy by se měly obrátit na podniky, aby jim pomohly vypracovat aktualizované osnovy a učňovskou přípravu. Především by však členské státy měly spolupracovat a urychleně provádět a prosazovat dohodnuté politiky a právní předpisy.

3.15. Současné **statistické metody** nevytvářejí aktuální, užitečný přehled o průmyslové situaci v Evropě. Odvětvové dělení na výrobu, služby a další výrobní činnosti je zastaralé. Značný podíl hospodářské činnosti není zahrnut do výpočtu HDP. Statistické údaje o dovozu a vývozu nepopisují průmyslovou činnost v době, kdy přibližně polovina průmyslové produkce je součástí globálních hodnotových řetězců, důkladně. Je naléhavě zapotřebí společná metoda výpočtu přidané hodnoty a provázanost průmyslu a služeb.

3.16. EHSV se domnívá, že cíl 20 % HDP pro průmysl je třeba doplnit o podstatnější **cíle a ukazatele**, které budou lépe odrážet všechny aspekty rozvoje průmyslu.

3.17. Je nutné posílit **správu** začleňování politik s dopadem na konkurenceschopnost průmyslu a jeho rozvoj, jakož i mezi členskými státy. Důležitá je lepší, tj. předvídatelná, nákladově efektivní a na důkazech založená regulace a transparentní posouzení dopadu ex ante. Je třeba zajistit ucelenost procesu rozhodování, a to posílením úlohy Rady pro konkurenceschopnost či jinými institucionálními ujednáními. Aby bylo možné reagovat na větší dynamiku světového hospodářství, je nezbytné zbavit se uzavřeného myšlení na unijní i vnitrostátní úrovni.

4. Konkrétní připomínky

4.1. **Posílení evropského průmyslu:** EHSV souhlasí s tím, že je zapotřebí ucelené a předvídatelé vize evropského průmyslu. Za účelem posílení evropského průmyslu by hlavním cílem opatření EU mělo být vytvoření řádně fungujícího a předvídatelného právního rámce, jenž stimuluje inovace a pomáhá průmyslu nalézt řešení společenských výzev. Měl by zajistit přidanou hodnotu s měřitelným dopadem na růst a zaměstnanost, přičemž administrativní zátěž by měla být minimální a přínosy by měly být zajištěny pro společnost jako celek.

4.2. **Jednotný trh:** EHSV vítá přístup spočívající v posílení úlohy občanů a podniků a souhlasí s navrženými opatřeními k posílení jednotného trhu, včetně trhu kapitálového. Důležitými kroky je zlepšení normalizace a samoregulace. Především musí členské státy plnit svou povinnost týkající se dodržování pravidel a jejich vymáhání. Zásadní význam pro inovace a tvorbu cen má přísné provádění politiky v oblasti hospodářské soutěže. Vysoce se cení důsledný přístup Komise vůči velkým globálním hráčům. Evropským podnikům by se však nemělo bránit v růstu: medián velikosti kotovaného podniku EU (bez UK) je pouze přibližně poloviční než obdobného podniku v USA. Je to věc výkladu definice relevantního trhu při prosazování právních předpisů v oblasti hospodářské soutěže.

4.3. **Digitální věk:** digitalizace znamená skutečnou změnu paradigmatu s dopady na společnost jako celek, přičemž má dokonce i geopolitické rysy. EHSV podrobně představil své názory na digitalizaci v jiných stanoviscích. Zabývá se v nich daty velkého objemu, 5G, pokročilou výrobou, robotikou atd. Zásadní význam mají strategie EU pro jednotný digitální trh, digitalizace evropského průmyslu, kybernetická bezpečnost a umělá inteligence. Důležitou principiální otázkou je nalezení vhodné rovnováhy mezi používáním a využíváním nových průrazných technologií na straně jedné a zajištěním bezpečnosti a spravedlnosti na straně druhé. Důraz je třeba klást na to, aby společnost i podniky měly možnost využívat nových příležitostí na základě otevřeného a reálného přístupu.

4.4. **Nízkouhlíková a oběhová společnost:** v prostředí rostoucí konkurence představuje zachování vedoucího postavení v těchto oblastech velkou výzvu. Vedoucí postavení by však nemělo být cílem samo o sobě, mělo by být přínosné pro naše hospodářství i společnost. Je nezbytné podporovat transformaci energetiky, ale ceny energií pro průmysl musí být konkurenční.

4.5. **Investice:** četné nástroje EU na podporu skutečných i nehmotných investic by měly být zaměřeny na stimulaci inovací, pomoc malým a středním podnikům při rozšiřování, podporu regionů potýkajícím se s problémy, modernizaci infrastruktury a posílení úlohy občanů prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy. Malé a střední podniky stále potřebují více pomoci, aby si mezi mnoha různými možnostmi našly cestu ke vhodnému zdroji, jakož i jednodušší postupy podávání žádostí a vykazování. Důležitým kritériem by měl být pákový efekt na soukromé investice. Vítané jsou všechny návrhy, včetně návrhů očekávaných od skupiny na vysoké úrovni pro udržitelné finance, které přesměrují kapitálové prostředky do dlouhodobých investic a příspěvků do udržitelného růstu⁽²⁾.

4.6. **Inovace:** EHSV souhlasí s tím, že politiky by měly být více zaměřeny na zavádění nových technologií, rozšiřování a úspěchy na trhu, jakož i na spolupráci v rámci regionálních uskupení i mezi nimi. Neměly by být vyloučeny podniky jakékoli velikosti. V příštím finančním rámci je třeba na program navazující na program Horizont 2020 vyčlenit výrazně více prostředků. Je-li to možné, měl by být výzkum a vývoj financovaný z veřejných prostředků v průmyslu poprvé využit uvnitř EU. Je třeba plně využívat potenciálu zadávání veřejných zakázek začleněním inovativních, ekologických a sociálních kritérií do veřejných nabídkových řízení a systematicky uplatňovat zásadu ekonomicky nejvýhodnější nabídky.

4.7. **Mezinárodní rozměr:** obchod musí být otevřený, ale spravedlivý a udržitelný. Přístup na světové trhy a k surovinám má pro průmysl rozhodující význam, a proto je nezbytné dále rozvíjet síť obchodních dohod. EHSV vyzývá Komisi, aby aktivně využívala dostupné nástroje k řešení nekalých obchodních praktik. Zvláštní pozornost by se měla věnovat novým formám protekcionismu ze strany zemí mimo EU. V kontextu obchodních dohod by EU měla prosazovat své ekologické a sociální normy. Pokud jde o prověřování přímých zahraničních investic, je důležité identifikovat rizika pro bezpečnost či veřejný pořádek. Současně je třeba také vítat přímé zahraniční investice (jestliže podniky v EU potřebují více investic), neboť jsou také známkou potenciálu Evropy.

4.8. **Partnerství:** EHSV vítá ustanovení každoročního Dne průmyslu a kulatého stolu zástupců průmyslu na vysoké úrovni a oznamuje, že má skutečný zájem se obou účastnit. Tento přístup by měl být uplatňován ve všech oblastech průmyslové politiky, aby se zvýšila odpovědnost zainteresovaných stran za strategii. Dialog s průmyslovými subjekty by se však neměl omezovat na tyto akce. Je zapotřebí větší transparentnosti a intenzivnější spolupráce, zejména při zahajování posuzování dopadů.

V Bruselu dne 15. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽²⁾ Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 8.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí Rady 2003/17/ES, pokud jde o rovnocennost přehlídek porostu prováděných v Brazílii u množitelského porostu pro produkci osiva píce a množitelského porostu pro produkci osiva obilovin a rovnocennost osiva píce a osiva obilovin vyprodukovaných v Brazílii a pokud jde o rovnocennost přehlídek porostu prováděných v Moldavsku u množitelského porostu pro produkci osiva obilovin, množitelského porostu pro produkci osiva zeleniny a množitelského porostu pro produkci osiva olejnin a přadných rostlin a rovnocennost osiva obilovin, osiva zeleniny a osiva olejnin a přadných rostlin vyprodukovaných v Moldavsku

[COM(2017) 643 final – 2017/0297 (COD)]

(2018/C 227/11)

Zpravodaj: **Emilio FATOVIC**

Konzultace	Evropský parlament, 16. 11. 2017
Právní základ	čl. 43 odst. 2, čl. 114 odst. 1 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí předsednictva EHSV	5. 12. 2018
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato ve specializované sekci	6. 2. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	140/0/8
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Souvislosti a návrh Komise

1.1. Podle rozhodnutí Rady 2003/17/ES se na určité třetí země vztahuje rovnocennost, pokud jde o přehlídky porostu a produkci osiva určitých druhů ⁽¹⁾.

1.2. Tyto předpisy pro osivo sklizené a kontrolované v těchto zemích poskytují stejné záruky jako předpisy použitelné pro osivo sklizené a kontrolované v Evropské unii, pokud jde o vlastnosti osiva a způsoby zkoušení a identifikace, označování a kontroly.

1.3. Brazílie a Moldavsko se k této skupině třetích zemí uvedených v rozhodnutí 2003/17/ES neřadí, takže v Brazílii a Moldavsku sklizené osivo nemůže být dováženo do EU. Obě země se tudíž rozhodly požádat Komisi, aby podle výše uvedeného rozhodnutí právně upravily některé jejich produkce osiva (Brazílie: píce a obiloviny, Moldavsko: obiloviny, olejnin a přadné rostliny a zelenina), tak aby byly rovnocenné a mohly být vyváženy do Evropy.

1.4. V návaznosti na tyto žádosti Komise zkoumala právní předpisy Brazílie a Moldavska týkající se této oblasti. Následně provedla audit přehlídek porostu a systémů certifikace osiva v Brazílii a Moldavsku. Dospěla k závěru, že jejich požadavky a systémy jsou rovnocenné požadavkům a systémům EU a poskytují stejné záruky ⁽²⁾.

1.5. Komise tudíž v obou případech shledala vhodným uznat brazilské a moldavské osivo za rovnocenné stejnému typu osiva sklizenému, produkovanému a kontrolovanému v EU. To lze učinit prostřednictvím rozhodnutí, jež přijme Evropský parlament a Rada.

⁽¹⁾ Podle směrnic 66/401/EHS, 66/402/EHS, 2002/54/ES a 2002/57/ES.

⁽²⁾ Jsou již v souladu s předpisy ISTA (Mezinárodní asociace pro zkoušení osiva).

2. Závěry a doporučení

2.1. EHSV bere na vědomí pozitivní výsledky auditů, které Komise provedla v Brazílii a v Moldavsku v souladu s požadavky stanovenými v příloze II rozhodnutí 2003/17/ES, aby bylo možné uznat rovnocennost právních požadavků a úředních kontrol pro certifikaci osiva.

2.2. EHSV v návaznosti na svá předchozí stanoviska ⁽³⁾ k tomuto tématu a v souladu s tím, co již vyplynulo z jednání mezi Komisí, zainteresovanými stranami a členskými státy, souhlasí s legislativním opatřením, které je předmětem tohoto stanoviska. Výbor dále souhlasí s tím, že by uznání rovnocennosti mohlo být přínosné pro semenářské společnosti z EU působící v Brazílii a Moldavsku, potenciální dovozce v EU dovážející osivo z těchto zemí a zemědělce v EU, kteří budou mít napříště přístup k širší škále osiva.

2.3. Výbor má výhradu pouze k návrhu uznat Moldavsku rovnocennost pro osivo zeleniny. Toto osivo, na které se vztahuje směrnice 2002/55/ES, se uvádí na trh výlučně v kategorii „standardní osivo“, která k uvedení na trh nevyžaduje úřední uznání, nýbrž vlastní osvědčení výrobce a případnou následnou kontrolu vlastností a kvality produktu teprve poté, co byl uveden na trh. Tento systém je založen na tom, že odpovědnost přebírá výrobce, který je řádně identifikovaným a dohledatelným subjektem, neboť má sídlo na území EU. Sledovatelnost a kontrola jistě nebudou snadné v případě, kdy budou výrobky pocházet ze zemí mimo EU. Z tohoto objektivního problému dosud vycházelo rozhodnutí EU neuznávat rovnocennost pro osivo zeleniny žádné třetí zemi. Výbor tedy upozorňuje na kritické aspekty a doufá, že Komise provede důkladnější přezkum.

2.4. EHSV uznává, jak tvrdí Komise, že uznávání postupů certifikace zkoumaných produktů je opatření čistě technické povahy. Nicméně vzhledem k tomu, že otevírání evropského trhu produktům z třetích zemí však bude mít hospodářské a sociální důsledky, doporučuje Výbor provést posouzení dopadu s cílem ověřit, že toto opatření nepoškodí evropské výrobce, zejména mikropodniky a malé podniky.

2.5. EHSV totiž připomíná Komisi, že v současné době ovládá více než 60 % trhu s osivem několik málo velkých nadnárodních společností. Otevření se třetím zemím, v nichž mají produkci pod kontrolou tyto společnosti, by mohlo ještě více zhoršit podmínky pro malé výrobce a konsorcia, což by mělo značný dopad i na hospodářskou a sociální odolnost mnoha místních společenství se specifickou produkcí. V nejzávažnějších případech by to mohlo zvýšit vylidňování venkovských komunit, což by se odrazilo i v biologické rozmanitosti evropské zemědělsko-potravinářské produkce a pěstování, neboť jsou to často právě malé podniky, které chrání některé druhy starodávných a tradičních osiv před zánikem ⁽⁴⁾.

2.6. EHSV kromě toho opět vyzývá Komisi, aby provedla komplexní hodnocení výrobních postupů uplatňovaných v třetích zemích, přičemž připomíná, že za nejkonzekventnějšími produkty a cenami stojí zneužívání pracovníků na pracovišti, mj. i dětí. Tento přístup se jeví nezbytný a nevyhnutelný, když se EU aktivně podílí na plnění cílů udržitelného rozvoje Agendy 2030 OSN. EU je totiž v celosvětovém měřítku největším dovozcem i vývozcem zemědělsko-potravinářských produktů a musí v rámci dvoustranných a mnohostranných obchodních dohod uplatňovat svůj vliv, aby podpořil zlepšení životních a pracovních podmínek občanů a pracovníků v třetích zemích mj. i v zájmu potírání nekalé hospodářské soutěže ⁽⁵⁾.

2.7. EHSV v neposlední řadě doufá, že předmětné rozhodnutí vstoupí v platnost pouze v případě, že rovnocennost a uznávání budou na druhé straně plně přiznány i stejným evropským produktům, aby podniky působící v tomto odvětví měly větší možnosti růstu a rozvoje. To by bylo v souladu se zvláštními požadavky, které již ve fázi konzultace vznesly zainteresované strany.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽³⁾ Úř. věst. C 74, 23.3.2005, s. 55, Úř. věst. C 351, 15.11.2012, s. 92.

⁽⁴⁾ Tato úvaha je podepřena skutečností, že na internetovou veřejnou konzultaci Komise reagovali pouze 3 respondenti, přičemž 2 z nich byly soukromé osoby, čímž se potvrzuje, že se na rozhodovacím procesu podílely pouze velké zainteresované strany na evropské úrovni.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 20, odstavec 1.6.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o rámci pro volný pohyb neosobních údajů v Evropské unii

[COM(2017) 495 final – 2017/0228 (COD)]

(2018/C 227/12)

Zpravodaj: **Jorge PEGADO LIZ**

Konzultace	Evropský parlament, 23. 10. 2017 Rada Evropské unie, 24. 10. 2017
Právní základ	Článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	5. 2. 2018
Přijato na plenárním zasedání	15. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	163/3/4
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Závěry

1.1.1. EHSV se již v několika svých předchozích stanoviscích zasadil o legislativní iniciativu týkající se volného pohybu neosobních údajů, jelikož jde o základní předpoklad plnění cílů Digitální agendy a realizace jednotného digitálního trhu.

1.1.2. Tento návrh, jež předložila Komise, představuje prozatím nejdůležitější právní aspekt budoucnosti evropské politiky pro rozvoj ekonomiky založené na datech a jejího dopadu na hospodářský růst, vědecký výzkum, podporu nových technologií – zejména v oblasti umělé inteligence, cloud computingu, metadat a internetu věcí –, průmysl a služby obecně a veřejné služby zvlášť.

1.1.3. EHSV se nicméně domnívá, že tento návrh přichází se zpožděním a že příliš omezený rozsah jeho oblasti působnosti, plynulost a nedostatečná asertivita ohlášených mechanismů a hlavně nedostatek ambicí a politické vůle a odhodlanosti jsou takové, že mohou ohrozit jeho cíle.

1.1.4. V souvislosti s prvním a nejdůležitějším z jeho cílů, tj. zlepšit přeshraniční mobilitu neosobních údajů na jednotném trhu, nepovažuje EHSV na rozdíl od Komise za dostačující pouze v první fázi vyzvat členské státy, aby jí oznámily „každý návrh aktu, kterým se zavádí nový požadavek ohledně umístění údajů nebo mění stávající požadavek ohledně umístění údajů“, aby 12 měsíců po vstupu nařízení v platnost – což nemá nastat přinejmenším do konce roku 2018 – uložila členským státům povinnost zajistit „zrušení všech požadavků ohledně umístění údajů, které nejsou v souladu“ s pravidlem nezakazování nebo neomezování volného toku takových údajů, a to vždy s výhradou důvodů veřejné bezpečnosti.

1.1.5. Pokud jde o druhý uvedený cíl, tj. „zajistit, aby zůstaly nedotčeny pravomoci příslušných orgánů požadovat a získat přístup k údajům pro účely regulační kontroly“, nesouhlasí EHSV s tím, že se návrh omezuje na stanovení postupu spolupráce mezi příslušnými orgány každého členského státu, k čemuž vytváří síť jednotných kontaktních míst, která bude sloužit jako spojovací článek s jednotnými kontaktními místy ostatních členských států a s Komisí při používání tohoto nařízení.

1.1.6. A konečně, pokud jde o třetí cíl, tj. „profesionálním uživatelům služeb uchovávání nebo jiného zpracování údajů usnadnit změnu poskytovatele a přenesení údajů“, odmítá EHSV návrh, aby se Komise omezila na závazek podpořit a usnadnit „tvorbu samoregulačních kodexů chování na úrovni Unie“, především ve věcech, jejichž předpisy vyžadují pouze legislativní opatření, aniž by navrhla vypracování „pokynů“ pro vypracování těchto kodexů chování.

1.1.7. Ze všech těchto důvodů nemůže EHSV souhlasit s dokumentem v jeho stávající podobě. EHSV je připraven podpořit tento návrh pouze tehdy, pokud bude změněn v souladu se zde uvedenými návrhy a jasně chápán jako maximální společný jmenovatel přijatelný jak členskými státy, tak i zúčastněnými stranami, avšak vždy s perspektivou, že se jedná o první krok budoucího vývoje směrem k ambicióznějším způsobům účinného provádění skutečného volného pohybu neosobních údajů na jednotném digitálním trhu Evropské unie.

1.1.8. A podpoří ho kromě toho pod podmínkou, že v tomto vývoji budou náležitě zohledněny mezinárodní aspekty globální ekonomiky, do nichž musí být tato iniciativa nutně začleněna.

1.2. Doporučení

1.2.1. EHSV tedy doporučuje Komisi, aby přezkoumala svůj návrh a výrazně ho přizpůsobila podmínkám definovaným pro možnost 3, již EHSV upřednostňuje, a upozadila nyní zvolenou možnost 2a.

Kromě toho Komisi důrazně doporučuje, aby do svého návrhu zařadila zejména návrhy, které jsou uvedeny v odstavcích 3.4.1 (termín vstupu v platnost), 3.4.2 (neexistence povinného postupu v případě neplnění), 3.6 (neexistence pokynů pro kodexy chování), 3.7 (neexistence snahy o klasifikaci metadat) a 3.8 (nezohlednění globálního a transevropského charakteru digitální ekonomiky), a zejména pak pokud jde o potřebu zavést zvláštní postup pro případ neplnění ze strany členských států.

1.2.2. EHSV dále žádá Komisi, aby přijala různé návrhy na zlepšení, které předkládá zvláště v oblasti různých článků předmětného návrhu nařízení.

1.2.3. Rovněž Komisi velmi doporučuje, aby do návrhu zapracovala změny navržené v postoji předsednictví Rady z prosince, s nimiž souhlasí, protože představují přirozená zlepšení a mohou učinit návrh proveditelným.

2. Stručné shrnutí a obecný rámec

2.1. Shrnutí návrhu a jeho odůvodnění

2.1.1. Komise zakládá nutnost a přiměřenost tohoto návrhu nařízení⁽¹⁾ na následujících důvodech:

- zlepšit mobilitu neosobních údajů přes hranice v rámci jednotného trhu, čemuž dnes v mnoha členských státech brání omezení ohledně umístění nebo právní nejistota na trhu;
- zajistit, aby zůstaly nedotčeny pravomoci příslušných orgánů požadovat a získat přístup k údajům pro účely regulační kontroly; a
- profesionálním uživatelům služeb uchovávání nebo jiného zpracování údajů usnadnit změnu poskytovatele a přenesení údajů.

2.1.2. Komise se domnívá, že tento návrh je v souladu s pravidlem subsidiarity vzhledem k tomu, že zajištěním volného pohybu údajů v Unii chce zaručit „hladké fungování vnitřního trhu pro výše uvedené služby, který se neomezuje na území jednoho členského státu, a volný pohyb neosobních údajů v Unii, [jež] nemohou členské státy dosáhnout na vnitrostátní úrovni, neboť jádrem problému je přeshraniční mobilita údajů“.

⁽¹⁾ COM(2017) 495 final ze dne 13. 9. 2017.

2.1.3. Ale také se domnívá, že je přiměřený tím, že „se snaží nalézt rovnováhu mezi regulací ze strany EU a zájmy členských států v oblasti veřejné bezpečnosti, jakož i rovnováhu mezi regulací ze strany EU a samoregulací ze strany trhu“.

2.2. Právně politický rámec

2.2.1. Z právního hlediska zvažila Komise **tři možnosti**, které synteticky vložila v důvodové zprávě, kde shrnula studie „posouzení dopadu“ ex ante a konzultace se „zúčastněnými stranami“, uskutečněné během přípravy legislativního textu ⁽²⁾, a které lze shrnout takto:

Možnost 1 – „spočívala v pokynech a/nebo samoregulaci za účelem řešení jednotlivých zjištěných problémů a zahrnovala posílení vymahatelnosti, pokud jde o různé kategorie neodůvodněných nebo nepřiměřených omezení ohledně umístění údajů ukládaných členskými státy“.

Možnost 2 – „zahrnovala stanovení právních zásad týkajících se jednotlivých zjištěných problémů a předpokládala, že členské státy určí jednotná kontaktní místa a vytvoří se skupina odborníků, v níž se budou diskutovat společné přístupy a postupy a budou se poskytovat pokyny, pokud jde o zásady zavedené v rámci této možnosti“.

Možnost 3 – „spočívala v podrobné legislativní iniciativě, která by mimo jiné stanovila předem definovaná (harmonizovaná) posouzení toho, co je (ne)oprávněným a (ne)přiměřeným omezením ohledně umístění údajů, a nové právo na přenesení údajů“.

2.2.2. Vzhledem k neshodám s Výborem pro kontrolu regulace, který vydal dvě negativní stanoviska k návrhům Komise, a přestože se většina zúčastněných stran domnívá, že by nejvhodnějším nástrojem byla možnost 3, tj. legislativní iniciativa, byla z důvodů čistě politické strategie navržena.

Dílejší možnost 2a – „v rámci níž se posuzovala kombinace legislativy zavádějící rámec pro volný pohyb údajů, jednotná kontaktní místa a skupinu odborníků a samoregulačních opatření týkajících se přenesení údajů“.

Komise se domnívá, že tato možnost zajistí „účinné odstranění stávajících neodůvodněných omezení ohledně umístění údajů“, a kromě toho „[podpoří] přeshraniční a meziodvětvové využívání služeb uchovávání nebo jiného zpracování údajů a rozvoj trhu s daty, a tak „přispěje k přeměně společnosti a hospodářství a otevře nové příležitosti pro evropské občany, podniky a orgány veřejné správy“.

2.2.3. V tomto směru předložila návrh **nařízení**, kterým podle ní „lze zaručit, že jednotná pravidla pro volný pohyb neosobních údajů budou použitelná v celé Unii současně“, což bude „obzvláště důležité k tomu, aby se odstranila stávající omezení a předešlo se přijetí nových omezení ze strany členských států“.

2.2.4. Tento návrh je založen na nejnovějším technologickém vývoji v digitální oblasti, který umožňuje uchovávání a využívání velkého množství údajů stále efektivnějším způsobem, což přináší úspory z rozsahu a prospěch uživatelům díky rychlosti přístupu, zvýšené konektivitě a větší autonomii.

2.2.4.1. Komise zvláště ve svém sdělení **Budování evropské ekonomiky založené na datech** ⁽³⁾ uvedla souvislost mezi překážkami volného pohybu údajů a zpožděním v rozvoji evropského trhu. Proto Komise považuje za nutné předložit návrh právního rámce, který by odstranil pojem „kontroly na hranicích“.

⁽²⁾ Viz dokument SWD(2017) 304 final.

⁽³⁾ Viz COM(2017) 9 final ze dne 10. 1. 2017 a příložený pracovní dokument SWD(2017) 2 final ze stejného dne, k nimž EHSV vypracoval stanovisko *Budování evropské ekonomiky založené na datech* – Úř. věst. C 345, 13.10.2017, s. 130.

Je třeba poznamenat, že pouze přibližně polovina členských států podepsala neformální dokument o iniciativě týkající se volného pohybu údajů ⁽⁴⁾ a nepatří k nim zejména Německo, Francie a žádná z jižních zemí EU.

2.2.4.2. Této otázce se znovu věnovalo sdělení Komise o přezkumu strategie pro jednotný digitální trh v polovině období – **Propojený jednotný digitální trh pro všechny** ⁽⁵⁾, v němž Komise oznamuje zveřejnění dvou legislativních iniciativ v roce 2017, jedné o **volném přeshraničním pohybu neosobních údajů** (která je předmětem našeho stanoviska) a druhé o dostupnosti a opětovném využití veřejných údajů a údajů shromážděných díky financování z veřejných prostředků, kterou Komise ještě připravuje.

2.2.4.3. Konečně, stanovisko EHSV Jednotný digitální trh: přezkum v polovině období ⁽⁶⁾ uvádí, že „evropská ekonomika založená na datech je jedním ze dvou odvětví, v nichž je viditelnější odstup mezi EU a čelními subjekty celosvětové digitální inovace“, a za tímto účelem „**souhlasí s návrhem na vytvoření právního rámce** pod podmínkou, že tento rámec bude mít své řádné vyjádření v souvislosti s cloud computing, umělou inteligencí a s internetem věcí, bude brát v úvahu smluvní svobodu, odstraní překážky bránící inovacím a bude odpovídajícím způsobem zohledněn ve finančních prostředcích, které vyčlení EU“. To by představovala možnost 3.

2.2.4.4. Tento návrh, jež předložila Komise, představuje prozatím **nejdůležitější právní aspekt** budoucnosti evropské politiky pro rozvoj ekonomiky založené na datech a jejího dopadu na hospodářský růst, vědecký výzkum, podporu nových technologií – zejména v oblasti umělé inteligence, cloud computingu, metadat a internetu věcí –, průmysl a služby obecně a veřejné služby zvlášť ⁽⁷⁾.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV bere na vědomí cíl této iniciativy, kterou již podpořil v několika svých předchozích stanoviscích, jelikož jde o základní předpoklad pro cíle Digitální agendy a dosažení jednotného digitálního trhu.

3.2. Nemůže však skrývat své zklamání nad příliš omezeným rozsahem jejího pole působnosti, vlačností jejích záměrů, plynulostí a nedostatečnou asertivitou ohlášených mechanismů a především nedostatkem ambicí a politické vůle a odhodlání.

Podívejme se na to.

3.3. Koncept „volného pohybu“ neosobních údajů chce Komise kontrovat většinu politik a praktik platných v členských státech, které vytvářejí, zavádějí nebo povolují překážky, pokud jde o místo uchovávání nebo jiného zpracování takového typu údajů, o němž se, rovněž oprávněně, domnívá, že by nemělo být zakázáno nebo omezováno, vyjma případu, kdy to bude ospravedlněno veřejnou bezpečností ⁽⁸⁾. Za tímto účelem zavádí pravidla týkající se:

- a) požadavků na umístění údajů;
- b) dostupnosti údajů příslušným orgánům;
- c) přenesení údajů pro profesionální uživatele.

3.4. Za účelem provedení prvního z výše uvedených bodů, tj. **požadavků na umístění údajů**, považovala Komise za dostačující, aby v první fázi vyzvala členské státy, aby jí oznámily „každý návrh aktu, kterým se zavádí nový požadavek ohledně umístění údajů nebo mění stávající požadavek ohledně umístění údajů“.

⁽⁴⁾ <http://www.brukselaue.msiz.gov.pl/resource/76f021fe-0e02-4746-8767-5f6a01475099:JCR>.

⁽⁵⁾ COM(2017) 228 final ze dne 10. 5. 2017 a připojený pracovní dokument SWD(2017) 155 final.

⁽⁶⁾ Jednotný digitální trh: přezkum v polovině období (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

⁽⁷⁾ COM(2017) 495 final, důvodová zpráva, s. 4.

⁽⁸⁾ Pojem uvedený v čl. 4 odst. 2 SEU jako výhradní odpovědnost členských států, ale jehož definici je třeba hledat v judikatuře Soudního dvora – viz za všechny rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2016 ve spojených věcech C-203/15 a C-698/15 Tele2 Sverige AB proti Post-och telestyrelsen a Secretaty of State for the Home Department proti Tomu Watsonovi, Peteru Briceovi a Geoffreymu Lewisovi, dostupné na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1513080243312&uri=CELEX:62015CJ0203> (bod 11 a body 88–89) – a Soudu pro lidská práva.

3.4.1. 12 měsíců po vstupu nařízení v platnost – což nemá nastat před koncem roku 2018 – jsou členské státy povinny zajistit „zrušení všech požadavků ohledně umístění údajů, které nejsou v souladu“ s pravidlem nezakazování nebo neomezování volného toku uvedených údajů, vyjma případů, kdy se domnívají, že to ospravedlňuje veřejná bezpečnost. V takovém případě musí členský stát oznámit Komisi důvody, proč se domnívá, že je opatření v souladu s tímto pravidlem, a má tedy zůstat v platnosti.

3.4.2. **Není stanoven žádný zvláštní postup pro případ neplnění ze strany členského státu.**

3.5. Pokud jde o druhý bod, tj. **dostupnost údajů příslušným orgánům**, nejsou tímto návrhem dotčeny pravomoci příslušných orgánů požadovat a získat přístup k údajům pro účely výkonu jejich úředních povinností v souladu s právem Unie nebo vnitrostátním právem.

Dodává však důležitý pokyn: přístup k údajům nelze příslušným orgánům odmítnout na základě toho, že údaje jsou uchovávány nebo jinak zpracovávány v jiném členském státě.

3.5.1. K zajištění účinnosti tohoto práva se však návrh omezuje na stanovení postupu spolupráce mezi příslušnými orgány každého členského státu, podobnému jiným, které již existují v jiných oblastech, a za tímto účelem vytváří **sítě jednotných kontaktních míst**, která budou při provádění tohoto nařízení sloužit jako spojovací článek s jednotlivými kontaktními místy ostatních členských států a s Komisí. Nebyla však posouzena efektivita těchto kontaktních míst ani přijatelnost souvisejících nákladů.

3.5.2. Nicméně nakonec bude vždy záviset na **procesním právu každého členského státu**, zda bude možné uplatnit donucovací opatření nezbytná k tomu, aby dožádaný orgán získal přístup do jakýchkoli prostor fyzické nebo právnické osoby, včetně zařízení a prostředků pro uchovávání nebo jiné zpracování údajů.

3.5.3. To znamená, že v případě více než pravděpodobného porušení bude možné se odvolat pouze k běžným soudům členských států, se známými justičními průtahy a s jejich přemrštěnými náklady a nejistými výsledky.

3.6. A konečně, pokud jde o výše zmíněný třetí bod, tj. **přenesení údajů pro profesionální uživatele**, omezuje se Komise na „[podporu a usnadnění tvorby] **samoregulačních kodexů chování na úrovni Unie** s cílem vymezit pokyny ohledně osvědčených postupů pro usnadňování změny poskytovatele a s cílem zajistit, že poskytovatelé profesionálním uživatelům před uzavřením smlouvy o uchovávání a zpracování údajů poskytnou dostatečně podrobné, jasné a transparentní informace“, pokud jde o řadu skutečně strukturálních a zásadních aspektů⁽⁹⁾.

3.6.1. Značně kritizovat lze tedy to, že je **regulace základních aspektů, které by měla řešit pouze legislativní opatření**, čistě ponechána na pouhé samoregulační mechanismy.

Přestože EHSV vždy obhajoval společnou regulaci jako zvláště důležitý doplňkový nástroj v právním rámci Unie, nesouhlasí s tím, že jsou základní pravidla a zásady soudržnosti a harmonizace práva Unie jednoduše přenechány k samoregulaci bez jakýchkoli parametrů a pokynů.

Závažnější, pokud jde zvláště o přenesení, je omezení odpovědnosti a zavedení věrnostních období pro subjekty údajů s možností výmazu v případě neplnění.

3.6.2. Ještě více lze kritizovat fakt, že Komise alespoň nenavrhl **mechanismus společné regulace** podle modelu a parametrů, které EHSV včas stanovil⁽¹⁰⁾.

EHSV se v tomto ohledu domnívá, že by předmětné nařízení mělo stanovit alespoň soubor základních pravidel týkajících se smluvních vztahů mezi poskytovateli služeb a uživateli a rovněž černou listinu ustanovení, která jsou zakázána z důvodu omezení práva na přenesení podle parametrů uvedených zejména v jeho stanovisku k samoregulaci a společné regulaci.

⁽⁹⁾ Viz čl. 6 odst. 1 písm a) a b).

⁽¹⁰⁾ Viz informační zpráva INT/204 z 25. 1. 2005 o *současném stavu koregulace a autoregulace na jednotném trhu* a stanovisko z vlastní iniciativy *Samoregulace a společná regulace* – Úř. věst. C 291, 4.9.2015, s. 29.

3.6.3. Je však nepřijatelné, aby Komise dokonce ani navrhla vypracovat „**pokyny**“ pro vypracování uvedených kodexů chování, jak již učinila v jiných oblastech, s podporou EHSV.

Pokud jde o přenesení údajů, zaujaly některé podniky přístupy, které porušují práva uživatelů. Zejména jde o omezení vlastnictví údajů nebo duševního vlastnictví obsahu cloudových služeb, souhlas se shromažďováním a zpracováním údajů – zavedení pravidel předpokládaného souhlasu – a skryté platby nebo právo na pozastavení služby na základě jednostranného rozhodnutí podniku.

3.6.4. Konečně, Komise slibuje, **bez jakékoliv jiné alternativy legislativní povahy**, že přezkoumá „tvorbu a účinné provádění těchto kodexů chování a účinné poskytování informací ze strany poskytovatelů nejpozději do dvou let od data použitelnosti tohoto nařízení“. **A co potom?**

3.7. Navíc omezení tohoto návrhu na tři výše uvedené situace nezohledňuje rostoucí obavu ohledně metadat, která jsou považována za neosobní údaje, a která by měla, kromě patřičných výjimek, požívat stejné ochrany jako osobní údaje, zejména pokud jde o práva subjektu údajů na přístup, opravu, výmaz a zrušení souhlasu.

3.7.1. Společnosti, které se věnují analýze metadat, provádějí ve skutečnosti prospektivní a proaktivní analýzy na základě údajů a určují trendy nebo podmínky, podle nichž společnosti v budoucnu přijímají rozhodnutí.

3.7.2. Navíc není jasné, zda budoucí nařízení platí pouze pro údaje získané v elektronické podobě, neboť čl. 3 odst. 2 definuje uchovávání jako jakoukoli formu **elektronického uchovávání** údajů a samotný článek 2 uvádí, že se nařízení vztahuje na „uchovávání nebo jiné zpracování **elektronických údajů**“. Pokud bychom však vzali jako příklad anonymní dotazník provedený ve fyzické přítomnosti subjektů údajů a fyzicky uchovávaný, může to znamenat, že se na něj toto nařízení nevztahuje.

3.7.3. Na druhou stranu, s internetem věcí, rozšiřováním elektronických zařízení, zejména domácích spotřebičů, u kterých dochází ke sběru a propojování neosobních údajů, může v budoucnu vyvstat řada otázek ohledně bezpečnosti a soukromí. Proto se měla Evropská komise rozhodně věnovat více neosobním údajům a chránit základní práva občanů.

3.7.4. Konečně, vzhledem k šedé zóně, která existuje mezi osobními a neosobními údaji (jelikož některé údaje se mohou snadno stát osobními), může zachování zcela odlišného režimu pro tyto typy údajů vést k tomu, že se subjekty budou snažit charakterizovat získané údaje jako neosobní, aby se vyhnuly uplatňování nařízení (EU) 2016/679, ze dne 27. dubna 2016.

3.8. Návrh navíc náležitě nezohledňuje globální a transevropský charakter digitální ekonomiky, ale zabývá se pouze regulací vnitřního trhu a zapomíná na to, že se tento trh vyvíjí v rámci globálního trhu bez jakékoli záruky, že v jiných zemích a na jiných kontinentech budou dodržována stejná pravidla, která se nyní snaží zavádět, a bez pravomoci k jejich prosazování na mezinárodních jednáních.

3.9. Ze všech těchto důvodů nepodporuje EHSV dílčí možnost 2a, již Komise navrhuje na úkor možnosti 3, aniž by uvedla platné či spolehlivé argumenty. EHSV podporuje možnost 3.

3.10. Pokud budou do návrhu zapracovány návrhy změn, které předkládá EHSV, a rovněž návrhy uvedené v postoji předsednictví Rady v jeho prohlášení z 19. prosince 2017, které EHSV podporuje, je EHSV připraven podpořit takto změněný návrh pod podmínkou, že bude jasně chápán jako maximální společný jmenovatel přijatelný jak členskými státy, tak i zúčastněnými stranami, avšak pouze s perspektivou budoucího vývoje směrem k ambicióznějším způsobům účinného provádění skutečného volného pohybu neosobních údajů na jednotném digitálním trhu Evropské unie.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Článek 2 – Oblast působnosti

4.1.1. EHSV se táže na povahu písmene a), tj. co se rozumí pojmem „**poskytováno jako služba uživatelům**“, a to zejména, zda se pro nás bude jednat o bezplatný nebo zpoplatněný právní úkon.

Je totiž důležité zdůraznit, že nyní existuje několik bezplatně poskytovaných služeb, zejména služba Google Analytics. Nicméně fakt, že se nerealizuje požadavek na zpoplatnění, umožňuje podnikům, které tuto službu poskytují, aby do svých smluv o poskytování služeb zaváděly nepřiměřené podmínky a zbavovaly se odpovědnosti za ztrátu, nesprávné umístění nebo zničení údajů nebo aby si dokonce si vyhrazovaly právo na výmaz údajů bez souhlasu subjektu údajů.

4.1.2. Na druhé straně považuje EHSV za nezbytné, aby se toto nařízení, podobně jako nařízení (EU) 2016/679, vztahovalo i na zemi mimo Evropskou unii, kde se uplatňuje právo členského státu podle mezinárodního práva soukromého.

4.2. Článek 3 – Definice

4.2.1. Pojem „neosobní údaje“

4.2.1.1. Co jsou neosobní údaje, na to neexistuje v návrhu definice aristotelovského typu a lze jen říci, že se jedná, *prima facie*, o jiné údaje než osobní, což je definice stanovená jako negace, jak vyplývá ze 7. bodu odůvodnění a článku 1 návrhu.

4.2.1.2. Při podrobnější analýze však lze konstatovat, že z jejího pojetí lze vyloučit pouze osobní údaje, které jsou předmětem zvláštní právní ochrany, tj. ochrany poskytované v EU v současné době nařízením (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016, směrnicí (EU) 2016/680 z téhož dne a směrnicí 2002/58/ES ze dne 12. července 2002⁽¹¹⁾ a vnitrostátními právními předpisy, které je provádějí.

4.2.1.3. Zdá se tedy, že tento návrh nezahrnuje pouze údaje týkající se právnických osob (jež, v rozporu s názorem, který Výbor nejednou vyjádřil, nepodléhají stejné ochraně jako fyzické osoby, na rozdíl od praxe v různých vnitrostátních právních systémech), ale také „anonymní“ osobní údaje, na které se odkazuje pouze ve 26. bodě odůvodnění obecného nařízení o ochraně údajů.

4.2.1.4. EHSV vzhledem k nepřesnosti textu zdůrazňuje, že je nezbytné, aby v tomto nařízení byla výslovně stanovena definice neosobních údajů, jež nebude vedlejší a obecnou definicí k definici uvedené v nařízení (EU) 2016/679. Mnoho soudů totiž podalo různý výklad toho, co se rozumí osobními a neosobními údaji, a pomocí této definice se tedy zajistí soudržnost, shoda a právní jasnost aktů EU.

4.3. Článek 4 – Volný pohyb údajů v Unii

4.3.1. Z důvodu právní jistoty se EHSV domnívá, že by se měly upřesnit lhůty, do kdy musí členské státy oznámit opatření, která obnášejí zachování nebo vytváření pravidel, která jsou z důvodů veřejné bezpečnosti v rozporu s tímto nařízením.

4.3.2. Rovněž se považuje za důležité, aby Evropská komise tato opatření oznámila ostatním členským státům, aby ověřily, zda budou mít na jejich území přímý nebo nepřímý dopad na pohyb neosobních údajů, či nikoliv.

⁽¹¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. L 201, 31.7.2002, s. 37), již přepracovaná návrhem Komise týkajícím se Evropského kodexu pro elektronické komunikace (COM(2016) 590 final, 12. 10. 2016) a návrhem nařízení Evropského parlamentu a Rady o respektování soukromého života a ochraně osobních údajů v elektronických komunikacích a o zrušení směrnice 2002/58/ES (nařízení o soukromí a elektronických komunikacích) (COM(2017) 10 final – 2017/0003 (COD)).

4.4. Článek 9 – Přezkum

4.4.1. Komise se zavazuje provést **do 5 let po vstupu tohoto nařízení v platnost** jeho přezkum a předložit Evropskému parlamentu, Radě a EHSV zprávu o hlavních zjištěních.

4.4.2. Vzhledem k tomu, že se nepředpokládá, že by k tomu v nejlepším případě došlo před koncem roku 2018, a vzhledem k zjevné slabosti tohoto opatření a velmi rychle se vyvíjející povaze záležitostí, jichž se týká, se považuje za vhodnější, aby byl přezkum proveden ve lhůtě **3 let**.

4.5. Postoj předsednictví Rady

4.5.1. Během přípravy tohoto návrhu stanoviska vydalo předsednictví Rady dne 19. prosince pozměněné znění návrhu, jež předložila Komise ⁽¹²⁾, v němž se tento návrh podstatně mění, a to přesně ve smyslu předkládaných doporučení EHSV.

4.5.2. Stručně se jedná zejména o:

- a) článek 2 (oblast působnosti) a 7a. a 8a. bod odůvodnění: vyjasnění toho, co nespadá do působnosti nařízení;
- b) článek 3 (definice): vložení nového odst. 2) písm. a), kde se vyjasňuje pojem „zpracování“;
- c) čl. 3 odst. 5: explicitní zahrnutí správní praxe do definice „umístění údajů“ a následná změna čl. 4 odst. 1;
- d) čl. 5 odst. 2 písm. a): zavedení povinného mechanismu nuceného poskytování údajů, čl. 5 odst. 3 písm. a): možnost členských států uložit sankce uživatelům, kteří v poskytování údajů dopustí pochybení, jak se doporučuje v tomto stanovisku;
- e) článek 6: stanovení pokynů pro vypracování kodexů chování;
- f) článek 7: definice úlohy „jednotných kontaktních míst“ a urychlení procesu komunikace mezi orgány;
- g) vyškrtnutí článku 8 a s tím i odstranění monitorovacího výboru;
- h) lepší sladění některých článků se směrnicí o transparentnosti ⁽¹³⁾;
- i) 10. a 10a. bod odůvodnění: potřebné objasnění otázky smíšených a anonymních údajů, jak se požaduje v tomto stanovisku;
- j) 12a. bod odůvodnění: vyjasnění obsahu pojmu „veřejná bezpečnost“, který se objevuje v článku 4, s využitím judikatury Soudního dvora, jak se doporučuje v tomto stanovisku.

4.5.3. EHSV jasně podporuje všechny tyto návrhy předsednictví a důrazně vyzývá Komisi, EP a členské státy, aby je řádně zohlednily.

V Bruselu dne 15. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹²⁾ Interinstitucionální spis 2017/0228 (COD) 15724/1/17REV 1 z 19. prosince 2017.

⁽¹³⁾ Úř. věst. L 294, 6.11.2013, s. 13.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o agentuře ENISA, Evropské agentuře pro kybernetickou bezpečnost, a zrušení nařízení (EU) č. 526/2013 a o certifikaci kybernetické bezpečnosti informačních a komunikačních („akt o kybernetické bezpečnosti“)

[COM(2017) 477 final/2 – 2017/0225 (COD)]

(2018/C 227/13)

Zpravodaj: **Alberto MAZZOLA**

Spoluzpravodaj: **Antonio LONGO**

Konzultace	Evropský parlament, 23. 10. 2017 Rada Evropské unie, 25. 10. 2017
Právní základ	Článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	5. 2. 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	206/1/2

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV se domnívá, že nový trvalý mandát agentury ENISA, jak jej navrhuje Komise, významně přispěje k posílení odolnosti evropských systémů. Příslušný předběžný rozpočet a prostředky přidělené agentuře ENISA však nebudou pro plnění jejího mandátu dostatečné.

1.2. EHSV doporučuje všem členským státům, aby ustavily orgán, který by byl jednoznačným a rovnocenným protějškem agentury ENISA, neboť většina z nich tak dosud neučinila.

1.3. EHSV se rovněž domnívá, že z hlediska budování kapacit by agentura ENISA měla upřednostňovat opatření podporující elektronickou veřejnou správu⁽¹⁾. Klíčový význam má digitální identita osob, organizací a předmětů v EU i na celém světě, přičemž prioritou by měla být prevence zneužití totožnosti a podvodů on-line a boj proti nim.

1.4. EHSV doporučuje, aby agentura ENISA vypracovávala pravidelné zprávy o kybernetické připravenosti členských států zaměřené především na odvětví uvedená v příloze II směrnice o bezpečnosti sítí a informací. Připravenost členských států a účinnost evropského mechanismu reakce na kybernetickou krizi by měly být prověřovány v rámci každoročního evropského kybernetického cvičení, z jehož výsledků by měla být vyvozena doporučení.

1.5. EHSV podporuje návrh na vytvoření sítě odborné způsobilosti pro kybernetickou bezpečnost. Tato síť by fungovala za podpory Evropského výzkumného a odborného střediska pro kybernetickou bezpečnost. Tato síť by mohla podpořit evropskou digitální suverenitu tím, že vytvoří konkurenceschopnou evropskou průmyslovou základnu pro klíčové technologické schopnosti založenou na činnosti smluvního partnerství veřejného a soukromého sektoru – s následnou přeměnou v tripartitní společný podnik.

1.6. Jednou z nejvýznamnějších příčin kybernetických nehod je lidský faktor. Podle EHSV je třeba vybudovat silnou základnu kybernetických dovedností a zlepšit „kybernetickou hygienu“ mimo jiné i prostřednictvím osvětových kampaní pro jednotlivce i podniky. EHSV podporuje zavedení vzdělávacího programu pro střední školy a odborníky v oboru s certifikací EU.

⁽¹⁾ Strategie pro jednotný digitální trh – Přezkum v polovině období.

1.7. EHSV je přesvědčen, že evropský jednotný digitální trh rovněž potřebuje jednotný výklad pravidel v oblasti kybernetické bezpečnosti, včetně vzájemného uznávání mezi členskými státy, a že společným základem by mohly být rámce pro certifikaci a systémy certifikace pro jednotlivá odvětví. K jednotlivým odvětvím je však třeba uplatnit odlišný přístup podle způsobu jejich fungování. EHSV je proto přesvědčen, že by do tohoto procesu měly být zapojeny odvětvové agentury EU (EASA, ERA, EMA atd.) a v některých případech by po dohodě s agenturou ENISA v zájmu zaručení soudržnosti měly být pověřeny vypracováním systému kybernetické bezpečnosti. Ve spolupráci s CEN/CENELEC/ETSI by měly být přijaty minimální evropské normy pro bezpečnost v oblasti IT.

1.8. Plánovaná Evropská skupina pro certifikaci kybernetické bezpečnosti, již bude pomáhat Agentura Evropské unie pro bezpečnost sítí a informací (ENISA), by měla být složena z vnitrostátních orgánů dozoru nad certifikací, zainteresovaných stran ze soukromého sektoru včetně hospodářských subjektů z oblastí různých uplatňování, a zástupců vědecké obce a občanské společnosti.

1.9. EHSV je toho názoru, že agentura by jménem Komise měla monitorovat činnost a rozhodování vnitrostátních orgánů dozoru nad certifikací prostřednictvím auditů a kontrol a že by nařízení mělo stanovit odpovědnosti a sankce za nedodržování norem.

1.10. EHSV je přesvědčen, že certifikace nesmí znamenat vyloučení náležitého systému označování, který se musí v zájmu posílení důvěry spotřebitelů vztahovat i na dovážené produkty.

1.11. Evropa by měla zvýšit investice tím, že se jednotlivé fondy EU, vnitrostátní fondy a investice soukromého sektoru zaměří na dosažení strategických cílů na základě silné spolupráce veřejného a soukromého sektoru, mj. i prostřednictvím vytvoření fondu EU pro kybernetickou bezpečnost určeného na inovace a výzkum a vývoj v rámci současného i budoucího rámcového programu pro výzkum. Evropa by dále měla vytvořit fond pro rozvoj kybernetické bezpečnosti, který poskytne nové možnosti financování z prostředků stávajícího i budoucího nástroje pro propojení Evropy i příštího EFSI 3.0.

1.12. EHSV se domnívá, že je třeba zajistit minimální úroveň bezpečnosti pro „běžná“ zařízení „internetu lidí“. Klíčovým způsobem zajištění vyšší úrovně bezpečnosti je v tomto případě certifikace. Bezpečnost internetu věcí by měla být prioritou.

2. Stávající rámec pro kybernetickou bezpečnost

2.1. Kybernetická bezpečnost má zásadní význam nejen pro prosperitu a bezpečnost státu, ale i pro samotné fungování našich demokracií, svobod a hodnot. Ve zprávě o globálním indexu kybernetické bezpečnosti se uvádí, že kybernetická bezpečnost představuje ekosystém, kde musí být zákony, organizace, dovednosti, spolupráce a technické provádění ve vzájemném souladu, aby byly co nejúčinnější. a dále se konstatuje, že kybernetická bezpečnost je pro odpovědné činitele v jednotlivých zemích stále důležitější.

2.2. Potřeba bezpečného ekosystému se v důsledku internetové revoluce stává stále důležitější. Tato revoluce od základu mění nejen odvětví založená na vztahu mezi podniky a spotřebiteli (B2C), jako jsou sdělovací prostředky či maloobchodní a finanční služby, ale i podobu výrobních odvětví, energetiky, zemědělství, dopravy a dalších průmyslových odvětví hospodářství, jež jsou společně zdrojem téměř dvou třetin globálního hrubého domácího produktu, jakož i infrastrukturu veřejných služeb a interakci občanů s veřejnou správou.

2.3. Strategie pro jednotný digitální trh je založena na zlepšení přístupu ke zboží, službám a obsahu a vytváří vhodný právní rámec pro digitální sítě a služby, přičemž využívá výhod ekonomiky založené na datech. Odhaduje se, že by tato strategie mohla do hospodářství EU ročně přispět částkou 415 miliard EUR. Podle odhadů bude do roku 2022 chybět v soukromém sektoru v Evropě 350 000 odborníků s dovednostmi v oblasti kybernetické bezpečnosti ⁽²⁾.

⁽²⁾ JOIN(2017) 450 final.

2.4. Podle odhadu jedné studie z roku 2014 dosáhl dopad kybernetické kriminality v Unii v roce 2013 výše 0,41 % HDP EU (tj. přibližně 55 miliard EUR) ⁽³⁾.

2.5. Podle zvláštního průzkumu Eurobarometr 464a o postoji evropských občanů ke kybernetické bezpečnosti se 73 % uživatelů internetu obává, že jejich on-line osobní údaje nejsou bezpečně uchovávány provozovateli webových stránek, a 65 % se domnívá, že tyto údaje nejsou bezpečně uchovávány orgány veřejné správy. Většina dotázaných se obává, že se může stát obětí různých forem počítačové kriminality a zejména škodlivého softwaru na svých zařízeních (69 %), zneužití totožnosti (69 %) a podvodů s bankovními kartami nebo internetovým bankovníctvím (66 %) ⁽⁴⁾.

2.6. Žádný právní rámec zatím nedokázal udržet krok s tempem digitálních inovací a vhodný rámec se utváří postupně z celé řady jednotlivých právních textů: revize telekomunikačního kodexu, obecné nařízení o ochraně údajů, směrnice o bezpečnosti sítí a informací, nařízení o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu, štít EU–USA na ochranu soukromí, směrnice o potírání podvodů v oblasti bezhotovostních prostředků atd.

2.7. Kromě agentury ENISA (Agentury EU pro kybernetickou bezpečnost) existuje mnoho dalších organizací, které se zabývají záležitostmi kybernetické bezpečnosti: Europol; Cert-EU (skupina pro reakci na počítačové hrozby v orgánech, institucích a jiných subjektech EU); Zpravodajské a informační centrum EU (EU INCEN); Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA); střediska pro sdílení a analýzu informací (ISAC), Evropská organizace pro kybernetickou bezpečnost (ECISO), Evropská obranná agentura (EDA); Středisko excelence NATO pro společnou kybernetickou obranu; a skupina vládních odborníků OSN zabývající se vývojem v informační a telekomunikační oblasti v kontextu mezinárodní bezpečnosti (UN GGE).

2.8. Bezpečnost již od fáze návrhu má klíčový význam pro zajišťování vysoce kvalitního zboží a služeb: inteligentní zařízení nejsou nijak zvlášť inteligentní, pokud nejsou zabezpečena, a totéž platí o inteligentních automobilech, inteligentních městech a inteligentních nemocnicích – všechny vyžadují integrovanou bezpečnost zařízení, systémů, struktur a služeb.

2.9. Evropská rada na svém zasedání ve dnech 19.–20. října 2017 vyzvala k přijetí společného přístupu ke kybernetické bezpečnosti EU v návaznosti na navrhovaný balíček reforem, přičemž požadovala „společný přístup ke kybernetické bezpečnosti: pro digitální svět je nezbytností důvěra, a má-li být důvěry dosaženo, musíme zajistit proaktivnější bezpečnost ve všech digitálních politikách již od stadia návrhu, poskytovat odpovídající certifikaci bezpečnosti produktů a služeb a posílit naši schopnost předcházet kybernetickým útokům, odrazovat od nich, odhalovat je a reagovat na ně“ ⁽⁵⁾.

2.10. Evropský parlament ve svém usnesení ze dne 17. května 2017 zdůrazňuje, že „finanční služby je třeba důkladně zabezpečit v celém rozsahu hodnotového řetězce; poukazuje na rozsáhlá a rozmanitá rizika, která představují kybernetické útoky ohrožující infrastrukturu našich finančních trhů, internet věcí, měny a údaje; [...] vyzývá evropské orgány dohledu, aby [...] pravidelně revidovaly stávající provozní normy zahrnující rizika z hlediska informačních a komunikačních technologií (IKT) týkající se finančních institucí; dále [...] vyzývá k tomu, aby evropské orgány dohledu vypracovaly pokyny pro dohled nad těmito riziky“ v členských státech a „zdůrazňuje důležitost technologického know-how v evropských orgánech dohledu“ ⁽⁶⁾.

2.11. EHSV měl v minulosti řadu příležitostí se těmito otázkami zabývat ⁽⁷⁾, mj. na konferenci o budoucím rozvoji elektronické veřejné správy během summitu v Tallinnu ⁽⁸⁾, a vytvořil stálou studijní skupinu pro digitální agendu.

⁽³⁾ Pracovní dokument útvarů Komise Impact Assessment, accompanying the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council (Posouzení dopadů: průvodní dokument návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady), část 1/6, s. 21, Brusel, 13. září 2017.

⁽⁴⁾ Special Eurobarometer 464a – Wave EB87.4 – Europeans' attitudes towards cyber security (Zvláštní průzkum Eurobarometr 464a – řada EB87.4 – Postoj evropských občanů ke kybernetické bezpečnosti), září 2017.

⁽⁵⁾ Závěry Evropské rady ze dne 19. října 2017.

⁽⁶⁾ Usnesení EP ze dne 17. května 2017 – A8-0176/2017.

⁽⁷⁾ Strategie pro jednotný digitální trh – Přezkum v polovině období, Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 124, Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 8, Úř. věst. C 345, 13.10.2017, s. 52, Úř. věst. C 288, 31.8.2017, s. 62, Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 133.

⁽⁸⁾ Tisková zpráva EHSV č. 31/2017 o diskusi občanské společnosti o elektronické veřejné správě a kybernetické bezpečnosti během budoucího estonského předsednictví: <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/press-releases/civil-society-debates-e-government-and-cybersecurity-incoming-estonian-presidency>.

3. Návrhy Komise

3.1. Součástí balíčku opatření pro kybernetickou bezpečnost je i společné sdělení, které přezkoumává dosavadní evropskou strategii v oblasti kybernetické bezpečnosti (2013), akt o kybernetické bezpečnosti, který se zaměřuje na nový mandát agentury ENISA, a navrhovaný rámec pro certifikaci.

3.2. Strategie je rozdělena do tří hlavních oddílů: odolnost, odrazující opatření a mezinárodní spolupráce. Část věnovaná odrazujícím opatřením se věnuje především problematice kybernetické kriminality, včetně Budapeštské úmluvy, a část týkající se mezinárodní spolupráce se zaměřuje na kybernetickou obranu, kybernetickou diplomacii a spolupráci s NATO.

3.3. Návrh stanoví nové iniciativy, jako např.:

- vybudování silnější agentury EU pro kybernetickou bezpečnost,
- zavedení celounijního systému certifikace v oblasti kybernetické bezpečnosti,
- rychlé provedení směrnice o bezpečnosti sítí a informací.

3.4. V části věnované odolnosti jsou navržena opatření související s kybernetickou bezpečností, která řeší zejména: otázky související s trhem, směrnici o bezpečnosti sítí a informací, rychlou reakci na mimořádné události, rozvoj odborné způsobilosti EU, vzdělání, odbornou přípravu – kybernetické dovednosti a kybernetickou hygienu – a informovanost).

3.5. Akt o kybernetické bezpečnosti současně navrhuje vytvoření certifikačního rámce EU pro kybernetickou bezpečnost pro výrobky a služby informačních a komunikačních technologií.

3.6. Akt o kybernetické bezpečnosti také navrhuje posílit úlohu agentury ENISA jakožto agentury EU pro kybernetickou bezpečnost a udělit agentuře trvalý mandát. Kromě stávajících povinností se od agentury ENISA očekává, že bude zajišťovat plnění nových úkolů v oblasti podpory a koordinace, jmenovitě v rámci podpory provádění směrnice o bezpečnosti sítí a informací, strategie kybernetické bezpečnosti EU, plánu kybernetické bezpečnosti EU, budování kapacit, znalostí a informací, zvyšování povědomí, úkolů souvisejících s trhem, jako jsou např. podpora normalizace a certifikace, výzkumu a inovací, celoevropských kybernetických cvičení, a sekretariátu sítě týmů pro reakci na počítačové bezpečnostní incidenty (CSIRT).

4. Obecné připomínky – přehled

4.1. Kontext: *odolnost*

4.1.1. *Jednotný trh kybernetické bezpečnosti*

Náležité péče: navrhovaná zásada „náležité péče“, o které se zmiňuje společné sdělení v souvislosti s používáním bezpečných procesů životního cyklu vývoje, je zajímavý záměr, který by měl být rozvíjen ve spolupráci s průmyslem EU, což by mohlo vést ke komplexnímu přístupu k dodržování právních předpisů EU. Bezpečnost by měla být automaticky považována za předpoklad budoucího vývoje.

Odpovědnost: certifikace v případě sporu usnadní určení odpovědnosti.

4.1.2. **Směrnice o bezpečnosti sítí a informací:** energetika, doprava, bankovníctví/finance, zdravotnictví, vodohospodářství, digitální infrastruktura, elektronické obchodování.

Pro EHSV má plné a účinné provedení směrnice o bezpečnosti sítí a informací zásadní význam z hlediska zajištění odolnosti klíčových odvětví na vnitrostátní úrovni.

EHSV je přesvědčen, že sdílení informací mezi veřejnými a soukromými subjekty by mělo být posíleno prostřednictvím odvětvových středisek pro sdílení a analýzu informací (ISAC). Na základě hodnocení/analýzy stávajícího mechanismu by měl být vytvořen vhodný mechanismus pro bezpečné sdílení důvěryhodných informací v rámci středisek ISAC a mezi týmy CSIRT a středisky ISAC.

4.1.3. Rychlá reakce na mimořádné situace

Přístup založený na plánu kybernetické bezpečnosti by zajistil účinný proces operační reakce na úrovni EU a členských států v případě rozsáhlých incidentů. Výbor zdůrazňuje, že je třeba zvážit zapojení soukromého sektoru – jako např. hospodářských subjektů z řad poskytovatelů základních služeb – do mechanismu operační reakce, protože by mohly poskytnout cenné informace o hrozbách a/nebo pomoc při odhalování hrozeb a velkých krizí a při reakci na ně.

Společné sdělení navrhuje začlenění kybernetických incidentů do mechanismů EU pro řešení krizí. I když EHSV chápe potřebu kolektivní reakce a solidarity v případě útoku, je třeba lépe porozumět způsobům uplatnění reakce v praxi, neboť kybernetické hrozby se obvykle šíří přes hranice zemí. Nástroje uplatňované při celostátních mimořádných událostech by mohly být částečně sdíleny v případě místní potřeby.

4.1.4. Rozvíjení odborné způsobilosti EU

Má-li být EU v celosvětovém měřítku skutečně konkurenceschopná a mít pevnou technologickou základnu, je nutné vytvořit soudržný a dlouhodobý rámec pojímající všechny články hodnotového řetězce v oblasti kybernetické bezpečnosti. Pro vytvoření hodnotového řetězce evropské kybernetické bezpečnosti má v tomto ohledu klíčový význam posílení spolupráce mezi evropskými regionálními ekosystémy. EHSV vítá návrh na vytvoření sítě odborné způsobilosti pro kybernetickou bezpečnost.

Tato síť by mohla podpořit evropskou digitální suverenitu tím, že vytvoří konkurenceschopnou evropskou průmyslovou základnu a bude snižovat závislost na know-how pro klíčové technické schopnosti vytvořeném mimo EU, bude zajišťovat technické prověrky, semináře a dokonce i základní školení v oblasti kybernetické hygieny pro odborníky i laiky, a také – na základě činnosti smluvního partnerství veřejného a soukromého sektoru – usilovat o rozvoj sítě vnitrostátních organizací veřejného a soukromého sektoru na podporu rozvoje trhu v Evropě. „Postupný rozvoj smluvního partnerství veřejného a soukromého sektoru by měl vést k optimalizaci, přizpůsobení nebo rozšíření“ (Pracovní program trojice předsednictví – Estonska, Bulharska a Rakouska – v oblasti kybernetické bezpečnosti) prostřednictvím vytvoření tripartitního společného podniku (Komise, členských států a podniků).

Má-li být zajištěna efektivnost sítě a má-li tato síť dosáhnout navrhovaných cílů na evropské úrovni, měla by se opírat o přesně vymezený systém řízení.

Podporu této sítě na evropské úrovni by zajišťovalo Evropské výzkumné a odborné středisko pro kybernetickou bezpečnost, které by propojovalo stávající vnitrostátní odborná střediska v celé EU. Evropské výzkumné a odborné středisko pro kybernetickou bezpečnost by nejen koordinovalo a řídilo výzkum, jako je tomu u ostatních společných podniků, ale také umožňovalo účinný vývoj evropského kybernetického ekosystému, který by podporoval provádění a zavádění inovací v rámci EU.

4.2. Kontext: odrazující opatření

4.2.1. Boj proti kybernetické kriminalitě je jednou z hlavních priorit na vnitrostátní i evropské úrovni a vyžaduje silné politické odhodlání. Odrazující opatření by měla být prováděna na základě silného partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem zajišťujícím účinné sdílení informací a odborných znalostí na vnitrostátní i v evropské úrovni. Mohla by být rovněž zvážena možnost rozšíření činnosti Europolu na počítačovou forenzní analýzu a monitoring.

4.3. Kontext: mezinárodní spolupráce

4.3.1. Navazování a udržování důvěryhodné spolupráce se třetími zeměmi prostřednictvím kybernetické diplomacie a obchodních partnerství je klíčem k posílení schopnosti Evropy předcházet rozsáhlým počítačovým útokům, potírat je a reagovat na ně. Evropa by měla rozvíjet svoji spolupráci s USA, Čínou, Izraelem, Indií a Japonskem. Modernizace kontrol vývozu EU by se měla vyvarovat porušování lidských práv a zabránit zneužívání technologií proti vlastní bezpečnosti v EU, měla by však také zajistit, aby nebyl poškozen průmysl EU s ohledem na nabídky třetích zemí. Měla by být navržena ad hoc strategie pro přístupující země zaměřená na přípravu na přeshraniční výměnu citlivých údajů, včetně možnosti, aby se přístupující země jakožto pozorovatelé účastnily určitých činností zemí ENISA. Ty by měly být hodnoceny podle své ochoty bojovat proti kyberkriminalitě. Zároveň by se dalo zvážit vypracování černé listiny.

4.3.2. EHSV vítá zavedení kybernetické obrany v plánované druhé fázi případného budoucího odborného střediska EU pro kybernetickou bezpečnost. Z tohoto důvodu by Evropa mohla prozatím usilovat o rozvoj odborných způsobilostí dvojího užití, mj. využitím evropského fondu pro obranu a plánováním vytvořením platformy pro odbornou přípravu a vzdělávání v oblasti kybernetické obrany do roku 2018. Vzhledem k navzájem uznávanému potenciálu a riziku považuje EHSV za nutné rozvinout spolupráci mezi EU a NATO, přičemž evropský průmysl by měl také pozorně sledovat vývoj spolupráce mezi EU a NATO v oblasti posílení interoperability norem kybernetické bezpečnosti i další formy spolupráce v rámci přístupu EU ke kybernetické obraně.

4.4. *Rámec EU pro certifikaci*

4.4.1. EHSV je přesvědčen, že Evropa musí čelit problému roztržitosti v oblasti kybernetické bezpečnosti prostřednictvím jednotného výkladu pravidel, včetně vzájemného uznávání mezi členskými státy na základě jednotného zastřešujícího předpisu, což usnadní ochranu jednotného digitálního trhu. Rámec pro certifikaci by mohl být společným základem (v případě potřeby s konkrétními předpisy na vyšších úrovních), který zajistí součinnost napříč vertikálními odvětvími a omezí stávající roztržitost.

4.4.2. EHSV vítá vytvoření rámce EU pro certifikaci kybernetické bezpečnosti a systémy certifikace pro jednotlivá odvětví, založené na odpovídajících požadavcích a vytvořené ve spolupráci s hlavními zainteresovanými stranami. Je však třeba zohlednit klíčové aspekty, jako je doba potřebná pro uvedení na trh a náklady certifikace, kvalita a bezpečnost. Na základě stávajících potřeb a zjištěných rizik budou zavedeny systémy certifikace bezpečnosti s cílem zvýšit bezpečnost, přičemž je třeba se zamyslet nad flexibilitou těchto systémů a možností jejich dalšího rozvíjení, aby bylo možné je v případě potřeby aktualizovat. K jednotlivým odvětvím je třeba uplatnit odlišný přístup podle způsobu jejich fungování. EHSV je proto přesvědčen, že by do tohoto procesu měly být zapojeny odvětvové agentury EU (EASA, EBA, ERA, EMA atd.) a v některých případech by – po dohodě s agenturou ENISA a s cílem předejít zdvojování úsilí a nedostatečné soudržnosti – měly být pověřeny vypracováním systému kybernetické bezpečnosti.

4.4.3. Podle názoru Výboru je třeba založit rámec pro certifikaci na obecně formulovaných evropských normách pro kybernetickou bezpečnost a informační a komunikační technologie, které budou pokud možno mezinárodně uznávané. Vzhledem k časovému harmonogramu a výsadám členských států by ve spolupráci s CEN/CENELEC/ETSI měly být přijaty minimální evropské normy pro bezpečnost v oblasti IT. Profesní normy by měly být formulovány pozitivně, neměly by však být právně závazné ani bránit hospodářské soutěži.

4.4.4. Je jednoznačně třeba přiřadit závazky k příslušným stupňům spolehlivosti v závislosti na dosahu hrozeb. Zahájení dialogu s pojišťovnami by mohlo napomoci přijímání účinných požadavků v oblasti kybernetické bezpečnosti podle odvětví použití. Podle názoru EHSV by se mělo podnikům, které usilují o „vysokou míru spolehlivosti“, dostat podpory a měly by pro ně být vytvořeny pobídky, zejména pokud jde o životně důležitá zařízení a systémy.

4.4.5. Vzhledem k době, která uběhla od přijetí směrnice 85/374/EHS⁽⁹⁾, a s ohledem na stávající technologický vývoj vyzývá EHSV Komisi, aby prozkoumala, zda by nebylo vhodné zahrnout některé scénáře, jež jsou uvedeny v tomto návrhu nařízení, do oblasti působnosti směrnice s cílem zajistit bezpečnější výroby s vysokou úrovní ochrany.

4.4.6. Podle EHSV by plánovaná Evropská skupina pro certifikaci kybernetické bezpečnosti, již bude pomáhat Agentura Evropské unie pro bezpečnost sítí a informací (ENISA), měla být složena z vnitrostátních orgánů dozoru nad certifikací, zainteresovaných stran ze soukromého sektoru a hospodářských subjektů z různých oblastí uplatňování, aby byl zaručen rozvoj komplexních systémů certifikace. Kromě toho je třeba zvážit možnosti spolupráce této skupiny se sdruženími zastupujícími jednotlivá odvětví v rámci EU/EHP (např. smluvní partnerství veřejného a soukromého sektoru, bankovníctví, doprava, energetika, svazy atd.), prostřednictvím jmenování odborníků. Tato skupina by měla být schopna posoudit evropské úspěchy v oblasti certifikace (především na základě dohody „Skupiny vyšších úředníků – bezpečnost informačních systémů“ o vzájemném uznávání a na základě vnitrostátních systémů a systémů ochrany vlastnictví) a měla by usilovat o zachování konkurenčních výhod Evropy.

⁽⁹⁾ Úř. věst. L 210, 7.8.1985, s. 29 zvláštní vydání v českém jazyce: kapitola 15 svazek 001, s. 257).

4.4.7. EHSV navrhuje, aby této skupině zainteresovaných stran byla společně s Evropskou komisí svěřena odpovědnost za společnou přípravu systému certifikace. Rovněž by měly být prostřednictvím konsensuální dohody mezi veřejnými a soukromými zainteresovanými stranami (uživatelé a dodavatelé) přesně stanoveny odpovědné požadavky.

4.4.8. Kromě toho by tato skupina měla pravidelně provádět přezkum systémů certifikace s ohledem na požadavky jednotlivých odvětví a v případě potřeby i jejich úpravy.

4.4.9. EHSV podporuje, aby po zavedení evropského systému byly vnitrostátní systémy certifikace postupně zrušeny, jak vyplývá z článku 49 nařízení. Jednotný trh nemůže fungovat při existenci rozdílných a protichůdných vnitrostátních předpisů. Za tímto účelem EHSV navrhuje provést soupis všech vnitrostátních systémů.

4.4.10. EHSV doporučuje, aby Komise přijala opatření k podpoře certifikace a certifikátů kybernetické bezpečnosti v EU a prosazovala jejich uznávání ve všech mezinárodních obchodních dohodách.

4.5. AGENTURA ENISA

4.5.1. EHSV se domnívá, že nový trvalý mandát agentury ENISA, jak jej navrhuje Komise, významně přispěje k posílení odolnosti evropských systémů. Příslušný předběžný rozpočet a prostředky přidělené reformované agentuře ENISA by však nemusely být pro plnění jejího mandátu dostatečné.

4.5.2. EHSV vyzývá všechny členské státy, aby ustavily orgán, který by byl jednoznačným a obdobným protějškem agentury ENISA, neboť většina z nich tak dosud neučinila. Měl by být propagován strukturovaný program vysílání národních odborníků do agentury ENISA s cílem podporovat výměnu osvědčených postupů a posilovat důvěru. Dále Výbor doporučuje, aby Komise zajistila shromažďování a sdílení stávajících osvědčených postupů a účinných opatření přijatých v členských státech.

4.5.3. EHSV se rovněž domnívá, že z hlediska budování kapacit by agentura ENISA měla upřednostňovat opatření podporující elektronickou veřejnou správu⁽¹⁰⁾. Klíčový význam má digitální identita osob, organizací, podniků a předmětů v EU i na celém světě, přičemž prioritou by měla být prevence zneužití totožnosti a podvodů on-line a boj proti nim a proti krádežím průmyslového duševního vlastnictví.

4.5.4. Agentura ENISA by měla rovněž vypracovávat pravidelné zprávy o kybernetické připravenosti členských států zaměřené především na odvětví uvedená v příloze II směrnice o bezpečnosti sítí a informací. Připravenost členských států a účinnost evropského mechanismu reakce na kybernetickou krizi by měly být prověřovány v rámci každoročního evropského kybernetického cvičení, z jehož výsledků by měla být vyvozena doporučení.

4.5.5. EHSV se obává, že zdroje na operační spolupráci, včetně sítě CSIRT, jsou příliš omezené.

4.5.6. Pokud jde o úkoly související s trhem, EHSV se domnívá, že posílení spolupráce s členskými státy a vytvoření formální sítě agentur pro kybernetickou bezpečnost by pomohlo podpořit spolupráci mezi zainteresovanými stranami⁽¹¹⁾. Doba potřebná pro uvedení na trh je velmi krátká a pro podniky v EU je velmi důležité obstát v hospodářské soutěži v této oblasti, přičemž agentura ENISA musí být schopná reagovat v souladu s těmito potřebami. EHSV se domnívá, že agentura ENISA by mohla – stejně jako další agentury EU – v budoucnu zavést systém výběru poplatků. EHSV je znepokojen tím, že soupeření o odborné způsobilosti mezi agenturami EU a vnitrostátními agenturami by mohlo, jak tomu v minulosti bylo v jiných oblastech, zpoždit řádné vytvoření regulačního rámce EU a poškodit jednotný trh EU.

4.5.7. EHSV konstatuje, že úkoly související s výzkumem a inovacemi a s mezinárodní spoluprací jsou v současnosti minimální.

⁽¹⁰⁾ Strategie pro jednotný digitální trh – Přezkum v polovině období.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 124.

4.5.8. EHSV se domnívá, že kybernetická bezpečnost by měla být jedním z pravidelných bodů jednání při pravidelných společných schůzích agentur pro oblast spravedlnosti a vnitřních věcí a že ENISA a Europol by měly pravidelně spolupracovat.

4.5.9. Vzhledem k tomu, že kybernetický svět je velmi inovativní, je třeba pečlivě zvažovat normy tak, aby se nestaly překážkou inovací, což vyžaduje dynamický rámec. V zájmu ochrany investic občanů i podniků je třeba zaručit co největší budoucí i zpětnou kompatibilitu.

4.5.10. Vzhledem k významu vnitrostátních orgánů dozoru nad certifikací EHSV navrhuje, aby toto nařízení již vytvořilo formální síť orgánů pověřených řešením přeshraničních problémů s podporou agentury ENISA. Tato síť by se v pozdější fázi mohla přeměnit na jedinou agenturu.

4.5.11. Důvěra je zásadní, ale agentura ENISA nemůže vydávat rozhodnutí ani zprávy o auditu. EHSV je toho názoru, že agentura by jménem Komise měla monitorovat výkon a rozhodování vnitrostátních orgánů dozoru nad certifikací prostřednictvím auditů a kontrol.

4.5.12. Průmyslové a spotřebitelské organizace by měly mít možnost účastnit se zasedání správní rady agentury ENISA jakožto pozorovatelé.

4.6. Průmysl, malé a střední podniky, financování/investice a inovativní podnikatelské modely

4.6.1. Průmysl a investice

V zájmu zvýšení celosvětové konkurenceschopnosti podniků EU působících v oblasti informačních a komunikačních technologií musí být opatření zaměřena na zlepšení podpory růstu a konkurenceschopnosti odvětví informačních a komunikačních technologií, včetně malých a středních podniků.

Evropa by měla zvýšit investice tím, že se jednotlivé fondy EU, vnitrostátní fondy a investice soukromého sektoru zaměří na dosažení strategických cílů na základě silné spolupráce veřejného a soukromého sektoru. Měly by být zvýšeny investice do kritických oblastí a k jejich podpoře by měl být vytvořen fond EU pro kybernetickou bezpečnost určený na inovace a výzkum a vývoj v rámci současného i budoucího rámcového programu pro výzkum. Evropa by dále měla vytvořit fond pro rozvoj kybernetické bezpečnosti, který poskytne nové možnosti financování z prostředků stávajícího i budoucího nástroje pro propojení Evropy i příštího EFSI 3.0.

Měly by být vytvořeny pobídky pro členské státy EU, aby, je-li to možné, kupovaly evropská řešení a vybíraly, pokud existují, evropské dodavatele, zejména v případě citlivých aplikací. Evropa by měla podpořit růst evropských kybernetických společností, které jsou „mistry“ v oboru a mohou obstát v hospodářské soutěži na celosvětovém trhu.

4.6.2. Malé a střední podniky

Vzhledem k roztržitosti trhu je zapotřebí vyjasnit situaci ohledně poptávky zákazníků s cílem lépe reagovat na vývoj na trhu. Strukturovaná poptávka je jedním z nezbytných předpokladů rychlého tempa růstu malých a středních podniků a začínajících podniků. V této souvislosti by bylo přínosným krokem vytvoření evropského centra pro kybernetickou bezpečnost malých a středních podniků.

Technologie v oblasti kybernetické bezpečnosti se rychle mění a malé a střední podniky mohou díky své pružnosti zajistit potřebná nejmodernější řešení, která jim umožní zachovat si konkurenceschopnost. Na rozdíl od třetích zemí EU stále nenašla vhodný podnikatelský model pro malé a střední podniky.

Mohly by být navrženy konkrétní programy pro začínající podniky a malé a střední podniky, které by jim pomohly pokrýt náklady spojené s certifikací a umožnily by jim překonat obrovské obtíže, jimž čelí při získávání finančních prostředků pro svůj technologický a obchodní rozvoj.

4.7. Lidský faktor: vzdělávání a ochrana

4.7.1. EHSV konstatuje, že návrh Komise dostatečně nezohledňuje člověka jako hnací sílu digitálních procesů, a to ani coby příjemce, ani příčiny hlavních kybernetických incidentů.

4.7.2. Je třeba vybudovat silnou základnu kybernetických dovedností a zlepšit „kybernetickou hygienu“ i informovanost jednotlivců a podniků. V zájmu dosažení tohoto výsledku je třeba zvážit odpovídající investice, dobu potřebnou k odborné přípravě instruktorů na vysoké úrovni a účinné osvětové kampaně. Provádění těchto tří linií opatření vyžaduje kolektivní přístup za účasti vnitrostátních a regionálních orgánů (odpovědných za zavedení účinných vzdělávacích programů a za investice do těchto programů), podniků a malých a středních podniků.

4.7.3. Mělo by se počítat s vytvořením případného vzdělávacího programu pro střední školy a odborníky s certifikací EU, na němž by se aktivně podílela agentura ENISA a její vnitrostátní protějšky. Při přípravě vzdělávacích programů je kromě toho třeba zohlednit rovnost žen a mužů, aby byl vyrovnán poměr jejich zaměstnanosti v odvětví kybernetické bezpečnosti.

4.7.4. EHSV se domnívá, že by certifikační úsilí mělo zahrnovat vhodný systém označování pro hardware i software, jako je tomu v případě mnoha jiných produktů (např. energetických výrobků). Tento nástroj bude mít tři výhody: sníží náklady pro podniky, zamezí stávající roztržtosti trhu z důvodu existence různých systémů certifikace na úrovni jednotlivých zemí a umožní spotřebitelům lépe pochopit kvalitu a vlastnosti zakoupeného předmětu. V této souvislosti je důležité, aby mechanismům certifikace a označování podléhaly i produkty dovážené ze třetích zemí. EHSV se v neposlední řadě domnívá, že by mohlo být účelné vytvoření zvláštního loga, podle něhož by byli spotřebitelé a uživatelé okamžitě informováni o spolehlivosti zakoupených produktů nebo stránek, na nichž se provádějí obchodní transakce nebo jejichž prostřednictvím se předávají citlivé údaje.

4.7.5. Agentura ENISA by měla nést odpovědnost za zásadní informační a osvětovou víceúrovňovou činnost s cílem zvýšit povědomí o „bezpečném“ digitálním chování a důvěru uživatelů v internet. Do tohoto úsilí musí být zapojeny organizace podniků, sdružení spotřebitelů a další subjekty působící v oblasti digitálních služeb.

4.7.6. Jako doplnění aktu o kybernetické bezpečnosti považuje EHSV v souladu s tím, co již navrhl ve stanovisku INT/828, za zásadně důležité, aby byl co nejdříve zahájen rozsáhlý evropský program zaměřený na vzdělávání a odbornou přípravu v digitální oblasti, aby byly všem občanům poskytnuty nástroje k lepšímu zvládnutí tohoto přechodu. EHSV, který si uvědomuje zvláštní vnitrostátní pravomoci v této oblasti, zejména doufá, že tento program započne ve školách – posílením znalostí pedagogů, uzpůsobením studijních programů a didaktiky digitálních technologií (včetně elektronického učení) a poskytne všem studentům kvalitní vzdělávání. Tento program bude mít své přirozené rozšíření do průběžného dalšího vzdělávání, které přizpůsobí a aktualizuje schopnosti všech pracovníků⁽¹²⁾.

5. Konkrétní připomínky

5.1. *Vznikající technologie a řešení: případ internetu věcí*

Počet připojených zařízení neustále roste a očekává se, že kvůli digitalizaci složek, systémů a řešení a díky lepším možnostem připojení několikanásobně přesáhne počet lidí žijících na zemi. Tento trend vytváří nové příležitosti pro pachatele kybernetické trestné činnosti, a to zejména proto, že zařízení internetu věcí často nemívají stejnou úroveň ochrany jako tradiční zařízení.

Evropské bezpečnostní normy v různých vertikálních oblastech využívajících zařízení internetu věcí mohou všem odvětvovým článkům hodnotového řetězce připojených produktů zajistit úspory z hlediska úsilí, času a rozpočtu vynakládaného na vývoj.

Určitá forma minimální úrovně zabezpečení prostřednictvím správy identit a přístupu (Identity and Access Management), opravy chyb či správy zařízení bude pravděpodobně pro „běžná“ zařízení internetu lidí nezbytná. Jelikož je certifikace klíčovým způsobem zajištění vyšší úrovně bezpečnosti, měl by být na bezpečnost internetu věcí v rámci nového přístupu k certifikaci EU kladen větší důraz.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹²⁾ Strategie pro jednotný digitální trh – Přezkum v polovině období.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance Roční analýza růstu na rok 2018

[COM(2017) 690 final]

(2018/C 227/14)

Zpravodaj: **Dimitris DIMITRIADIS**

Konzultace	Evropská komise, 18. 1. 2018
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Pověřený podvýbor	Podvýbor pro roční analýzu růstu na rok 2018
Přijato na plenárním zasedání	14. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	194/2/3
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV se domnívá, že rámec evropského semestru má strategický význam, a je odhodlán nadále přispívat co nejúčinnějším způsobem. Současně EHSV znovu zdůrazňuje, že je zapotřebí posílit úlohu organizované občanské společnosti v cyklu evropského semestru, zejména při přípravě roční analýzy růstu. EHSV může tomuto procesu přinést přidanou hodnotu. Kromě toho by měl evropský semestr strukturovanějším způsobem zapojit především sociální partnery a národní hospodářské a sociální rady.

1.2. EHSV uznává, že sociální rozměr evropského semestru byl posílen zařazením sociálních ukazatelů do společné zprávy o zaměstnanosti (srovnávací přehled sociálních ukazatelů)⁽¹⁾. Výbor je nicméně přesvědčen, že orientace na zvyšování investic, strukturální reformy a posílení makroekonomické rovnováhy⁽²⁾, kterou deklarovala Komise, musí být doprovázena rozšířením cyklu semestru na další oblasti „překračující rámec HDP“ (sociální a environmentální cíle a cíle týkající se udržitelnosti). EHSV se vyslovuje pro to, aby semestr podporoval evropský pilíř sociálních práv s cílem učinit z něj nástroj pro lepší životní a pracovní podmínky občanů. EHSV by si přál, aby byly cíle evropského pilíře sociálních práv zohledňovány v politikách i přijatých rozhodnutích.

1.3. EHSV podporuje názor, že klíčem k posílení dlouhodobého růstu jsou investice, inovace a znalosti, vzdělávání a celoživotní učení, zejména v oblasti ekologických technologií a oběhového hospodářství, ale také v tradičnějších odvětvích. Výbor zdůrazňuje, že úroveň soukromých investic budou vysoké pouze v případě, bude-li vytvořena náležitá motivace, zajištěna stabilní domácí poptávka a zachováno příznivé investiční prostředí.

1.4. Výbor poukazuje na to, že veřejné investice jsou poměrně nízké a zaostávají. Trvá na tom, že v zájmu ochrany křehkého růstu je třeba tyto investice zvýšit, což zahrnuje posílení sociálních investic do opatření zaměřených na rozvoj lidského kapitálu prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy a na lepší veřejné služby, infrastrukturu v oblasti péče, inovace a sociální soudržnost v různých zemích a regionech. EHSV za tímto účelem opět vyzývá k tomu, aby bylo schváleno přijetí takzvaného „zlatého pravidla veřejných investic“ s cílem tyto investice stimulovat.

⁽¹⁾ Společná zpráva o zaměstnanosti.

⁽²⁾ Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 73.

1.5. EHSV bere na vědomí zřízení programu na podporu strukturálních reforem⁽³⁾. Ten je sice považován za velmi potřebný nástroj, který by členským státům mohl pomoci provádět institucionální, správní a strukturální reformy tím, že jim poskytne prostředky na budování kapacit a technickou pomoc, dle názoru EHSV by nicméně tyto reformy neměly mít za cíl pouhou deregulaci trhu práce a liberalizaci trhu s výrobky. Výbor zároveň upozorňuje, že program nemusí dosáhnout očekávaných výsledků vzhledem k poměrně malému rozpočtu a nedostatečným zkušenostem se spoluprací s členskými státy při provádění strukturálních reforem.

1.6. Výbor sdílí názor Komise, že hospodářsky a sociálně přiměřené a vyvážené strukturální reformy na dobře fungujících trzích práce a trzích s výrobky jsou nezbytné, má-li se evropské hospodářství přizpůsobit dlouhodobým strukturálním změnám a možným hospodářským a environmentálním otřesům. EHSV však zdůrazňuje potřebu nesystémového přístupu a to, že by reformy měly být prováděny jen tehdy, je-li to nutné, a měly by respektovat vnitrostátní právo, sociální dialog a kolektivní smlouvy.

1.7. EHSV vítá větší důraz, který Komise v rámci roční analýzy růstu klade na složení a efektivnost veřejných výdajů a také na odpovědnou fiskální politiku a přiměřené a efektivní výdaje. Výbor se domnívá, že reformy ve veřejné správě zaměřené na iniciativy v oblastech elektronické veřejné správy, účinnost zadávání veřejných zakázek⁽⁴⁾ a větší transparentnost veřejných finančních prostředků mohou dosáhnout značných úspor nákladů a zvýšit veřejné investice. Při rozpočtové konsolidaci by tato opatření měla být jednou z prvních voleb.

1.8. EHSV zdůrazňuje, že úsilí o zmírnění negativních dopadů stárnutí představuje pro rozpočty členských států výzvu. Je třeba znovu zdůraznit význam odborné přípravy a rekvalifikace, preventivní úlohu, jež připadá odvětví zdravotnictví, efektivnost výdajů na zdravotnictví a nutnost zabezpečit účinnost systému sociální ochrany.

2. Obecné připomínky

2.1. EHSV opakuje své názory na skutečnost, že roční analýza růstu se nevztahuje na jiné příslušné politické oblasti, jako je politika životního prostředí, nebo další významné otázky, jako je kvalita zaměstnanosti. EHSV se domnívá, že semestr by bylo možné rozšířit tak, aby se zajistilo, že makroekonomické politiky EU budou udržitelné, a to nejen ekonomicky a společensky, ale také z hlediska životního prostředí. Semestr musí řešit hospodářské, sociální a environmentální výzvy na stejné úrovni.

2.2. V tomto ohledu by měl evropský semestr zahrnovat komplexní systém ukazatelů zohledňujících sociální a environmentální dopady. Prvním krokem v tomto směru je zařazení srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů do srovnávací analýzy růstu na rok 2018, což by mělo být pokud možno doplněno o ukazatele týkající se vývoje mezd a míry uplatňování kolektivního vyjednávání. Stávající makroekonomická a sociální analýza by mohla být doplněna o ukazatele účinnosti zdrojů a energetické účinnosti, pokrok v oblasti vnitrostátních cílů týkajících se klimatu a energetiky a změny ve výši vnitrostátního environmentálního zdanění.

2.3. Roční analýza růstu by měla klást větší důraz na dlouhodobé demografické otázky, zejména v souvislosti se stárnutím obyvatelstva a migrací pracovníků. V tomto důležitém okamžiku, kdy se zdá, že bezprostřední ohrožení hospodářské a fiskální stability bylo odvráceno, je naléhavě nutné se zaměřit na tyto dlouhodobější otázky.

2.4. EHSV dospěl v diskusi k tomu, že evropský semestr by měl být dále rozvíjen, aby se zajistila koordinace provádění cílů udržitelného rozvoje⁽⁵⁾.

2.5. Při rozvoji evropského semestru by se mělo brát v úvahu období po brexitu a mělo by se předpokládat, že bude nezbytné navýšit finanční kapacitu.

2.6. Kromě toho bude třeba, aby byl evropský semestr přizpůsoben budoucí strategii po roce 2020. Tato strategie by měla vycházet z priorit Junckerovy Komise, jakož i cílů do roku 2030 založených na strategii Evropa 2020 a jejích cílech (které jsou pro nadcházející roky nadále relevantní) a na Pařížské dohodě.

⁽³⁾ Nařízení (EU) č. 2017/825.

⁽⁴⁾ COM(2017) 572.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 44.

3. Konkrétní připomínky

3.1. Investice

3.1.1. Růst produktivity je jedním z hlavních zdrojů posílení hospodářského blahobytu. Je velmi důležité, aby si EU zachovávala vysokou a udržitelnou míru růstu produktivity vzhledem k tomu, že nyní za svými hlavními konkurenty zaostává, a to zejména v klíčových průmyslových odvětvích a v rozvoji nízkouhlíkových technologií. Neustále se zlepšující ekonomika je rozhodujícím základem pro financování dávek v oblasti sociálního zabezpečení a zdravotní péče na úrovni, jakou si evropští občané přejí. Podpora blahobytu, soudržnosti a sociální spravedlnosti je skutečně zcela slučitelná s hospodářským růstem a zvyšováním produktivity⁽⁶⁾.

3.1.2. Klíčem k růstu produktivity jsou investice, kvalita zaměstnanosti, inovace a znalosti. Při menších kapitálových investicích je zaměstnancům poskytováno méně nových zařízení a v budoucnu jsou růst produktivity a úrovně produktivity za jinak stejných podmínek nižší. To platí zejména v době, kdy se růst pracovní síly zpomaluje kvůli demografickým změnám a klesající porodnosti, jako je tomu v Evropě. Aby se práce stala produktivnější, je třeba investovat do vzdělávání, celoživotního učení a odborné přípravy, do zlepšování pracovních podmínek, do základních služeb, jako jsou služby péče o děti a mimoškolní péče, do modernizovaných zařízení, vybavení a výrobních postupů, do nových objevů a inovací a do dopravy, komunikací a další infrastruktury. Kromě toho je třeba vzít v úvahu, že rozsáhlé veřejné investice, včetně investic sociálních, působí v mnohem delším časovém horizontu. Podrobnější posouzení požadavků na plánování by proto mělo pomoci veřejné investice zvýšit. EHSV za tímto účelem opakuje svou výzvu, aby bylo schváleno přijetí takzvaného „zlatého pravidla veřejných investic“ s cílem tyto investice stimulovat.

3.1.3. V tomto ohledu EHSV považuje za nezbytné, aby byly plně využity možnosti rozpočtu EU a vnitrostátních rozpočtů a aby hlavním investičním nástrojem EU byla i nadále politika soudržnosti. Výbor zdůrazňuje, že je třeba zlepšit její řízení a její interakce s evropským semestrem, aby se ještě více zvýšil její přínos k udržitelnému rozvoji podporujícímu začlenění. Strukturální fondy lze využívat více, než tomu je v současnosti, k podpoře vzdělávání a odborné přípravy v oblasti potřebných dovedností v úzké spolupráci se sociálními partnery. V tomto smyslu EHSV souhlasí s názorem Komise, že EFSI zdaleka „nedosahuje svého plného potenciálu v akceleraci rozvoje lidského kapitálu“.

3.1.4. V zájmu modernizace zařízení a výrobních technologií je třeba nastolit vhodné podnikatelské prostředí a odpovídající sociální prostředí, aby měly společnosti motivaci investovat. EHSV se domnívá, že je nesmírně důležité, aby členské státy vytvořily silnější a účinnější instituce, které budou schopné bojovat proti korupci a zajistit právní stát. V opačném případě nemůže být míra investic vysoká.

3.1.5. EHSV opakuje, že je zapotřebí investic do opatření zajišťujících spravedlivý přechod, doprovázených investicemi do transformace, zejména v odvětví energetiky a výroby. Tyto investice, na něž by měly být k dispozici odpovídající finanční prostředky, by měly rovněž podpořit pracovníky z regionů přecházejících z průmyslových odvětví s vysokými emisemi uhlíku na odvětví s nízkými emisemi, která musí být dobře řízena, aby přispěla k cílům důstojné práce pro všechny, sociálního začlenění a vymýcení chudoby.

3.1.6. Kromě příznivého klimatu je pro investice také důležité, aby v Evropě existovaly dobře fungující finanční trhy. EHSV je znepokojen skutečností, že integrace finančních trhů stále zaostává. Neprodleně by se měl uskutečnit další rozvoj bankovní unie a unie kapitálových trhů.

3.1.7. EHSV souhlasí s tím, že vytvoření unie kapitálových trhů a dalších rámcových podmínek má zásadní význam, aby se zlepšily podmínky financování, rozložilo se riziko a úvěry byly dostupnější pro všechny společnosti a aby se zásada rovných příležitostí uplatňovala praxi.

3.1.8. Podmínky přístupu k financování jsou stále velmi nevyrovnané a přístup k financování je pro malé a střední podniky, malé rodinné a tradiční podniky a začínající a rychle se rozvíjející podniky ještě pořád velmi obtížný a představuje velký problém. Výbor proto vítá opatření, jako je celoevropský fond fondů rizikového kapitálu, a vyzývá Komisi, aby ve spolupráci s místními, regionálními a celostátními orgány podnikla další opatření s cílem mobilizovat soukromé a veřejné investice a podpořit diferenciaci zdrojů financování.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 33.

3.1.9. Rozvoj unie kapitálových trhů – rozšíření rizikových fondů, trhů soukromého vlastního kapitálu – včetně neformálních trhů, obchodních andělů a skupinového financování, zlepšil přístup některých kategorií malých a středních podniků k rizikovému kapitálu. Velmi významný podíl malých a středních podniků z tohoto vývoje ovšem pravděpodobně nebude mít žádný prospěch. Ani pro inovativní společnosti, startupy a společnosti střední velikosti není jednoduché tyto nové nástroje využívat a mezi zeměmi přetrvávají značné rozdíly z důvodu úrovně rozvoje místních kapitálových trhů a chybějících náležitých právních předpisů. Proto by se měla věnovat pozornost vytvoření vhodných podmínek pro financování těchto společností bankami.

3.1.10. EHSV vyzývá Komisi a členské státy, aby vynaložily veškeré možné úsilí na odstranění překážek pro investice a na vytvoření příznivého investičního prostředí. Kromě výše zmíněných problémů lze uvést například nařízení o evropských fondech rizikového kapitálu a úsilí o rozvoj evropského fondu sociálního podnikání, „druhou šanci“ pro krachující podnikatele, zlepšení insolvenčních řízení nebo zavedení systémů pro preventivní restrukturalizaci. Podpora účasti bank a zvýšení jejich provozní účinnosti musí být jedním z pilířů rozvoje investiční činnosti.

3.1.11. EHSV ve svých předchozích stanoviscích již zdůraznil, že dokončení energetické unie, strategie pro jednotný digitální trh a akčního plánu pro oběhové hospodářství otevře ideální příležitosti pro investice. Kromě toho je třeba zvážit nové příležitosti pro ekologické investice bojující proti změně klimatu. Zvýšení dynamiky v těchto oblastech závisí rovněž na mezinárodních obchodních dohodách, z nichž některé mohou být nepříznivě ovlivňovány měnicími se postoji ve světové politice a tím, jak jsou v důsledku přístupné trhy.

3.2. **Provádění strukturálních reforem**

3.2.1. EHSV se domnívá, že by strukturální reformy měly být hospodářsky a sociálně vyvážené. Mezi strukturálními reformami by jako první měly být provedeny ty, které podporují nárůst produktivity, ale i ty, jež posilují jistotu zaměstnání a systém sociální ochrany, přičemž respektují kolektivní vyjednávání a autonomii sociálních partnerů. Strukturální reformy jsou zásadní pro budování integrity a transparentnosti ve veřejné správě a pro poskytování vysoce kvalitních služeb občanům a podnikům.

3.2.2. EHSV bere na vědomí iniciativy navržené Komisí v plánu prohloubení evropské hospodářské a měnové unie a v současné době k tomuto souboru iniciativ připravuje zvláštní stanovisko ⁽⁷⁾. Výbor bude i nadále přispívat k diskusi vedoucích představitelů EU o budoucím vývoji hospodářské a měnové unie v rámci debaty o budoucnosti Evropy. Vyjadřuje však politování nad tím, že v roční analýze růstu se většina problémů spojených s posílením konvergence a začleňováním členských států týká téměř výhradně zemí eurozóny. Konvergence zemí, které nejsou členy eurozóny, by měla být považována za stejně důležitou otázku a mělo by na ni být vynakládáno stejné úsilí. Je třeba prosazovat novou strategii a akční plán, aby se zajistilo, že členské státy s nižší produktivitou dokážou dorovnat výkon díky růstu vlastních kvalitních investic. Rovněž by měla být přijata opatření na podporu obnovy konkrétních oblastí s revitalizačními projekty, jejichž součástí jsou růst kvality a investice.

3.2.3. Při přípravě koncepce, rozvíjení a realizaci hospodářsky a sociálně přiměřených a vyvážených strukturálních reforem je obzvláště důležitá úloha sociálních partnerů. Musí být založena na novém zahájení sociálního dialogu, který bude vycházet ze stávající formy dialogu, ale bude vybaven posílenými participativními nástroji. Odpovědné sociální jednání značně závisí na jasné a přímé komunikaci a EHSV vítá, že Komise oznámila, že hodlá důkladným a systematickým způsobem zapojit sociální partnery do cyklu evropského semestru.

3.2.4. EHSV sdílí názor Evropského parlamentu, podle něhož je pracovní trh, který řádně funguje, velmi důležitý pro vznik pozitivní hospodářské situace ⁽⁸⁾. To by mělo patřit k prioritám reforem. EHSV se však rovněž domnívá, že je nezbytné posílit sociální rozměr jednotného evropského trhu, včetně systémů zabezpečení, a že základem pro to by měl být evropský pilíř sociálních práv.

3.2.5. Při řešení strukturálních problémů na trhu práce, jimž čelí členské státy, by Komise měla přihlídnout k různým stupňům hospodářského vývoje členských států a navrhovaná opatření by měla být produktivní, inkluzivní, přijatelná a v jejich společnostech proveditelná.

⁽⁷⁾ ECO/446 (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 73.

3.2.6. Kvalitní vzdělávání a odborná příprava musí být dostupné všem jako základní právo. Dnes však mají zásadní význam pro rozvoj evropského hospodářství, aby bylo možné spoléhat na dobře vzdělanou a dovednou pracovní sílu, která drží krok s nejnovějším vývojem. Existuje mnoho signálů od organizací zaměstnavatelů, že nejvýznamnějším faktorem, který brání růstu výroby a vytváření pracovních míst, je nedostatek pracovní síly s dovednostmi odpovídajícími požadavkům podniků. Odborové svazy naproti tomu naléhavě požadují vhodný rámec, který by umožňoval, aby si každý mohl potřebné aktuální dovednosti doplnit v průběhu své profesní dráhy (např. právo na placené studijní volno), což by znamenalo, že odpovědnost nesou všichni: jednotlivci, podniky (v závislosti na velikosti podniku) i veřejnost. Všechny tyto otázky je třeba bezodkladně řešit náležitými opatřeními navrženými v rámci roční analýzy růstu v souladu s novou agendou dovedností pro Evropu⁽⁹⁾.

3.2.7. Podle společné zprávy o zaměstnanosti „je růst mezd ve většině zemí nadále pomalý. [...] Růst reálných mezd v období 2014 až 2016 navíc zaostával za růstem produktivity. Jde o dlouhodobý trend: v období mezi roky 2000 a 2016 skutečná produktivita na zaměstnanou osobu v EU vzrostla o 14,3 %, zatímco skutečné odměny na zaměstnance vzrostly o 10,2 %.“⁽¹⁰⁾ Zatímco ve většině zemí je míra růstu mezd nižší než míra růstu produktivity, v některých zemích je tomu naopak. S ohledem na tuto různorodost EHSV zdůrazňuje, že růst reálných mezd, včetně minimálních mezd – tam, kde existují –, by měl být v souladu s růstem produktivity. Výbor se domnívá, že spravedlivé přerozdělování příjmů a bohatství plynoucích z nárůstu produktivity by mělo přinést větší rovnost a pozitivně ovlivnit domácí a globální poptávku v rámci EU. Tuto domácí poptávku je třeba stimulovat, neboť představuje zásadní předpoklad pro udržení růstu, překonání krize a pozvednutí zaměstnanosti. Jedním z nejdůležitějších nástrojů pro dosažení těchto cílů v evropském hospodářství a společnosti je zvýšení platů, zejména těch nižších⁽¹¹⁾.

3.2.8. EHSV mnohokrát zdůraznil potřebu podpory pro malé a střední podniky⁽¹²⁾, které – vedle dotčených pracovníků a zaměstnanců – bývají při selhání trhu nejvíce postiženy, přičemž mají velký potenciál přispívat k evropskému hospodářství. Z tohoto důvodu Výbor vítá záměr Komise podpořit šíření nových technologií mezi malými a středními podniky. Současně je důležité, aby Komise zohlednila také problémy, které mají malé a střední podniky s přístupem k financování, skutečnost, že se jedná o různorodou skupinu, a potřebu podporovat malé tradiční a rodinné podniky⁽¹³⁾.

3.2.9. Nedílnou součástí reformního procesu by mělo být zavedení systému pobídek, který vytvoří rovné podmínky hospodářské soutěže, více podpoří růst a omezí možnosti zneužití. Zvláštní pozornost by měla být věnována lepšímu regulačnímu a administrativnímu rámci. EHSV sdílí názor vyjádřený v roční analýze růstu, že by evropským občanům mohl přinést mnoho výhod jednotný trh v odvětví obrany, znovu však také připomíná svůj názor, že prostředky z rozpočtu EU nelze používat na financování vojenských nástrojů či operativních akcí.

3.2.10. EHSV zdůrazňuje, že je třeba pokračovat ve zvyšování konkurenceschopnosti Evropy v širším slova smyslu, jenž zahrnuje mnohem více než pouhou konkurenceschopnost podniků. Je třeba posílit její celosvětové hospodářské postavení a přijmout opatření, aby byla Evropa lépe připravena na soutěž se svými globálními konkurenty.

3.3. Odpovědné fiskální politiky

3.3.1. Pozorované oživení evropského hospodářství pomáhá zlepšit stav veřejných financí, které se během finanční a hospodářské krize a po ní ocitly v nesnázích. Nízké úrokové sazby a hospodářský růst současně přinášejí dobrou příležitost ke snížení nadměrných úrovní dluhu tam, kde existují. Poměr vládního dluhu k HDP je v celé EU mimořádně nerovnoměrně rozložen a tato skutečnost vystavuje země s vysokou úrovní dluhové zátěže možnému úrokovému riziku, což vede k vysokým nákladům na financování, pokud úrokové sazby začnou při snížení akomodace měnové politiky růst.

3.3.2. Vzhledem k těmto skutečnostem EHSV oceňuje skutečnost, že jedním z pilířů, na nichž Komise buduje svou hospodářskou a sociální politiku, je pilíř odpovědných fiskálních politik. Výbor by však rád zdůraznil, že odpovědná politika vládních výdajů není vždy měřena pouze schodkem, jímž skončí hospodaření, ale i svým dopadem na reálnou ekonomiku a společnost jako celek.

⁽⁹⁾ COM(2016) 381.

⁽¹⁰⁾ Společná zpráva o zaměstnanosti, s. 4.

⁽¹¹⁾ ECO/444 (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 345, 13.10.2017, s. 15.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 1.

3.3.3. EHSV plně podporuje názor, že fiskální politika musí být přizpůsobena konkrétním podmínkám jednotlivých zemí. Neustálé dilema mezi potřebou zajistit dlouhodobou kontrolu nad výší schodku a dluhu a veřejnými výdaji, které jsou „příznivé pro růst“, je vždy obtížné vyřešit a vyváženost se může v závislosti na konkrétní situaci v jednotlivých zemích měnit. EHSV se zasazuje za flexibilitu, a to zejména v případech, kdy umožňuje uskutečnit veřejné investice na podporu odvětví, která přinášejí rovněž dlouhodobý prospěch (vzdělávání, odborná příprava a zdravotní péče), nebo investice zaměřené na vytvoření podmínek pro hospodářský přechod k udržitelnému hospodářství bojujícímu se změnou klimatu či pro podpůrná opatření ve prospěch společností, které jsou postiženy selháním trhu.

3.3.4. EHSV důrazně vyzývá k trvalému a náležitě koordinovanému boji proti daňovým únikům a vyhýbání se daňovým povinnostem, aby bylo zajištěno spravedlivé zdanění nadnárodních společností a digitální ekonomiky. EHSV rovněž poukazuje na důležitost boje proti daňovým únikům prostřednictvím větší transparentnosti⁽¹⁴⁾ a také proti veškerým formám nekalé daňové soutěže mezi členskými státy⁽¹⁵⁾.

3.4. Evropský pilíř sociálních práv

3.4.1. EHSV vítá interinstitucionální konsenzus dosažený při vyhlášení evropského pilíře sociálních práv na sociálním summitu v Göteborgu v listopadu 2017.

3.4.2. Evropský pilíř sociálních práv je v první řadě politické prohlášení, které obsahuje legislativní a nelegislativní návrhy. Jednomyslná podpora, kterou od členských států získal, je důležitým signálem podporujícím jeho uplatňování. Evropský pilíř sociálních práv by měl jakožto rámec pro legislativní i nelegislativní iniciativy pomoci podpořit reformy a posílit zaměření na sociální pokrok v rámci evropského semestru.

3.4.3. EHSV se domnívá, že evropský pilíř sociálních práv by měl být doplněn o plán, který by podrobně popsal jeho provádění a podpořil dosažení jeho cílů na vnitrostátní úrovni⁽¹⁶⁾.

3.4.4. EHSV žádá, aby byl do semestru plně začleněn sociální rozměr. EHSV by si přál, aby byly cíle evropského pilíře sociálních práv zohledňovány v politikách i přijatých rozhodnutích.

3.4.5. Jak EHSV již dříve zdůraznil⁽¹⁷⁾, EU musí v zájmu zajištění své budoucnosti spojit zdravý hospodářský základ se silným sociálním rozměrem. EU se musí zaměřit na zajištění vyváženého hospodářského růstu podporujícího začleňování, sociálního pokroku a ekologické vyváženosti, což může vést ke zvýšení blahobytu občanů.

3.4.6. Podzimní balíček Komise obsahuje srovnávací přehled sociálních ukazatelů jako nový nástroj v rámci evropského semestru určený ke sledování provádění evropského pilíře sociálních práv, což by mělo být součástí analýz v nadcházejících zprávách o jednotlivých zemích a doporučeních pro jednotlivé země.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 62.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 131.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 92/66/EHS, kterou se zavádějí opatření Společenství pro tlumení newcastleské choroby

[COM(2017) 742 final – 2017/0329 COD]

(2018/C 227/15)

Konzultace	Evropský parlament, 14. 12. 2017 Rada Evropské unie, 22. 12. 2017
Právní základ	čl. 43 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato na plenárním zasedání	14. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	151/2/5

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a mimo to se k němu již částečně vyjádřil ve stanovisku CES4014-2013 (NAT/611) přijatém dne 16. října 2013 (*), rozhodl se na 532. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. února 2018 (jednání dne 14. února 2018) 151 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 5 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko a odkázat na svůj postoj vyjádřený ve výše uvedeném dokumentu.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

(*) Úř. věst. C 67, 6.3.2014, s. 166.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1139, pokud jde o rozmezí hodnot úmrtnosti způsobené rybolovem a úrovň ochrany některých populací sledě obecného v Baltském moři

[COM(2017) 774 *final* – 2017/0348 COD]

(2018/C 227/16)

Konzultace	Evropský parlament, 15. 1. 2018 Rada Evropské unie, 19. 1. 2018
Právní základ	čl. 43 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce:	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato na plenárním zasedání	14. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	193/1/3
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

Jelikož se Výbor domnívá, že je obsah návrhu uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 532. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. února 2018 (jednání dne 14. února 2018), 193 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 256/2014 o povinnosti informovat Komisi o investičních projektech do energetické infrastruktury v rámci Evropské unie

[COM(2017) 769 final – 2017/0347(COD)]

(2018/C 227/17)

Konzultace	Evropský parlament, 15. 1. 2018 Rada Evropské unie, 11. 1. 2018
Právní základ	Článek 194 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato na plenárním zasedání	14. 2. 2018
Plenární zasedání č.	532
Výsledek hlasování	192/0/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 532. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. února 2018 (jednání dne 14. února), 192 hlasy pro (2 členové se zdrželi hlasování) zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 14. února 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

